

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**OBIECTIVUL CENTRAL
ÎN INVESTITII**

***NOILE CAPACITĂȚI
DE PRODUCȚIE
LA TERMEN***

ÎN FUNCȚIUNE

REALIZARI REMARCABILE OBTINUTE DE OAMENII MUNCII ÎN DEZVOLTAREA ÎN RITM ÎNALT A FORȚELOR DE PRODUCȚIE, A TUTUROR RAMURILOR ECONOMIEI NAȚIONALE

Creșterea producției la principalii
indicatori pe semestrul I/1978
[comparativ cu semestrul I/1977]

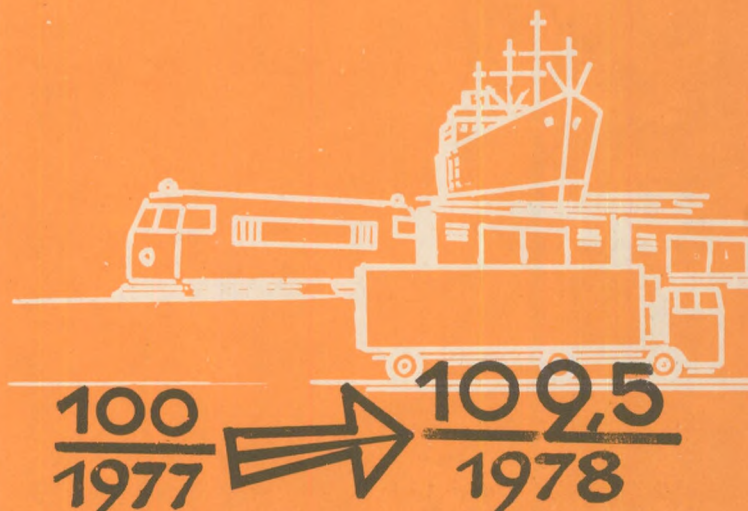
PRODUCTIVITATEA MUNCII
(calculată pe baza producției nete)

PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ

EXPORT

INVESTIȚII

VENITURILE BĂNEȘTI ALE POPULAȚIEI
(obținute de la unitățile socialiste)

ACȚIUNI CONCRETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR STABILITE DE PLENARA C.C. AL P.C.R.

CONSTRUCTORUL și BENEFICIARUL față în față în acțiunea de scurtare a duratelor de execuție

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE la termenele stabilite a tuturor capacităților planificate, recuperarea rapidă a restanțelor constituie — așa cum se sublinia la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 10 iulie a.c. — obiectivul major în întrecerea socialității desfășurată în sectorul de investiții-construcții.

În dorința de a sprijini realizarea acestor comandamente majore pe marile șantiere de construcții ale țării, revista noastră a efectuat o investigație la noile capacități de producție ce trebuie puse în funcțiune în cadrul Combinatului siderurgic din Galați. În acest scop

● Cauza nr. 1 a restanțelor : neasigurarea la vieme a documentațiilor ● Exigențe sporite față de furnizorii de utilaje tehnologice : livrări la termen, dar și asistență tehnică la montaj ● Constructorul să preia numai lucrări corespunzător pregătite ● Prin mai bună sincronizare a eforturilor : recuperarea integrală a restanțelor.

am adresat constructorului, reprezentat prin ing. Ștefan RĂDVAN, directorul Întreprinderii de construcții-montaje siderurgice Galați și beneficiarului, reprezentat prin inginerul șef al Combinatului siderurgic, Ion VESTENEANU, următoarele întrebări :

1) Care este, la încheierea primelor 6 luni din 1978, stadiul realizării planului de construcții-

montaj și, respectiv, de investiții?

2) Care au fost principalele cauze care au generat rămăneri în urmă la realizarea unor obiective ?

3) Ce măsuri se vor adopta și ce propuneri concrete aveți pentru realizarea integrală a prevederilor de plan pe acest an și asigurarea condițiilor necesare pentru 1979 ?

CONSTRUCTORUL : dacă documentația ar fi asigurată la vreme, execuția n-ar pune probleme

1 Planul de construcții-montaj aferent noilor capacități ale combinatului a fost realizat de către constructor, în primele șase luni din anul curent, în proporție de 80,3%, adică 39,9% din planul anual. Din cele 15 obiective și capacități noi de producție prevăzute a fi date în funcțiune în 1978 (din care 10 în trimestrul I), în prima jumătate a anului au fost puse în funcțiune 3, din care furnalul nr. 5 înainte de termen cu 40 de zile. Realizarea în avans a acestui obiectiv a fost posibilă datorită organizării lucrărilor pe bază de grafice rețea elaborate prin metode drumului critic, precum și a utilizării unor tehnologii moderne de montaj constând, în principal, din realizarea sudurilor la unele utilaje pentru furnal în spații închise, preasamblării la sol a construcțiilor metalice în ansamblele mari și altele. De asemenea, au fost experimentate și însușite tehnologii noi de realizare a piloșilor forajă din beton armat de mare adâncime (cca. 30 m) și a fost extins sistemul de cofraje pășitoare pentru castele de apă de 2000 mc, etc. Organizarea corespunzătoare a muncii, folosirea intensivă în 2 schimburi a 10 ore a utilajelor de construcții, cât și o bună coordonare a unităților de construcții colaboratoare au contribuit, de asemenea, la accelerarea lucrărilor.

Alături de capacitățile puse în funcțiune în devans, s-au înregistrat, însă, în această perioadă și restanțe în punerea în funcțiune și în realizarea unor stadii fizice de lucrări la unele obiective importante.

2 Principalele cauze care au condus la nerealizarea planului de construcții-montaj în primul semestru din 1978 au fost :

— neasigurarea din vreme a documentației tehnice de execuție. Până la finele anului trecut era acoperit cu documentație doar 84% din planul de construcții-montaj pentru 1978, cu mențiunea că la 31 martie a.c. mai rămăsese de acoperit de către beneficiar un volum de 222 mil. lei ;

— lipsa forței de muncă la nivelul planului (cu 738 muncitori și maiștri) și în special a celei calificate (zidari, dulgheri, fierari etc.). Aceasta a condus, pe de o parte, la nerealizarea în primul semestru al anului a unor lucrări în valoare de circa 80 mil. lei, iar pe de altă parte, a provocat întâzieri în deschiderea și dezvoltarea fronturilor de lucru.

— dificultăți în asigurarea necesarului de materiale de bază

BENEFICIARUL : va trebui să sporim contribuția la accelerarea ritmului lucrărilor

1 Pe primii doi ani ai cincinalului, planul de investiții a fost realizat integral. În primul semestru din 1979 planul de investiții are, în continuare, o dinamică crescătoare. Deși în primele 4 luni ale anului planul de investiții a fost realizat în procent de circa 80%, începând cu luna mai a.c., ca urmare a sprijinului acordat de către organele locale de partid, de conducerea ministerului nostru, planul a fost realizat la nivelul planificat în luna mai și iunie și, în prezent, sînt create condițiile pentru recuperarea pînă la mijlocul trim. IV a tuturor restanțelor.

2 Nerealizarea planului de investiții este direct condiționată de nelivrarea utilajelor tehnologice. Restanțele pe primele 6 luni din acest an se ridică la 6700 tone. Problema utilajelor tehnologice este deosebit de acută, deoarece pe primele 6 luni din anul 1978 volumul livrărilor reprezintă numai 26,2%, din cel prevăzut pe întregul an. Restanțele în livrarea utilajelor se localizează, în principal, la Întreprinderea „23 August” București (2800 tone), Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău (2158 tone), Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (1012 tone) etc.

La instalația de turnare continuă a oțelurilor în sleburi întirzierile au fost provocate de situația de la mașina nr. 3, la care utilajele — căi cu role, transbordoare — deși au sosit la vreme pe șantier, au avut abateri foarte mari față de prevederile din proiect și au fost returnate la furnizor — Întreprinderea „23 August”-București pentru rectificări. La aceeași instalație mecanismul numit bara falsă a fost livrat cu întârziere de 3 luni ș.a. La banda nr. 6, întreprinderea „Unio” Satu-Mare a livrat 2 reductoare de 500 kV cu o întârziere de peste 1 an etc. Am dat numai câteva exemple, dar ele sînt mai numeroase. La această stare de lucru o parte din vină revine și beneficiarului care nu întotdeauna s-a preocupat de cunoașterea situației exacte din întreprinderile furnizoare. Deoarece volumul de utilaje care trebuie adus pe șantier este deosebit de mare, în prezent activitatea de urmărire a fost mai bine organizată prin stabilirea de responsabili care, săptămînal, antițezează cu întreprinderea furnizoare stadiul execuției și livrărilor diferitelor utilaje.

Este adevărat de asemenea, faptul că la unele obiective (fabrica de aglomerare, oțelăria LD nr. 3, laminorul de tablă grosă

CONSTRUCTORII

(oțel beton, agregate bazaltice, construcții metalice, nisip etc. — **insuficiența organizare de către constructor a activității pe șantiere** pentru preluarea unor sarcini de producție sporite, nepregătirea din vreme a fronturilor de lucru care să permită realizarea planului în orice condiții de timp.

3 Pentru scurtarea duratelor de execuție și recuperarea ră-minerilor în urmă considerăm necesar ca :

- **termenele de punere în funcțiune să se stabilească după confirmarea datelor limită posibile pentru asigurarea utilajelor tehnologice din țară și import, cât și a materialelor și furniturilor deficitare, cu respectarea prevederilor din legea contractelor economice ;**

- **documentațiile de execuție să fie asigurate cu un an înainte termenului de plan pentru a permite pregătirea de șantier și contractarea resurselor materiale cu cel puțin 6 luni înainte ;**

- **introducerea prelucrării automate a datelor la elaborarea documentației de către proiectant (program DOCEC) și a programelor PROMETEU de pregătire, programare, lansare, urmărirea de decontare a lucrărilor, care permit ținerea unei evidențe unice pentru cei trei factori : beneficiar-constructor-proiectant ;**

- **adaptarea soluțiilor cu un grad mai ridicat de prefabricare chiar și în construcțiile siderurgice, caracterizate printr-un pronunțat caracter de unicat : tipizarea unor elemente comune mai multor tipuri de structuri. Deși costul soluțiilor prefabricate este mai ridicat, aplicarea lor se justifică din plin prin eliminarea betoanelor monolit, care conduc la durate mari de execuție și consum de manoperă mult sporit ;**

- **preocupare mai mare din partea proiectantului pentru adoptarea soluțiilor care permit un grad mai mare de mecanizare ;**

- **asigurarea integrală din vreme, pentru 1979, a documentației pentru principalele obiective care au termen de punere în funcțiune în anul viitor.**

BENEFICIARII

nr. 2, uzina cocschimică nr. 2, bateria 7 etc.) au existat și există încă restanțe în predarea documentațiilor de execuție. Situația se datorează pe de o parte întârzierilor provocate de proiectant, iar pe de altă parte, întârzierilor în primirea unor avizări din partea unor organe de specialitate.

3 Pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor obiective considerăm că, în primul rînd noi, în calitate de beneficiar, va trebui să ne îmbunătățim substanțial aportul, acționînd cu mai multă hotărîre în direcția asigurării din vreme a documentațiilor de execuție, cât și pentru contractarea din vreme și asigurarea pe șantier a diferitelor utilaje. Cu atît mai mult cu cît contractarea utilajelor pentru anul viitor este realizată în proporție de numai circa 55%, deși la această dată avem depuse la furnizorii de utilaje documentație în volum de 53 600 t. În această privință solicităm sprijinul organelor din M.I.C.M., ca în cel mai scurt timp să se încheie această acțiune, iar emiterea contractelor să se facă în baza indicațiilor date în cadrul comandamentelor lunare care se țin pe platformă, la care participă și reprezentanții ai M.I.C.M.

Volumele mari de lucrări de montaj a utilajelor tehnologice care sînt de realizat în acest an cît și în 1979, și care se vor desfășura la mai multe obiective simultan, impun ca furnizorii de utilaje să facă front comun cu constructorul și beneficiarul. Ar fi de un real folos ca **principalii furnizori de utilaje să-și creeze echipe de asistență tehnică permanentă** care să poată rezolva efectiv toate problemele care apar, eventual să execute montajul complet al unor agregate livrate. Desigur, la realizarea montajului de utilaje, în calitate de beneficiar va trebui să participăm cu o contribuție sporită, preluînd spre montaj toate mașinile unelte din cadrul secțiilor, unele utilaje de complexitate deosebită și prin sectorul de construcții-montaj să executăm unele lucrări dispersate care pentru constructor înseamnă de fapt reducerea potențialului său de muncă.

RESPECTAREA TERMENELOR de punere în funcțiune a obiectivelor planificate, este strîns legată de modul în care au fost și sînt pregătite condițiile de îndeplinire a acestora. Dacă unele capacități de producție au fost puse în funcțiune în devans, aceasta demonstrează cu putere că realizarea exemplară a programului de investiții poate fi asigurată numai în condițiile în care beneficiarul, constructorul, proiectantul, furnizorii de utilaje tehnologice conlucrează strîns, participă efectiv la crearea condițiilor pentru buna derulare a fiecărei faze de lucrări. Din păcate, deși acest lucru este bine cunoscut, totuși termenele de predare a documentației și de livrare a utilajelor tehnologice continuă să nu fie respectate, se atacă în continuare lucrări fără o pregătire prealabilă, constructorului rămînîndu-i sarcina să acopere, prin accelerarea lucrărilor, timpul pierdut prin nesoluționarea la vreme a unor probleme legate de pregătirea serioasă a investiției.

Și astfel de fenomene sînt des întîlnite pe platforma industrială a Combinatului siderurgic gălățean. Din parcurgerea răspunsurilor primite rezultă opinii diferite cu privire la principalele cauze ale rămîinerii în urmă în realizarea integrală a planului. În timp ce con-

structorul susține că principala cauză a nerealizărilor este nepredarea la termenul fixat a unor documentații de execuție, beneficiarul pune pe primul loc al neajunsurilor nelivrarea la vreme și în ordinea cerințelor de montaj a utilajelor tehnologice. Desigur, ambele probleme sînt importante, hotărîtoare, în realizarea la termen a noilor obiective. Dar tot atît de adevărat este că pentru nerezolvarea lor la timp, responsabilitatea o poartă în primul rînd beneficiarul. Considerăm de aceea că opinia acestuia ar fi trebuit să conțină o analiză mai critică a propriilor activități și mai puțin căutarea de motivații „obiective“, de pasare a responsabilităților la terți. Iată, de ce, **beneficiarul, respectiv consiliul oamenilor muncii din combinat ar trebui să conlucreze mai strîns cu constructorul, cu proiectantul și furnizorii de utilaje, să predea la timp documentațiile de execuție, utilajele, să asigure o parte din forța de muncă calificată, în special la montaj, astfel încît să se imprime chiar de la început un ritm alert desfășurării lucrărilor.**

La rîndul său, constructorul are datoria să nu treacă la atacarea lucrărilor atîta vreme cît principalele cerințe ale pregătirii investiției nu sînt puse la punct. A lăsa pentru o rezolvare ulterioară și de multe ori incertă probleme de bază

— primirea de documentații, utilaje, asigurarea de materiale de construcții etc. — nu este de natură să conducă la o bună organizare a șantierelor, la utilizarea unor metode de lucru înaintate, la introducerea mecanizării etc.

Înlăturarea operativă a defecțiunilor ce apar — uneori inerente — în îndeplinirea programelor de investiții de către factorii direct implicați este de natură să accelereze și mai mult activitatea, încadrarea acestora în ritmurile și scadențele prevăzute de plan pe acest an. Că există posibilități de recuperare a rămîinerilor în urmă, de devansare a unor stadii de lucrări, au dovedit-o, nu odată, practic toți participanții la realizarea programelor de dezvoltare a capacităților de producție ale siderurgiei gălățene — așa cum s-a întîmplat de altfel în lunile mai și iunie a.c. — cînd sarcinile de plan privind investițiile au fost integral îndeplinite. Folosirea experienței proprii, întărirea colaborării și participării efective la învingerea unor greutăți — iată calea care poate asigura realizarea integrală a planului pe 1978 și crearea condițiilor concrete, necesare demarării în mai bune condițiuni a prevederilor pe 1979.

**B. VASILE
P. BOGDAN**

Un factor de bază al sporirii eficienței muncii și producției nete

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE PE UNITATEA DE PRODUS

● Soluțiile eficiente, rezultat al conlucrării tuturor factorilor de răspundere ● „Bariere interdepartamentale” în calea extinderii înlocuitorilor ● Metalul și exigențele consumului ● Raportul dintre produsul finit și materialele consumate trebuie modificat

Contracte de lungă durată pentru asimilarea materialelor noi

EXTINDEREA în toate sectoarele industriale a materialelor noi, înlocuitoare ale unor resurse materiale deficitare, scumpe sau care se importă, și care asigură reducerea consumurilor specifice, este o problemă complexă, nu numai tehnică ci, în aceeași măsură, una economică cu caracter inter-ramuri. Sunt numeroase situații în care promovarea unor înlocuitori este tehnic posibilă și economic demonstrată, dar apar așa numitele „bariere departamentale”, care frânează un proces firesc de înlocuire. Este suficient să amintim — un exemplu între multe altele — folosirea încă limitată a polistirenului armat cu fibre din sticlă, înlocuitor al metalelor feroase și neferoase în multe domenii, dar care, în mod paradoxal, apare „neeconomică” tocmai din cauza unor asemenea piedici artificiale. Chiar și în industria metalurgică, care ar trebui să fie una din ramurile cele mai dinamice în ce privește fabricarea și livrarea de materiale cu proprietăți fizico-mecanice îmbunătățite, se pun asemenea probleme, generate pe parcursul lanțului complex cercetare — dezvoltare — producție — consum și preț. Acest ultim factor joacă, îndeosebi, un rol nebănuț de mare.

În zilele noastre, pe plan mondial, **asimilarea de noi oțeluri și de produse metalurgice finite cu caracteristici îmbunătățite** implică eforturi serioase de investiții în secțiile de ajustaj și, în general, în sectoarele de activitate legate de îmbunătățirea calității produselor, de înnoirea sortimentăției. În țări dezvoltate industrial, în urmă cu 3-4 decenii, din totalul investițiilor în siderurgie, doar 4-5% erau destinate unor asemenea acțiuni, în timp ce 95-96% absorbite de sectoarele „clasice” de producție: furnale, cocserii, aglomeratoare, oțelării, laminare. În ultimii ani se observă o modificare structurală în această direcție, întrucât 25-30% din totalul investițiilor afluiază spre sectoarele de finisare-ajustare și în cele legate de ridicarea calității producției (fig. nr. 1).

Se desprinde, deci, ca un prim aspect esențial, faptul că **extinderea materialelor înlocuitoare este și trebuie tratată ca o problemă strategică, cu implicații largi în perspectivă și, în consecință, ea trebuie rezolvată în strînsă legătură între producător și utilizator, respectiv între institutele de proiectare din toate sectoarele implicate.** Ar fi de neconceput alocarea unor investiții de dimensiuni de-a dreptul fabuloase în sectoarele producerii unor noi materiale, fără să fie predeterminate în amănunt toate implicațiile, pornind de la investiții, concepția produselor și toate celelalte măsuri principale, pe termen lung, necesare a fi luate în considerație concomitent în ramurile utilizatoare. În această viziune este de luat în considerare **elaborarea unui program comun de lungă perspectivă între construcția de mașini și siderur-**

gie, în care punctul de plecare să fie concordanța de vederi cu privire la produsele finale și la materialele necesare producerii acestora pe întreaga perioadă.

În lumina hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. ar fi de examinat problema ca **asimilarea noilor materiale să se bazeze pe contracte de lungă durată între producător și beneficiar, cu clauze asiguratoare și penalizatoare pentru ambele părți, iar în planurile de însușire de noi materiale să fie incluse numai cele efectiv contractate între părțile interesate.**

Dar aceasta constituie doar o latură a problemei. În cazul laminatelor, pentru a ne menține în sfera exemplor date, **îmbunătățirea calității** conduce la cheltuieli suplimentare de producție; comparativ cu o tonă de oțel-carbon uzual, obținerea unei tone de oțel afinat, cu zgură sintetică, de exemplu, implică cheltuieli suplimentare de ordinul a 5-10%, a oțelurilor slab aliate de 15-20%, iar producția de profile fasonate de înaltă precizie, de 100-130%. Legat de fabricarea unor astfel de produse pot apare și majorări ale consumurilor specifice de metal la producător. Aceste cheltuieli și consumuri suplimentare este necesar, fără îndoială, să fie însă recuperate pe seama efectelor economice favorabile obținute la utilizatori, altfel ar conduce la risipă de muncă socială.

Revenind la exemplele date, utilizarea oțelului afinat cu zgură sintetică determină economii la consumator de 20-25%; comparativ cu utilizarea oțelului carbon uzual, folosirea oțelului slab aliat conduce la economii de 30-35%, iar a laminatelor fasonate de înaltă precizie, de 400-500% și în unele cazuri chiar mai mult. La aceasta se adaugă, ca efect al scăderii greutateii nete a produ-

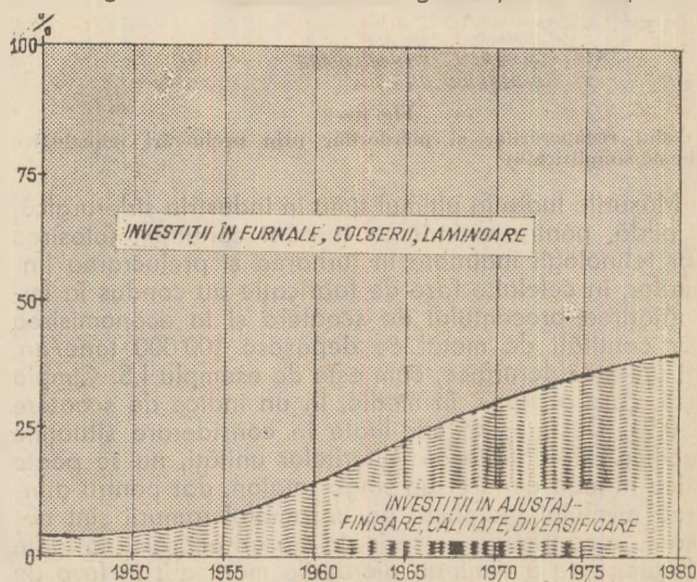

Fig. nr. 1

Evoluția ponderii investițiilor în secțiile de finisare-ajustaj și pentru acțiuni de îmbunătățire a calității și lărgirea sortimentului de laminare, în totalul investițiilor din industria siderurgică și coșo-chimică a unor țări industrializate

Prima parte a articolului a apărut în nr. 26 din 30 iunie 1978.

selor, în cazul mecanismelor în mișcare, și reducerea consumurilor de combustibili și de energie pe întreaga durată de funcționare a mașinii respective. Iată așadar că, deși asimilarea de asemenea noi produse este aparent neavantajoasă pentru producător, ea conduce la importante efecte pozitive la utilizatori și, în final, ceea ce este cel mai important, determină reducerea consumului de muncă socială la scara economiei naționale. Aceasta impune ca o problemă practică a activității economice ca **atât în planificarea sarcinilor de reducere a consumurilor, cât și în stabilirea prețurilor de vânzare, să se opereze o redistribuire a efectului economic obținut în ramurile consumatoare și dirijarea unei părți a acestui efect către ramurile producătoare de materiale.**

Efectul promovării tehnologiilor înaintate

ÎN STRINSĂ interdependență cu concepția produselor și cu materialele utilizate, **tehnologiile** dețin un rol hotărâtor în reducerea consumurilor materiale. Chiar din primele faze de prelucrare a materiei prime, se pune problema obținerii unor coeficienți de utilizare maximă a acestora, astfel încât **în produsul finit să se regăsească cât mai mult din masa materială inițială**, cu alte cuvinte ca acest coeficient de utilizare să tindă către 1 (fig. nr. 2).

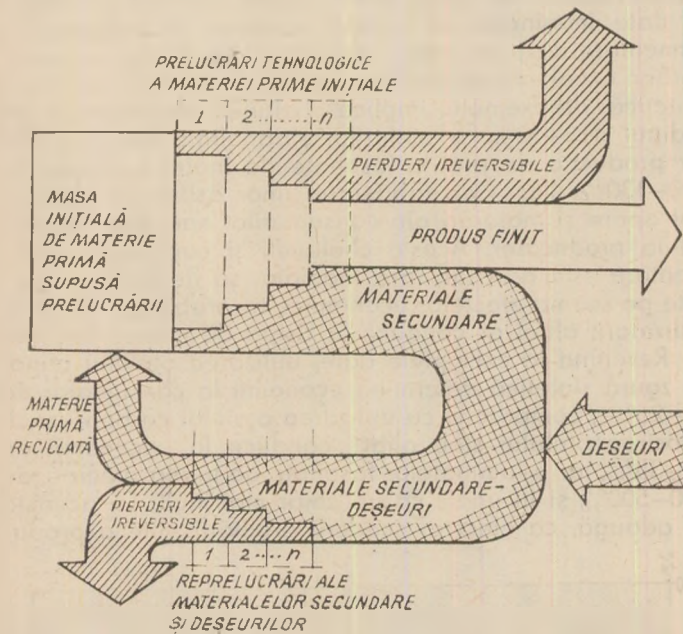

Fig. nr. 2

Ciclul recuperării și pierderilor prin prelucrări tehnologice (schemă simplificată)

Măsurile luate în ultimul timp în industria siderurgică, de pildă, pentru extinderea turnării continue, folosirea unor tehnologii înaintate în turnarea și prelucrarea lingourilor, în celelalte faze de fabricație au condus la îmbunătățirea procentului de scoatere și la economisirea unor cantități de metal ce depășesc 100 000 tone/an. Sunt unități siderurgice, cum este de exemplu I.S. Cimpia Turzii, care a ajuns, în medie, la un indice de scoatere de 0,91. Desigur, se cer luate în considerare situațiile specifice diferențiate ale diferitelor unități, nu se poate aplica în mod general un singur etalon, dar pentru atingerea nivelului planificat pe ansamblul ramurii sînt necesare, în continuare, o serie de măsuri energice în toate unitățile, spre a diminua pierderile mari, atât în faza de turnare a lingourilor, cât și în diferitele etape ale laminării și ajustajului.

În construcția de mașini, la o mărime medie a coeficientului de utilizare planificată a metalului de 0,85, a-

cest coeficient se diferențiază sensibil pe diferite produse și grupe de produse. Astfel, în producția unor piese forjate liber și prelucrate ulterior, coeficientul este cu mult mai redus decît nivelul mediu și ajunge uneori pînă la 0,3-0,4. La prelucrarea mecanică a laminatelor și a barelor se realizează coeficienți de 0,70-0,80, iar la producerea pieselor prin forjare de precizie și prin matrițarea la cald a tablei din oțel, pînă la 0,85. Datele ne arată că în acele cazuri cînd la producerea de semifabricate pentru construcția de mașini sînt aplicabile diverse variante tehnologice este necesar ca **proiectanții să fie orientați spre aplicarea celor mai eficiente tehnologii de prelucrare** din punctul de vedere al coeficientului de utilizare al materialelor.

O importanță deosebită pentru reducerea deșeurilor și creșterea coeficientului de utilizare a metalului în producerea mașinilor o au, îndeosebi, **folosirea de laminat cu profilul cât mai apropiat de forma produselor finite, extinderea tehnologiilor de producere a semifabricatelor și produselor cu pierderi reduse** cum sînt: matrițarea la rece și sudura, reducerea volumului de prelucrări mecanice pe baza stabilirii unui raport optim între reperele forjate, presate și cele prelucrate prin așchierarea metalelor. Utilizarea unor asemenea căi a favorizat în ultimii ani scăderea continuă a consumului de metal și îmbunătățirea coeficienților de utilizare ai materialelor în construcția de mașini.

Folosirea de noi metode de obținere a semifabricatelor înseamnă, înainte de toate, înlocuirea unei părți a semifabricatelor grele, neeconomice, turnate și forjate, cu produse ștanțate și sudate. O asemenea înlocuire poate să asigure reducerea greutateii și deci a consumului cu 20-40%. Pentru fundamentarea volumului de utilizare a unor asemenea semifabricate sînt necesare calcule tehnico-economice complexe, care să permită identificarea domeniilor tehnologice în care este posibil și eficient din punct de vedere economic să se înlocuiască piesele turnate și forjate.

Creșterea ponderii tablei în cadrul consumului de laminat feroase, în scopul reducerii greutateii mașinilor, utilajelor și reducerii deșeurilor de metal se referă, în primul rînd, la construcțiile de mașini, avîndu-se în vedere eficiența economică și tehnologică a utilizării tablei presate și ambutisate și a construcțiilor sudate în locul semifabricatelor tradiționale (piese forjate brute, piese forjate de precizie și semifabricate turnate). Pentru a se ajunge la o bună eficiență în acest caz este necesar a se lua în considerare încă din faza de proiectare a noilor capacități de producție **ansamblul cheltuielilor legate de adoptarea uneia sau alteia din soluții**. Într-o asemenea concepție trebuie desprinse diferențierile care există în fazele de investiții și de producție, între cheltuielile legate de producerea reperelor în construcția de mașini, pornind de la prelucrarea laminatelor, respectiv de la piese turnate din fontă și piese turnate din oțel (bineînțeles în cazurile în care este posibil din punct de vedere tehnic aplicarea celor 3 variante):

(laminat = 100%)

	piese turnate din laminat	piese turnate din fontă	piese turnate din oțel
A. Cheltuieli specifice cu investițiile	100	105	115
B. Cheltuieli specifice în producție	100	110	150

În calculele respective s-a ținut seama de faptul că piesele produse din tablă sînt cu 20-40% mai ușoare

Mircea PIRJOL

(Continuare în pag. 20)

Economisirea energiei — cerință majoră în procesul dezvoltării

BILANTURILE ENERGETICE ȘI DIMINUAREA CONSUMURILOR DE ENERGIE

MODERNIZAREA structurii economiei naționale reprezintă un proces economico-social complex și dinamic, care implică reconsiderarea metodelor tradiționale de analiză și trecerea la abordarea sistemică a acestui proces, prin luarea în considerare a unor criterii esențiale care condiționează creșterea economică în etapa actuală și în perspectivă, printre care un loc esențial îl dețin consumurile de resurse energetice.

În țara noastră, conducerea de partid și de stat a stabilit o strategie clară în domeniul energiei, care vizează atât adaptarea bazei energetice la condițiile actuale, cât și raționalizarea consumurilor în toate domeniile de activitate. „Planul asigură la indicatorii stabiliți — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. ai P.C.R. din iulie a.c. — resursele energetice necesare economiei. Și în acest domeniu consumurile sînt însă mai mari decît pe plan mondial. De aceea să considerăm acești indicatori ca minimi și să facem totul pentru a reduce consumul de energie și de combustibil sub toate formele într-un procent mult mai mare decît cel stabilit în plan“.

Desigur, un asemenea obiectiv implică un nou mod de analiză a resurselor și consumurilor de energie primară, care să permită o viziune globală asupra acestora în scopul determinării celor mai eficiente măsuri și tehnologii de gospodărire și utilizare a lor. Pe plan mondial la un asemenea deziderat se încearcă a se răspunde prin bilanțurile energetice elaborate la nivel național, pentru cunoașterea exactă a mărimii absolute a pierderilor de energie și localizare a lor. Metoda nu este nouă, dar trebuie precizat că aceasta a fost utilizată în practica economico-industrială din țara noastră numai la nivel microeconomic. Astfel, Decretul 620/1973, ținînd seama de importanța elaborării bilanțurilor energetice, prevede obligativitatea întocmirii

acestora pe utilaje, instalații și pe întreprindere, bilanțurile constituind singurul mijloc cu adevărat eficace de determinare a cauzelor și a părților din instalații în care se produc pierderile și risipa de combustibil.

Cerințele realizării unui pas înainte în gospodărirea resurselor energetice au impus întocmirea bilanțului energetic și la nivelul întregii economii naționale. Un astfel de instrument oferă posibilitatea analizei structurii resurselor energetice interne și din import, a pierderilor de energie și a energiei utile în diverse sectoare de activitate economico-socială, a randamentului global net pe ramuri și pe întreaga economie națională. Alcătuirea lui se face pornindu-se de la faza de extracție primară pînă la faza de consum final, fiecare fază, desigur, caracterizîndu-se printr-un randament energetic propriu. Randamentul global net va reflecta, la nivelul ramurii, calitatea utilajului tehnologic, iar la nivel macro efectul structurii economiei naționale asupra consumurilor energetice.

În cele ce urmează vom încerca să prezentăm valențele acestei noi metode de analiză, pentru eviden-

țierea sectoarelor de activitate economică în care consumurile directe și respectiv pierderile de energie au un rol determinant în balanța energetică din țara noastră. Pentru aceasta vom utiliza rezultatele obținute prin elaborarea bilanțului energetic în economia națională, pe baza căruia se pot stabili atât măsurile tehnice și organizatorice, de creștere a randamentelor de utilizare a energiei, cât și influența fiecărui factor asupra consumului total de energie.

PENTRU ANUL 1976 bilanțul energetic în economia națională, întocmit de Institutul de economie industrială, prezentat în figura nr. 1, a urmărit să cuprindă întregul proces de valorificare a resurselor energetice din țară, pornind de la resursele primare de energie (extrase și importate) pînă la utilizarea lor finală (consumuri, exporturi, pierderi). Se observă că importul de ținea, în baza energetică, o pondere de peste 21%.

Datorită caracterului limitat al unor resurse energetice primare (indeosebi hidrocarburi), precum și creșterii în valoare absolută a costurilor de extracție din resurse proprii, ca urmare a scăderii con-

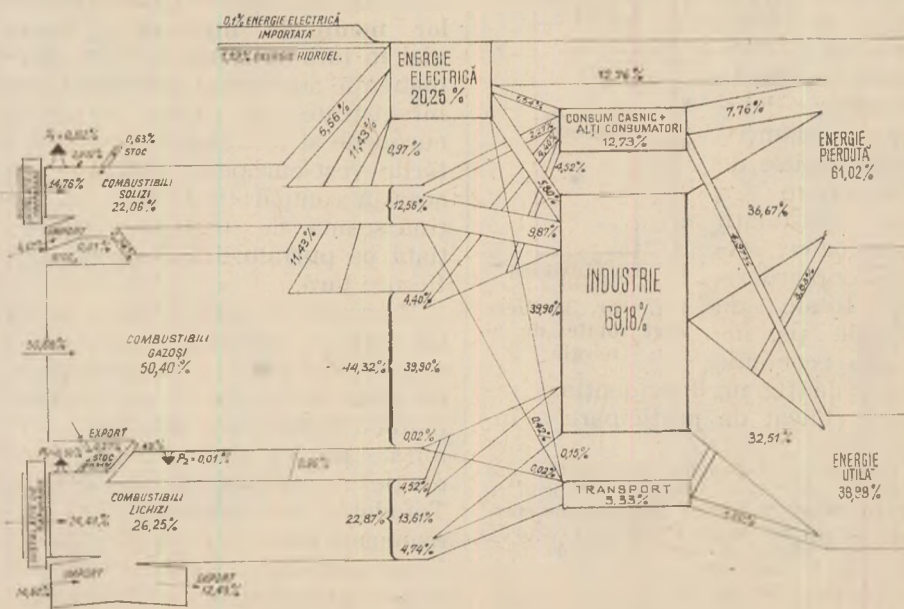

Fig. nr. 1. Fluxul energetic în 1976 în R.S. România

ținutului util din zăcămint, devine necesară analiza modului cum se distribuie consumul de energie pe principalele sectoare de activitate, precum și a ponderii pierderilor în consumul total de energie. Astfel, se observă că, la nivelul anului 1976, principalul consumator era industria, care deținea o pondere de 69,2%*) din consumul total, în timp ce consumul casnic cumulat cu cel din agricultură și din sfera serviciilor deținea numai 12,7%, iar transporturile 5,3%. În același an, utilizarea energiei pe tipuri de purtători (fig. nr. 2)

dustriei la aceste pierderi, de peste 59%, de unde și amploarea măsurilor necesare a fi luate în continuare în direcția gospodăririi raționale a energiei și creșterii randamentelor energetice cu prioritate în acest sector. Celelalte sectoare ale economiei naționale dețin ponderi diferite atât în consum cât și în pierderile de energie. Astfel, în pierderile totale de energie, sectorul casnic — împreună cu alți consumatori (din agricultură și din sfera serviciilor) — deținea o pondere de 12,5% sectorul producției energiei electrice 20,5% transporturile 6,1%, iar prelucrarea energiei primare 1,9%.

încît să nu se mai înregistreze depășiri nejustificate ale consumurilor energetice.

O cale importantă de economisire a energiei și combustibililor și, implicit, de ridicare a randamentelor energetice ale instalațiilor o reprezintă **recuperarea și utilizarea resurselor energetice secundare**. Ca urmare a măsurilor stabilite în Decretul 620/1973 s-au intensificat preocupările privind utilizarea acestor resurse, care, inventariate, reprezintă la nivelul ultimului an, 9,7 milioane tec, fiind valorificate în proporție de circa 78% (fig. nr. 4). Potrivit studiilor elaborate, la finele acestui cincinal se vor valorifica resurse energetice secundare care vor depăși 11,5 milioane tec.

Procesul de valorificare a resurselor energetice secundare cu nivel exergetic ridicat reflectă o parte din progresele tehnice făcute în

Pentru a avea o imagine mai completă asupra dimensiunilor acestor pierderi este utilă compararea randamentelor obținute în România cu cele din alte țări (tabelul).

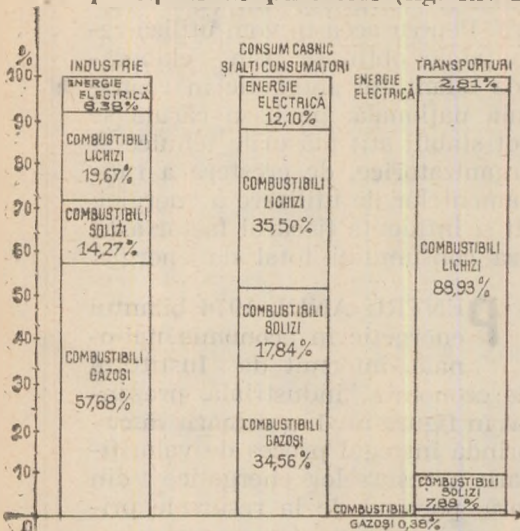

Fig. nr. 2 Utilizarea energiei în 1976 pe tipuri de purtători de energie

evidențiază ponderea deosebit de ridicată a consumului de hidrocarburi în consumul total de resurse energetice primare.

Efortul depus de societatea noastră pentru asigurarea bazei energetice s-ar concretiza în rezultate mai bune dacă ar fi micșorate pierderile de energie datorate randamentelor reduse de funcționare a unor instalații tehnologice. Analiza pierderilor totale de energie pe întreaga economie națională (fig. nr. 3) evidențiază nivelul ridicat de participare a in-

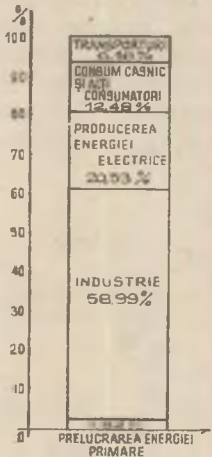

Fig. nr. 3. Pierderi totale de energie

*) Ponderea industriei de 69,2% din consumul de resurse energetice primare nu cuprinde pierderile de energie primară ce au loc în procesul de producție a energiei electrice. Aceste pierderi, care deținea, în anul 1976, peste 12,76% din totalul resurselor primare sunt evidențiate separat în fig. 1 și se vor regăsi însumate cu celelalte pierderi în „energie totală“.

Regiunea sau țara	Anul	Randamentul global net	Randament conversiei energiei primare în energie electrică	Randament mediu în industrie	Randament mediu în transporturi	Randament mediu în consumul casnic și alți consumatori
România	1974	37,24	32,97	45,01	23,15	37,98
S.U.A.	1976	38,98	36,98	47,40	27,92	39,10
Țări socialiste europene	1970	47,49	35,31	63,55	24,80	74,67
Țări vest europene	1972	32,06	28,32	39,65	21,22	41,25
Țări vest europene	1972	33,23	38,11	43,82	21,80	42,30

Sursa: Accroissement des économies et de l'efficacité en matière d'énergie dans la région de la C.E.E. Nations Unies, New York 1976.

CA EFECT al Decretului 620/1973 se observă în ultimii ani o creștere a randamentelor medii de utilizare a energiei în țara noastră, care în permanență au fost superioare celor înregistrate în țările socialiste europene și uneori chiar celor din țările vest-europene. Desigur, în această comparație trebuie să se țină seama de structura evidențiată pe purtătorii de energie din fiecare țară.

Procesul de modernizare și de înlocuire a instalațiilor cu randamente inferioare, care presupune un efort deosebit din partea economiei, trebuie continuat cu fermitate pentru scoaterea din producție a instalațiilor energofage. Totodată, un asemenea efort financiar trebuie corelat cu intensificarea acțiunilor de implementare a unei atitudini noi în gospodărirea resurselor energetice în așa fel

ultima perioadă în economia noastră. Totuși, trebuie să remarcăm că atragerea în circuitul economic a altor resurse energetice secundare, mai puțin cercetate, în special a celor cu un nivel exergetic coborât, evoluează lent. Din această cauză, pentru valorificarea integrală a resurselor energetice secundare se impune urgentarea studiilor tehnico-economice, prin care să se stabilească soluțiile tehnice pentru recuperarea energiei ținându-se seama că economisirea și folosirea ei cu maximă eficiență este o cale extrem de valoroasă de mărire a cuantumului de resurse interne. În condițiile perfecționării mecanismului economic se impune ca **bilanțurile energetice să fie întocmite riguros și actualizate anual în funcție de modificările aduse instalațiilor tehnologice, acțiunea devenind o**

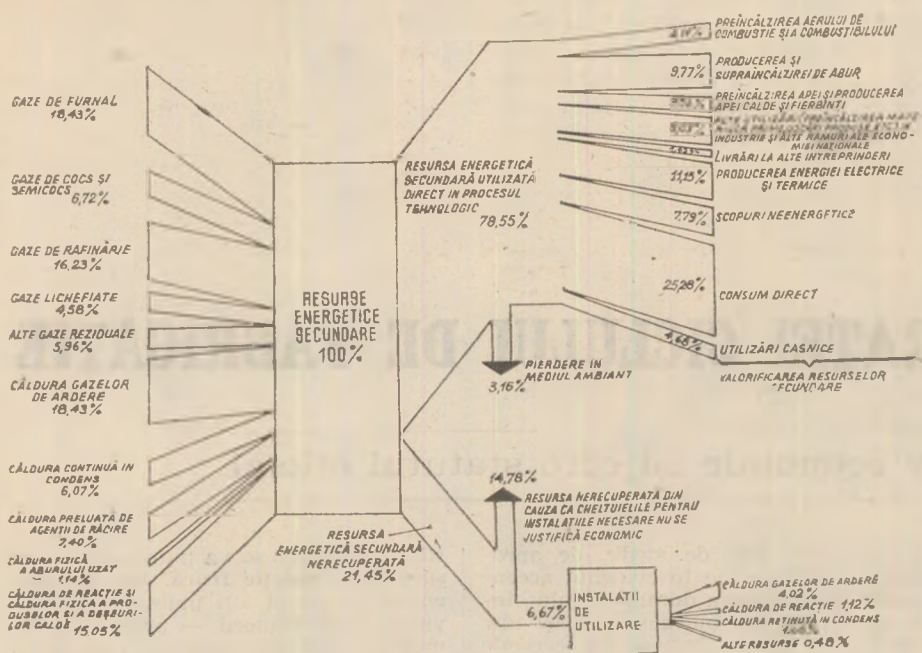

Fig. nr. 4. Utilizarea resurselor energetice secundare

componentă de bază a autogestiuunii unităților economice.

Un recent studiu al O.C.D.E.¹⁾ a arătat că actuala conjunctură nu a putut tempera creșterea consumului decât pentru câțiva ani, consumul mondial urmînd a atinge în următorii ani valori considerabile, care vor depăși în 1985, cu peste 40% nivelul înregistrat în 1973, ceea ce va determina, în lumea capitalistă, o criză energetică de proporții mult mai mari decât cea din 1973. Din această cauză studiul menționează necesitatea impunerii unor măsuri și mai hotărîte în fiecare țară pentru a se pune capăt risipei de combustibili și energie, pentru îmbunătățirea randamentelor energetice și restructurarea economiei în raport cu cerințele acestui obiectiv.

IN DOMENIUL ENERGETIC, trebuie să remarcăm linia clară promovată de partidul nostru încă înainte de declanșarea crizei, cînd s-au elaborat pro-

¹⁾ O.C.D.E. Perspectives energetiques mondiales, Paris, 1977.

gramele menite a asigura cerințele economiei. Aceste programe vizau îndeosebi :

— **intensificarea eforturilor pentru valorificarea rezervelor de huiă, lignit și șisturi bituminoase**, pentru accelerarea programului de construcție a hidrocentralelor, precum și pentru punerea în valoare a unor noi surse de energie (nucleară, solară, eoliană, geotermică) etc. ;

— **modernizarea cuptoarelor tehnologice**, dotarea cu arzătoare de mare randament și cu aparataj necesar pentru reglarea corectă a arderii, precum și prin completarea utilajelor existente cu instalații de recuperare a căldurii reziduale din gazele de ardere. Teoria și practica demonstrează că la toate cuptoarele tehnologice mari și mici, prin automatizarea reglajului arderii, a admisie corecte de aer și combustibil se obțin scăderi ale consumurilor specifice de 15 — 20%. În acest sens, menționăm interdicția stabilită prin Decretul 620/1973 de a se utiliza, începînd cu 1 ianuarie 1979, cuptoare in-

dustriale fără modernizările cerute de lege. Totodată, merită a se reține tehnologiile bazate pe utilizarea cuptoarelor cu recuperare internă, de mare eficiență economică, aplicabile pentru o plajă mare de temperaturi și în condiții variabile de funcționare.

— **perfecționarea proceselor energointensive și gospodărirea mai judicioasă a combustibilului și energiei.**

— **recuperarea căldurii reziduale cu ajutorul pompelor de căldură ;**

— **generalizarea utilizării remorcilor în transporturile auto și folosirea integrală a capacităților de transport ;**

— **extinderea și îmbunătățirea rețelei de termoficare urbană în zonele de locuit, încălzite în prezent prin centrale termice individuale cu randamente scăzute ;**

— **îmbunătățirea proceselor de exploatare în centralele de termoficare și creșterea randamentelor în procesul de producere a energiei electrice**, atît prin trecerea unor grupuri energetice în regim de contrapresiune într-o serie de centrale electrice, cît și prin montarea unor cazane suplimentare, capabile a le înlocui pe cele actuale cu performanțe tehnologice scăzute :

— **utilizarea generatoarelor M.H.D. pentru creșterea randamentelor centralelor electrice de mare putere ;**

— **valorificarea integrală a resurselor energetice secundare ;**

— **valorificarea deșeurilor menajere prin recuperarea fierului, a deșeurilor de aluminiu, a diferitelor materiale și combustibili care, valorificate prin ardere, vor conduce la însemnate economii de energie.**

Ștefan RĂGALIE

Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 25)

Întîlnire cu cititorii

REDACȚIA NOASTRĂ a organizat săptămîna trecută la Constanța, cu sprijinul Secției de propagandă a Comitetului județean de partid, o întîlnire cu cititorii, la care au participat economiști și alți specialiști din unități industriale, de la întreprinderile de exploatare portuară și a flotei maritime, întreprinderi de co-

merț exterior, din sistemul financiar-bancar, Centrul teritorial de calcul. Cu acest prilej au fost făcute o serie de sugestii cu privire la tematica, conținutul și forma de prezentare a revistei.

Referindu-se la faptul că revista a reflectat pe larg problemele perfecționării mecanismului economic, că în fie-

care număr au fost publicate mai multe articole pe această temă, cititorii și-au exprimat dorința de a fi publicate în continuare o serie de materiale metodologice, cărora să li se adauge însă mai multe articole privitoare la pregătirile ce se fac în întreprinderi pentru aplicarea măsurilor stabilite de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. Pe de altă parte, cititorii și-au exprimat interesul pentru publicarea cu regularitate a unor mate-

riale care să prezinte metode și tehnici moderne de organizare și evidentă a producției, informatică și utilizarea tehnicii de calcul, prognoză, legislație economică.

Apreciînd în mod deosebit Suplimentul pentru portul Constanța editat de Revista economică în colaborare cu Facultatea de ziaristică a Academiei „Ștefan Gheorghiu”, cititorii au propus continuarea practicii editării unor astfel de numere.

REDUCEREA DURATEI CICLULUI DE FABRICAȚIE

Un imperativ economic își cere statutul oficial

ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ este pe deplin demonstrat rolul indicatorilor economici — efectul lor stimulativ asupra creșterii eficienței muncii în toate compartimentele de activitate ale întreprinderii, marea lor valoare informațională pentru analiza calității muncii desfășurate. Neînstituirea obligativității urmăririi statistice a aspectelor cantitative ale unor fenomene și procese economice, lipsa unor mărimi stabilite ca puncte de referință prin plan scot de sub supraveghere și control fenomenul sau procesul economic respectiv, cu consecințe negative importante.

Un exemplu foarte elocvent îl constituie durata ciclului de fabricație a produselor; aceasta nu se urmărește statistic și, în prezent, nu se constituie ca normă de plan, din care cauză rămâne deseori la periferia preocupărilor organelor de conducere ale întreprinderilor și secțiilor de producție, înregistrând în timp nu o reducere continuă, cum ar fi normal, ci fluctuații mari de la o unitate de produs la alta, de la un lot de produse la altul. Acest aspect este pus cu claritate în evidență în industria navală, unde ciclul de fabricație a produsului finit este de ordinul anilor.

Pentru exemplificare, prezentăm în figura alăturată durata ciclului de fabricație a 30 de cargouri de 4500 tdw (linie continuă) și 22 de cargouri de 3800 tdw (linie punctată), construite la Șantierele navale Galați. Pe abscisă este reprezentat numărul de ordine al navelor construite, iar pe ordonată, durata ciclului de fabricație al acestora, exprimată în luni.

După cum se observă, durata ciclului de fabricație a cargourilor de 4500 tdw este cuprinsă între 37 și 17 luni (media fiind de 23,5 luni), iar la cele de 3800 tdw între 31 și 13 luni (media: 21,1 luni). Variația maximă

a abaterilor față de medie, de aproximativ 85%, pune în evidență accentuată instabilitate a duratei ciclului, într-un singur caz (navele de 4500 tdw nr. 2 și 3) înregistrându-se reduceri ale acestora la două nave succesive.

Fenomenul se datorește în bună parte unor cauze subiective.

Dintre cele două momente care delimitează mărirea duratei ciclului de fabricație a unui produs — începerea primei operații și terminarea ultimei operații — acesta din urmă este stabilit prin plan, primul (lansarea în fabricație) rămânând la latitudinea întreprinderii. Pentru a-și asigura un larg front de lucru (adeseori nejustificat de nevoile reale ale producției), uneori întreprinderile lansează produsele în lucru fără a avea în vedere și necesitatea reducerii duratei ciclului de fabricație, ceea ce duce la executarea acestora într-un timp mai îndelungat.

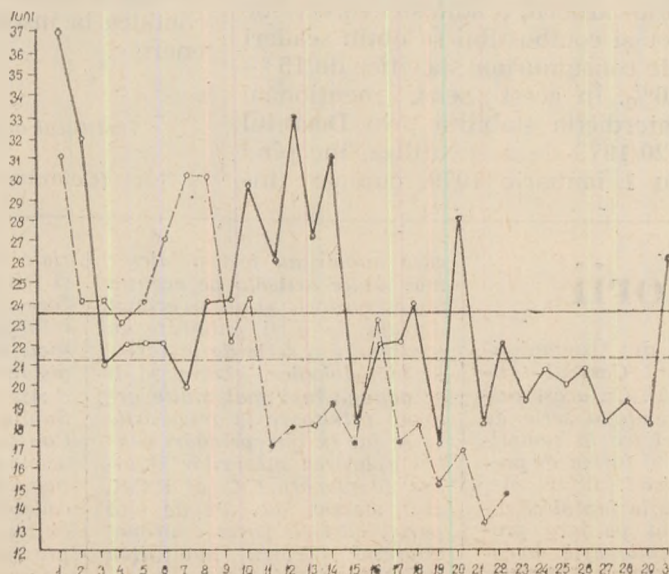
Necesitatea de a se reduce durata ciclului de fabricație a produselor este dictată de multiplele avantaje ce se pot obține. Întreprinderea realizează cu același volum de mijloace circulante o producție mai mare, sau aceeași cantitate de produse utilizând un volum mai mic de mijloace circulante. În ambele situații va spori viteza de rotație a acestor mijloace, se vor reduce pierderile din imobilizarea fondurilor bănești în stocuri și montaj, prin eliberarea într-un timp mai scurt a locu-

rilor de muncă se va putea obține un spor de producție fizică. Vor fi influențați pozitiv și alți indicatori ai activității întreprinderii — productivitatea muncii, costul produselor, beneficiul, rentabilitatea etc. În sfârșit, prin reducerea duratei ciclului de fabricație a producției pentru export cerințele beneficiarilor vor putea fi satisfăcute mai operativ, crescând competitivitatea produselor pe piața externă.

Punerea în valoare a acestor rezerve ar putea fi stimulată prin stabilirea ca indicator de plan și statistic a duratei ciclului de fabricație a produselor, ceea ce ar polariza atenția conducerii întreprinderilor și secțiilor asupra acestui element al eficienței activității de producție. Obligativitatea de a se calcula mărirea duratei ciclului de fabricație pentru produsele de bază ale întreprinderilor ar permite efectuarea de comparații cu produse identice sau apropiate din punctul de vedere al caracteristicilor și dimensiunilor, fabricate în întreprinderi din țară și din străinătate, sau cu realizările proprii din anii precedenți, ceea ce va orienta gândirea creatoare a cadrelor întreprinderii spre găsirea de noi soluții care să asigure comprimarea timpului: simplificări constructive, introducerea de noi procedee tehnologice, dispozitive speciale, extinderea cooperării etc. De asemenea, s-ar impulsiona îmbunătățirea organizării producției și folosirea metodelor moderne de programare, pentru reducerea duratei așteptărilor interoperații, care în prezent sînt foarte mari. Va crește ponderea elementelor active în ansamblul duratei ciclului de fabricație (timpul pentru procesele tehnologice, naturale, de transport și control), micșorându-se durata elementelor pasive (înteruperi interoperații și înteruperi de regim), care constituie, de fapt, rezerva principală de micșorare a duratei.

Avînd în vedere numeroasele avantaje economice (dintre care am enunțat numai o parte) pe care le asigură reducerea duratei ciclului de fabricație a produselor, consider necesară experimentarea folosirii acestui indicator orientativ, la început în industria construcțiilor de mașini, iar apoi și în alte ramuri industriale.

dr. Nicolae MAFTEI
Universitatea din Galați

Investigație într-un consiliu intercooperatist
pentru accelerarea creșterii venitului net

EFICIENȚĂ SPORITĂ A FONDURILOR FIXE
ȘI A CHELTUIELILOR MATERIALE

MĂSURILE RECENT ADOPTATE, de către conducerea de partid și de stat, pe linia perfecționării mecanismului economico-financiar, vizează lărgirea competențelor unităților productive în planificarea și conducerea activității de producție, astfel ca rezultatele economico-financiare și creșterea eficienței producției să devină unul din criteriile fundamentale de apreciere a întregii munci desfășurate.

În această direcție, cooperativelor agricole de producție le revin obligații sporite, pentru valorificarea superioară atât a potențialului lor economico-organizatoric, cât și a potențialului material și uman din stațiunile de mecanizare a agriculturii, cu a căror activitate se integrează tot mai mult. Desigur, S.M.A.-urile — ca unități economice productive de sine stătătoare — au obligații și sarcini proprii, precise, de producție și economico-financiare, dar acestea nu se

pot realiza așa cum trebuie decât printr-o conlucrare deplină și calitativ superioară cu cei cărora le furnizează servicii (lucrări de mecanizare a agriculturii, lucrări de reparații etc.), și în primul rînd cu C.A.P.-urile, principalul lor beneficiar.

Analiza în comun a unor factori de producție — în special, fondurile fixe — din consiliul intercooperatist și din S.M.A.-ul ce-l deservește, ca și a rezultatelor de producție și economico-financiare din cooperative, rezultantă a eforturilor comune — materiale și umane — din cele două categorii de unități agricole se impune ca singura corectă în acest caz, în care colaborarea merge pînă la o integrare strînsă a unităților respective. Analiza de față are în vedere situația existentă în Consiliul intercooperatist Odoreu (județul Satu Mare), cu cele 8 cooperative agricole componente și S.M.A. Odoreu, care le deservește.

O PRIMĂ CONSTATARE ce se impune este aceea privind creșterea foarte intensă a fondurilor fixe din dotarea cooperativelor și a S.M.A.-ului, ca bază sigură pentru creșterea producției agricole și a eficienței sale; astfel, în perioada analizată (1971—1977) volumul fondurilor fixe din acest consiliu intercooperatist a crescut cu 50,2% — deci, într-un ritm mediu anual de 7%. În același timp, producția globală agricolă la nivelul consiliului a sporit doar cu 35,9%, într-un ritm mediu anual de 5,2% (vezi graficul).

Pe de altă parte, creșterii foarte accelerate (cu 94,5%, ritm mediu anual = 8,6%) a înzestrării muncii cu mijloace fixe, îi corespunde o creștere mai lentă (cu 83,9%, ritm mediu anual = 7,9%) a productivității muncii în perioada studiată.

Aceste date demonstrează că rezultatele activității de producție agricolă din Consiliul intercooperatist Odoreu, deși în continuă îmbunătățire — atât la producția globală, cât și la productivitatea muncii — încă nu țin pasul cu ritmul înalt de creștere a fondurilor fixe și a înzestrării muncii.

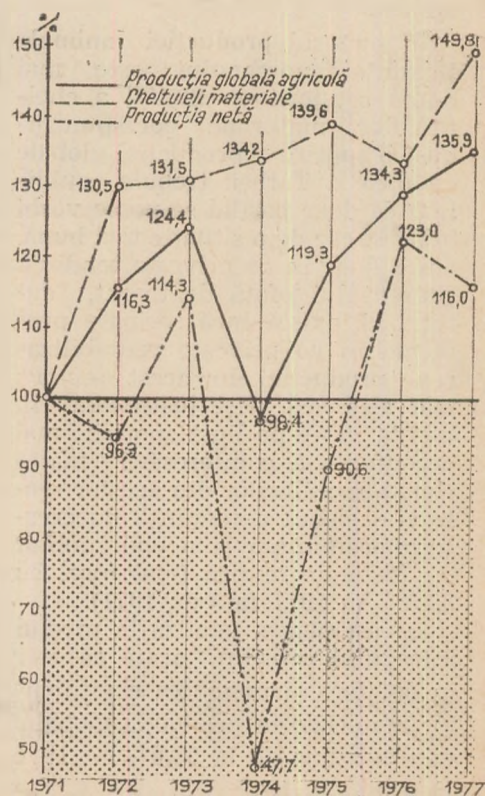
Cooperativele și stațiunea de mecanizare trebuie să găsească, împreună, căile și mijloacele de utilizare pleneră a condițiilor create, să valorifice superior re-

- **Obiectiv prioritar : justa dimensionare a cheltuielilor materiale și a dotării cu mijloace fixe**
- **Sectorul producției vegetale — deținătorul principalelor rezerve de sporire a eficienței cheltuielilor materiale**
- **Creșterea accelerată a venitului net — baza întăririi capacității de autofinanțare a dezvoltării cooperativelor**

zervele existente, pentru a răsturna tendința actuală, astfel încît în următorii 2—3 ani să se ajungă la situația ca producția și productivitatea muncii să crească mai rapid decît investițiile și dotarea muncii.

COMPARÎND DINAMICA cheltuielilor totale de producție cu cea a producției globale în perioada 1971—1977, vedem că prima este cu puțin mai lentă față de a doua (+ 31,6%, față de + 35,9%). Dar în cadrul cheltuielilor totale, cele două mari categorii de cheltuieli (materiale și cu forța de muncă) înregistrează sensuri și ritmuri de evoluție net diferite. În timp ce cheltuielile materiale cresc rapid (+ 49,8%), cele cu forța de muncă

se reduc, dar lent (— 8,3%). Trebuie arătat că reducerea volumului de cheltuieli cu forța de muncă a avut loc în condițiile creșterii semnificative a retribuției pe norma de muncă convențională (cu 17,1%) și a venitului mediu anual pe cooperator participant la muncă (cu 21,4%).

Deci se impune cu claritate concluzia că **principala direcție de acțiune, imediată și de viitor, în ce privește creșterea eficienței activității de producție o reprezintă reducerea cheltuielilor materiale** (în special ca nivel pe tona de produs și ca pondere în producția globală, dar și ca ritm de creștere în valori absolute).

REZERVE IMPORTANTE de sporită eficiență a cheltuielilor materiale trebuie căutate mai ales în sectorul **producției vegetale**, unde la o creștere cu 21% a cheltuielilor materiale s-a înregistrat un spor al producției globale vegetale doar de 3,3%. Dacă între principalele grupe de cheltuieli materiale ale producției vegetale, cele cu sămînța și cu plata lucrărilor S.M.A. au înregistrat creșteri relativ moderate (2,4%, respectiv 6,4%), în schimb cele cu îngrășămintele s-au dublat (+ 126%) în perioada analizată. Se impune de urgență o îmbunătățire radicală a tehnologiilor în producția vegetală (variante „fertilizată cu îngrășămintă chimice”) atât printr-o mai bună asociere a îngrășămintelor chimice cu alți factori activi de creștere a producției, cât și prin aplicarea fertilizării chimice cu prioritate pe acele terenuri (parcele) și la acele culturi unde există posibilitatea certă de a obține producții mari, randamente crescînde pe hectar și pe unitatea (kg) de îngrășămintă aplicate.

În sectorul **producției animale** tendința fenomenului este mai bună, creșterii cu 22,1% a cheltuielilor materiale corespunzîndu-i o sporire a producției globale cu 69,5%. Totuși, trebuie subliniat că doar parțial se poate vorbi în acest caz de o situație mai bună, adică doar în ce privește tendința prezentului față de trecut, dat fiind că există încă serioase probleme în ce privește rentabilizarea producției în acest sector; mai ales că, deși justificată în esența sa — pe linia sporirii mai accentuate a cointeresării materiale a lucrătorilor din acest sector — există o tendință de creștere pronunțată și a cheltuielilor cu forța de muncă (mai mari cu 38,3% în 1977 față de 1971).

De asemenea, analiza la nivelul întregului consiliu arată că este în creștere și ponderea cheltuielilor materiale în producția globală, care a ajuns de la 58,6% în 1971 la 64,6% în 1977.

INDICATORII economico-financiar, ca reflectarea cea mai sintetică a eficienței activității desfășurate în cele 8 cooperative ale consiliului și în stațiunea de mecanizare, întăresc constatările anterioare privind producția, fondurile fixe, cheltuielile materiale și gradul de înzestrare a muncii. Se remarcă și unele tendințe pozitive, consecință a saltului calitativ înregistrat în cei 7 ani analizați, care însă trebuie amplificat și stabilizat la cota sa superioară. **Dinamica producției globale** (tabelul), deși

pe drumul cel bun în ce privește îndreptarea acestei situații. Astfel, venitul net a înregistrat creșteri substanțiale atît ca valoare absolută (cu 89,1%), cît și ca valoare relativă (la 1000 de lei cheltuieli materiale, la 1000 de lei cheltuieli generale etc. — între 26% și 106,3%). Este un indiciu cert al creșterii rentabilității producției (rata rentabilității a sporit de la 11,6% la 17% în perioada 1971—1977), al mai bune gestiuni economice în cooperativele agricole; de asemenea, s-a întărit și capacitatea unităților consiliului de

Dinamica principalilor indicatori economico-financiar în Consiliul intercooperatist Odoreu (1977 față de 1971 = 100)

	Valoare absolută	Valoare relativă			La 1000 lei cheltuieli totale
		La 1000 lei fonduri fixe *)	La 1000 lei cheltuieli materiale	La 1000 lei cheltuieli cu forța de muncă	
Producția globală	135,9	90,5	90,7	148,1	101,2
Producția netă	116,2	77,4	77,5	126,7	89,6
Venitul net	189,1	126,1	126,0	206,3	145,7

*) Total fonduri fixe (S.M.A. + C.A.P.)

ascendentă ca valoare absolută, marchează în fapt o scădere relativă (la mia de lei fonduri fixe și la mia de lei cheltuieli materiale) cu aproape 10% în intervalul studiat. În schimb, ca urmare a scăderii pronunțate a cheltuielilor cu forța de muncă, producția globală la 1000 de lei cheltuiți cu retribuirea a crescut notabil (cu 48,1%), dar numai cu 1,2% la 1000 de lei cheltuieli totale, din cauza creșterii intense a cheltuielilor materiale. **Valoarea nou creată (producția netă)**, indicator fundamental în viziunea actuală a perfecționării mecanismului economico-financiar, a crescut prea puțin (cu 16,2%), comparativ cu investițiile și cheltuielile materiale efectuate, ceea ce a dus la o scădere apreciabilă (între 10,4% și 22,6%) a valorii sale relative (raportată la indicatorii amintiți). Ponderea producției nete în producția globală s-a diminuat și ea, de la 41,4% în 1971 la 35,4% în 1977.

CHIAR DACĂ, așa cum s-a văzut, există unele aspecte necorespunzătoare privind eficiența obținerii producției în consiliul nostru, avem și bune temeiuri de a considera că ne aflăm

a-și autofinanța dezvoltarea, ponderea veniturii net în producția globală crescînd de la 10,3% în 1971 la 14,0% în 1977.

Cele citeva linii directoare ale analizei întreprinse sînt suficient de concludente pentru a ne arăta ce trebuie să facem în continuare pentru consolidarea rezultatelor bune de pînă acum și pentru eliminarea neajunsurilor ce se mai constată încă în activitatea noastră. Cooperatorii și mecanizatorii, specialiștii și cadrele de conducere din Consiliul intercooperatist Odoreu sînt ferm hotărîți să obțină **producții tot mai mari la hectar și pe cap de animal, singura bază certă a îmbunătățirii eficienței producției**, concomitent cu creșterea cantităților de produse livrate la fondul de stat și la fondul pieței.

Aplicînd corect tehnologiile cele mai adecvate, organizînd mai bine producția și munca, valorificînd integral resursele și rezervele existente, vom putea înregistra un nou salt, calitativ superior, în activitatea noastră, în special pe linia sporirii mai accentuate a eficienței activității productive.

Mihai LEVIȚCHI
Martin TEMPFLI
Consiliul intercooperatist
Odoreu

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ, condiție și stimulent în ridicarea calitativă a activității întreprinderii

PROGRESUL ECONOMIC și social mai rapid al patriei noastre este condiționat atât de creșterea volumului de resurse alocate dezvoltării, cât și de eficiența cu care sînt folosite acestea, de ridicarea calității întregii activități productive.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar au menirea de a stimula întreprinderile, de a le angaja mai ferm și cu toate forțele în utilizarea cu eficiență ridicată a mijloacelor ce li s-au încredințat spre administrare; astfel, odată cu accentuarea autoconducerii întreprinderilor, se impune trecerea lor la autogestione economico-financiară.

O nouă calitate a gestiunii economice

AUTOGESTIUNEA economico-financiară a întreprinderii înseamnă asigurarea, din activitatea proprie, a mijloacelor financiare necesare atât pentru desfășurarea normală a producției, cât și pentru lărgirea ei. În cadrul activității pe care o desfășoară, fiecare întreprindere are sarcina să realizeze un beneficiu din care să acopere nevoile dezvoltării sale, precum și cerințele sociale ale oamenilor muncii. Desigur, la aceasta se adaugă obligația întreprinderii de a asigura și resursele ce urmează să fie vărsate la bugetul statului pentru finanțarea dezvoltării generale a societății.

Aplicarea autogestiei economico-financiare a întreprinderii este o cerință imperioasă a sistemului organizatoric democratic care a fost creat în întreprinderi. Pentru că numai astfel se deschide drum larg manifestării neîngrădite, active a tuturor organelor de conducere colectivă, a inițiativei maselor de oameni ai muncii în organizarea și desfășurarea rațională a procesului de producție.

Încă de pe acum, la începuturile introducerii sale, autogestione se dovedește a fi o metodă capabilă să genereze și să dezvolte noi atitudini în rezolvarea problemelor de producție. Întreprinderile și colectivele de oameni ai muncii sînt stimulate într-o mai mare măsură în direcția gospodăririi spațiilor și capacităților de producție, în utilizarea rațională a timpului și a materiilor prime etc.

Întărirea gestiunii economice, noua sa calitate — autogestione — presupune perfecționarea pirghiilor economice și financiare, introducerea unora noi, precum și găsierea de noi forme și metode concrete pentru dirijarea sistemului pirghiilor economice și cointeresării materiale.

Autogestione economico-financiară se bazează pe acordarea de atribuții largi în elaborarea de către întreprindere a planului propriu de dezvoltare economico-

socială, ceea ce face să crească rolul planului ca instrument de conducere a activității întreprinderii. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „planul de dezvoltare economico-socială să se întocmească de către fiecare întreprindere și unitate, pornindu-se de la capacitățile de producție de care dispune, precum și de la ceea ce se prevede să intre în producție în viitor. Pe această bază trebuie să-și întocmească fiecare întreprindere planul de producție, asigurându-și comenzi atât din țară, cât și din străinătate, ocupindu-se ca activitatea să fie cât mai rentabilă pentru a putea permite atât reproducția lărgită, cât și acumularea mijloacelor necesare creșterii nivelului de trai“. În noile condiții, întreprinderea are tot interesul să elaboreze planul său de dezvoltare economico-socială cât mai bine fundamentat, iar în sarcinile ce și le stabilește să reflecte toate rezervele potențiale de producție.

După cum se știe, întreprinderea își determină sarcinile de producție, veniturile și cheltuielile etc. nu numai pe un an de zile, ci și pentru perioada unui plan cincinal. Pentru planificarea în perspectivă a volumului producției și beneficiilor, este de mare importanță analiza creșterii producției în funcție de volumul fondurilor fixe, iar a beneficiului de volumul producției. Dependența nu este o simplă relație funcțională. La un anumit nivel al creșterii fondurilor fixe are loc o creștere mai puternică a producției, iar la un anumit nivel atins de creșterea producției, beneficiul nu mai este doar într-o relație de liniaritate cu volumul producției.

Considerăm că determinarea indicatorilor de plan, în perspectivă, ca volumul producției, nivelul productivității muncii, mărimea beneficiilor etc. va trebui să se facă pe baza folosirii unor metode științifice, care să stabilească direcția și intensitatea evoluției proceselor și fenomenelor din cadrul întreprinderii, gradul de influență al diversilor factori în decursul timpului. În acest scop, apreciem că este de mare utilitate practică aplicarea **funcțiilor de producție, a ecuațiilor de regresie etc.**

Concomitent cu studierea relațiilor funcționale dintre fenomene, este necesară o analiză a influenței factorilor-cauză. Dacă volumul producției crește peste anumite limite, se pot aduce perfecționări tehnologice și organizatorice, astfel că beneficiul pe unitatea de producție crește, deci rata rentabilității nu mai este constantă, ci depinde de volumul producției. Prin urmare, întreprinderea poate cunoaște din timp soluțiile optime ale diverselor aspecte ale activității sale, de care ține seama cu prilejul elaborării planului și în decursul realizării sarcinilor prevăzute.

Planificarea activității întreprinderii va dobîndi elasticitate și eficiență prin utilizarea mai largă, mai profundă a sistemului de pirghii valorice, precum și a sistemului de stimulente materiale.

Intensificarea utilizării pirghiilor valorice

AUTOGESTIUNEA economico-financiară înseamnă realizarea intereselor economice specifice ale întreprinderii în dependență de rezultatele obținute, comensurate valorice. Aceasta implică, în mod necesar, utilizarea pirghiilor valorice (legea valorii, prețurile, beneficiu etc.).

Realizarea autogestiei economico-financiare depinde într-o foarte mare măsură de luarea în considerare a **cerințelor legii valorii**. Întreprinderea va realiza o rentabilitate cu atât mai mare cu cât cheltuielile sale de producție vor fi mai mici în comparație cu mărirea lor socialmente necesară, exprimată de prețul de livrare al mărfii. Depășirea acestui nivel mediu, social al cheltuielilor de producție, înseamnă că activitatea întreprinderii se soldează cu consecințe economice, mai mult sau mai puțin grave, pentru rentabilitatea întreprinderii. Iată de ce este necesar ca întreprinderea, colectivul ei, pentru a obține beneficii ridicate, să se preocupe în mod permanent de asigurarea unor cheltuieli cât mai mici prin reducerea costurilor, creșterea productivității muncii etc.

Realizarea unei noi calități a activității economice din întreprinderi necesită utilizarea mai intensă a **pirghiei beneficiului**. Acesta are menirea de a stimula dezvoltarea cantitativă și calitativă a producției, valorificarea superioară a resurselor materiale, reducerea cheltuielilor de muncă vie și de muncă materializată etc. Pirghia beneficiului este folosită chiar în activitatea de elaborare a planului propriu al întreprinderii. Acum, beneficiul nu mai este privit doar ca un indicator de plan, ci și ca suport material al înlăptuirii autogestiei și cointeresării oamenilor muncii. De aceea, mărirea lui trebuie să fie stabilită în plan cât mai realist.

Realizarea cerințelor autogestiei economico-financiare depinde, într-o foarte mare măsură, de **economisirea muncii materializate**, a cărei importanță este în continuă creștere în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice. Folosirea eficientă a muncii materializate se referă nu numai la partea din valoarea fondurilor de producție care se transmite asupra produsului (amortisment, consum de materii prime, materiale, energie etc.), ci are în vedere și întreaga valoare a fondurilor de producție folosite.

Prin utilizarea cât mai rațională a tuturor fondurilor de producție se realizează economii de cheltuieli, sporirea productivității muncii etc. Iată de ce considerăm necesar că **mărirea beneficiului întreprinderii să se planifice pe baza nivelului normal al rentabilității fondurilor fixe** (mărirea beneficiului la un leu fonduri fixe). În acest fel unitățile economice ar fi stimulate să-și determine creșterea fondurilor de producție mai riguros, pe baza unor criterii de eficiență economică, stabilind mărirea optimă a evoluției lor într-o perioadă dată. Aplicarea acestui procedeu de stabilire a beneficiului planificat va avea un rol stimulator asupra creșterii eficienței activității întreprinderii, îndeosebi pe linia utilizării eficiente a fondurilor fixe.

Indicatorul rentabilității fondurilor fixe arată întreprinderilor care este aportul lor la crearea beneficiilor și în ce măsură ele ar putea spori acest aport în cazul în care vor îndeplini cerințele de creștere a eficienței procesului de producție și își vor propune sarcini mai ridicate de utilizare a fondurilor proprii. Desigur, determinarea în acest mod a beneficiului necesită soluționarea unor probleme ca : reglementarea normei ratei rentabilității fondurilor fixe, aplicarea de norme unice pe economie sau diferențiate pe ramuri și subramuri, mo-

dul de stabilire a acestor normative prin plan etc. Sintem de părere ca normativele de rentabilitate a fondurilor fixe să se stabilească pe perioade scurte (de un an sau doi) pentru a reflecta cât mai bine perfecționările aduse aparatului de producție.

Un element esențial al autogestiei este **autofinanțarea activității curente de producție, precum și a dezvoltării întreprinderii, a nevoilor sociale ale colectivului de oameni ai muncii etc.** În acest context, întreprinderile își constituie fonduri proprii pentru dezvoltarea economică, creșterea mijloacelor circulante, construcția de locuințe și alte investiții cu caracter social, acțiuni sociale, participarea oamenilor muncii la beneficii. Sursele de acoperire a acestor fonduri provin din activitatea întreprinderii. Adică, beneficiul pe care urmează să-l realizeze întreprinderea servește la constituirea unei bune părți din fondurile proprii, alături de amortisment și alte surse.

În strinsă legătură cu propriul plan al dezvoltării economico-sociale, fiecare întreprindere va dispune de un **buget de venituri și cheltuieli**, pe baza căruia să-și planifice resursele pentru autofinanțare. Bugetul de venituri și cheltuieli reprezintă o pirghie puternică, eficientă de întărire a autogestiei economico-financiare a întreprinderilor. Pentru că, pe baza lui, consiliile oamenilor muncii, adunările generale ale oamenilor muncii își vor exercita efectiv atribuțiile și răspunderile conferite de lege.

Prin deciziile luate în privința producției planificate și a procesului de reproducție, conducerile întreprinderilor exercită o influență directă asupra acumulărilor de fonduri proprii.

De mare însemnătate în elaborarea planului propriu este luarea în considerare a corelațiilor dintre indicatorii producției și beneficiul obținut, care constituie suportul material al cointeresării întreprinderii. Volumul beneficiului planificat fiind în funcție de volumul producției, întreprinderea va fi interesată să-și stabilească în mod real sarcinile de producție, pe baza condițiilor de care dispune, mobilizând toate rezervele interne. În aceste condiții, pe lângă obținerea unei producții mai mari, se va asigura o corelație reală a indicatorilor planului la nivel macro-economic și o desfășurare armonioasă a procesului de reproducție în ansamblu.

Prin urmare, beneficiul își exercită acțiunea atât asupra planului de producție, cât și asupra cointeresării întreprinderii. Totodată, se realizează o armonizare între interesele generale ale economiei naționale și interesele întreprinderii pe linia sarcinilor de producție.

O dată cu creșterea cointeresării întreprinderii, autogestiunea implică lărgirea și intensificarea măsurilor privind creșterea cointeresării întregului colectiv de oameni ai muncii, a fiecărui lucrător în sporirea rezultatelor, în creșterea eficienței economice. În scopul legării directe a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele economice ale întreprinderii, măsurile stabilite recent prevăd acordarea retribuțiilor individuale în funcție de gradul de îndeplinire a valorii producției nete și a producției fizice. Prin urmare, retribuiția este corelată cu indicatori ce exprimă finalitatea activității și eficiența economică.

Prin trecerea la autogestiune economico-financiară se creează condiții care obligă, dar și stimulează întreprinderea, colectivele de oameni ai muncii în direcția utilizării judicioase, cu eficiență ridicată, a fondurilor de producție, a valorificării superioare a resurselor materiale, de muncă și financiare.

conf. dr. Florea STAIU
Academia de Studii Economice

Cadru favorabil pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității de COMERȚ EXTERIOR

„În momentul de față, pentru ministere, celelalte organe centrale, pentru Ministerul Comerțului Exterior, pentru organizațiile de partid și consiliile oamenilor muncii, pentru toți oamenii muncii, exportul trebuie să constituie problema numărul unu !”

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 5 iulie 1978)

ÎN CONSENS cu realitățile lumii contemporane, care reclamă o participare tot mai intensă și eficientă la schimburile și cooperarea internațională, partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită colaborării economice cu celelalte state și promovează consecvent, în relațiile cu acestea, principiile noii ordini economice internaționale.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, îi revine meritul de a fi precizat raportul dintre factorii interni și cei externi în dezvoltarea economico-socială a țării, atribuind rolul hotărîtor mobilizării plenare a resurselor interne, valorificării întregului potențial economic propriu; în același timp, participarea intensă la schimburile și cooperarea internațională este văzută ca o latură inseparabilă, un factor de accelerare a procesului de dezvoltare, contribuind la o mai bună punere în valoare a resurselor și posibilităților proprii, la consolidarea independenței naționale.

Activitatea de comerț exterior — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „**reprezintă un factor important în dezvoltarea economico-socială generală și, de aceea, trebuie să i se acorde toată atenția, atât de către întreprinderi și centrale, cât și de către Ministerul Comerțului Exterior și celelalte organe centrale**”¹⁾.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economic, în curs de îndeplinire în toate ramurile producției materiale, vor conduce atât direct, cât și indirect la ridicarea activității de comerț exterior pe o treaptă superioară. Avem în vedere statuarea principiului autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare, bazat pe creșterea răspunderii și cointeresării directe a unităților economice; participarea la beneficii; perfecționarea activității de planificare, în special prin lărgirea rolului contractelor economice, al prognozelor, al bilanțelor și al indicatorilor fizici ca principale instrumente de planificare; și, bineînțeles, măsurile specifice activității de relații economice externe, ca balanța de export-import la nivel de întreprindere, cursul comercial unic, extinderea încheierii contractelor pe termen lung etc.

În cele ce urmează ne vom referi la principalele cerințe pe care le ridică

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978, Ed. politică, 1978, p. 13—14.

²⁾ Vezi: I. Georgescu, Al. Deteșan „Creșterea rolului contractelor de comerț exterior”, Revista economică nr. 15/1978.

funcționarea noului mecanism economic pentru activitatea de comerț exterior.

Raportul plan-contracte

ÎN PLANIFICAREA schimburilor economice externe apare necesară folosirea de studii privind prognozele tehnologice și de marketing, care să orienteze producția pe termen lung — avînd în vedere progresul tehnic și schimbările conjuncturale rapide, precum și faptul că un obiectiv productiv înscris acum în planul de investiții începe să producă abia după 2—3 ani. (În cazul obiectivelor complexe de mare valoare sau al acțiunilor de cooperare pentru asigurarea de materii prime, această perioadă poate fi chiar mai mare).

Pentru a da planului de comerț exterior mai mult realism și stabilitate, apar necesare o fundamentare și o pregătire optimă prin **folosirea contractelor pe termen lung** — care în prezent au o utilizare relativ restrînsă — și intrarea în raporturi de cooperare cu întreprinderi și firme din alte țări. Încheierea de contracte pe termen lung, atât la extern cât și la intern, permite o programare judicioasă a producției, crearea de fluxuri tehnologice stabile, îmbunătățirea calității produsului, stabilitatea în asigurarea materiilor prime, utilizarea mai eficientă a forței de muncă și, respectiv, creșterea productivității muncii — care, în ansamblu, conduc la sporirea eficienței întregii activități.

De asemenea, contractele pe termen lung permit o orientare mai judicioasă a investițiilor, elaborarea din timp a documentațiilor și utilizarea cercetărilor și potențialului tehnologic propriu pentru îmbunătățirea produselor și reducerea costurilor acestora.

Pentru ca aceste avantaje să se verifice în practică, contractele pe termen lung trebuie să fie încheiate pe o perioadă mare de timp, ca să garanteze stabilitatea necesară producției, asigurarea materiilor prime și materialelor necesare și realizarea unor produse sau livrări de instalații cu ciclul lung de fabricație.

Creșterea rolului contractului în activitatea de planificare trebuie văzută ca o etapă finală a unui proces laborios de **prospectare sistematică a pieței**²⁾, pentru a orienta cercetarea și producția către ceea ce se caută pe piața externă și a înlocui astfel opțiunea „să vindem ce producem” cu cea „să producem ceea ce se vinde”. De menționat

și faptul că încheierea contractelor economice, pe cît posibil și a celor cu parteneri externi, înaintea aprobării planului sporește considerabil capacitatea unităților economice de a influența planul de comerț exterior și a-l așeza pe baze reale.

De asemenea, utilizarea **indicatorilor fizici** va da mai multă fermitate relațiilor contractuale, astfel că vor putea fi eliminate o serie de deficiențe privind respectarea termenelor de livrare la export și a unor condiții de calitate a produselor.

Echilibrul valutar

LA PUNEREA pe baze științifice a planului de comerț exterior și cooperare economică cu alte state, rolul hotărîtor trebuie să-l aibă **planul de export-import și balanța comercială** ale întreprinderii producătoare, care vor fi de acum înainte un instrument esențial pentru realizarea autoconducerii, autogestiei și autofinanțării în activitatea de comerț exterior. Planul de export se va întocmi valoric pe produse și relații și va fi asigurat fizic printr-un fond de marfă corespunzător. Planul de import pentru investiții și producție va fi, de asemenea, stabilit fizic și valoric pe relații. Soldul balanței comerciale de export-import va constitui principala indicator al activității de comerț exterior a întreprinderilor producătoare. Elaborarea balanței comerciale de export-import de către întreprinderile producătoare în condițiile stabilirii de fiecare din acestea a necesarului propriu de import, renunțînd la planificarea acestuia în mod centralizat pe ministere coordonatoare de balanțe materiale va face ca importurile să fie realizate în strictă concordanță cu necesitățile reale, specifice fiecărei întreprinderi.

Din ansamblul măsurilor de perfecționare a mecanismului economic face parte și **răspunderea nemijlocită a unităților producătoare** pentru activitatea de comerț exterior. Cum este și firesc, paralel cu creșterea autonomiei, puterii de decizie și de orientare a planului, va crește și răspunderea pentru realizarea sarcinilor asumate, unitățile producătoare avînd obligația de a asigura fondul de marfă prevăzut în contracte, în condițiile de calitate și la termenele fixate. Pentru a spori rolul activ al producătorului în activitatea de export, apar necesare intensificarea

contactelor directe ale acestuia cu clienții, stabilirea clară a specificațiilor tehnice, a unui program ritmic de livrări și a modului de recepție.

Intrucât livrarea produselor în conformitate cu sarcinile de plan și cu contractele externe reprezintă temelia întregii activități de export, s-au instituit raporturi juridice contractuale între întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior, prin care se fixează calitatea mărfurilor, prețul, cantitățile, termenele de livrare etc. Există, desigur, și posibilitatea ca întreprinderile de comerț exterior să încheie contracte de export în contul lor propriu, ceea ce face ca rezultatele economice ale tranzacțiilor să revină nemijlocit acestor întreprinderi, stimulând interesul acestora în cercetarea mai atentă a pieței și în obținerea unor prețuri mai bune.

Progresul tehnic și competitivitatea

ESTE INDEOBȘTE CUNOSCUȚ că pe piața externă, unde concurența s-a accentuat, competitivitatea tehnică și economică sînt factorii primordialii în plasarea unui produs. De asemenea, progresul tehnic rapid face ca viața produselor să fie relativ scurtă: toate acestea fac necesare **reînnoirea continuă a producției** destinată exportului și realizarea acesteia la costuri cât mai scăzute. **Adaptarea operativă la cerințele pieței** rămîne o constantă a pătrunderii și menținerii pe piața externă. Apare necesară creșterea preocupării întreprinderilor pentru asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente, pentru introducerea de înlocuitori, realizarea de mase plastice de calitate superioară, a noi sortimente de fire și fibre sintetice, medicamente și coloranți și, bineînțeles, a noi mașini și utilaje cu performanțe tehnice superioare. În acest scop, compartimentele de marketing ale centralelor și marilor uzine trebuie să se facă mai mult simțite în orientarea producției și depistarea de deusee pentru produsele unităților respective.

Întreprinderilor le revine și sarcina **valorificării superioare a materiilor prime la un nivel tehnic ridicat și competitiv**.

Lărgirea atribuțiilor și răspunderilor unităților economice se împletește și cu creșterea drepturilor în cadrul autoconducerii muncitorești și autogestunii economice și în acest sens, cu creșterea posibilităților de cointereseare a colectivelor de muncă, prin **participarea la beneficii** și, în general, prin legarea directă a retribuției de rezultatele unității în care personalul muncitor își desfășoară activitatea. Cointeresearea întreprinderilor producătoare în realizarea și depășirea planului de export prin acordarea a pînă la 25% din volumul valutei efective obținute suplimentar, ca urmare a depășirii planului la export pe seama sporirii producției, în condițiile realizării prețurilor și cursurilor de revenire aprobate sau realizării unor prețuri externe îmbunătățite, reprezintă o pirghie deosebit de importantă pentru dezvoltarea producției la export, îmbunătățirea calității, intro-

ducerea de noi tehnologii, reutilări ș.a. Din aceste surse este stimulat și personalul muncitor, în valută, cu o cotă de 2% pentru excursii în străinătate, precum și cu o cotă de 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu creșterea exportului.

O altă direcție în care trebuie să se orienteze activitatea de comerț exterior este **extinderea exportului care valorifică concepția proprie sub formă de licențe, documentații și livrări complexe**, cale sigură de creștere a eficienței acestei activități.

Este cunoscut că valoarea licențelor și documentațiilor poate ajunge, dacă avem în vedere toate formele sub care apare, la 20—30% din valoarea unei instalații, iar plata unei licențe pe produs (royalty) pînă la 10—15% din valoarea acestuia. În cazul activităților de engineering, consulting, asistență tehnică, se valorifică exclusiv muncă intelectuală, efectuindu-se un export fără importuri și cu cheltuieli materiale minime.

Evaluarea eficienței

O MĂSURĂ IMPORTANTĂ care vizează direct activitatea de comerț exterior este și introducerea — începînd de la 1 ianuarie 1979 — a **cursului comercial unic** în lei pentru exprimarea planului de export-import. Această măsură va permite o legătură directă între prețurile și tarifele interne ale mărfurilor de export-import și prețurile externe, precum și reflectarea corespunzătoare în gestiunea unităților economice a rezultatelor obținute din activitatea de export-import. Prin adoptarea cursului comercial unic, se renunță la exprimarea în lei valută a planului de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Cursul comercial unic va reprezenta raportul dintre prețurile și tarifele interne, exprimate în lei, și prețurile practicate pe piața internațională, exprimate în dolari S.U.A. Pentru celelalte valute în care se încheie contractele de comerț exterior, cursul comercial unic se va stabili ținînd seama de corelațiile existente pe piețele financiare internaționale între dolarul S.U.A. și celelalte valute. Introducerea acestui curs va permite stabilirea de măsuri pentru creșterea continuă a eficienței activității de comerț exterior și pentru îmbunătățirea, pe această bază, a raportului dintre leu și celelalte valute, respectiv la creșterea puterii de cumpărare a monedei naționale pe plan extern, ca o premisă a trecerii, în perspectivă, la convertibilitatea leului. De asemenea, această măsură va simplifica lucrările de planificare, de urmărire și raportare a planului de comerț exterior, precum și evidențele ce se țin la întreprinderi, bănci și ministere. Fiecare întreprindere producătoare de mărfuri pentru export trebuie să se încadreze în cursul comercial unic, astfel încît prin prețul extern să se acopere integral cheltuielile de producție și circulație și să se asigure beneficii.

Intrucît în baza cursului comercial unic va sta actualul curs de revenire, vor trebui și în acest caz făcute unele

corectări, ținînd seama că pe piața internă prețurile sînt stabile o perioadă îndelungată de timp, pe cînd pe piața internațională sînt supuse influențelor conjuncturale. De asemenea, date fiind diferențele sensibile între nivelul productivității muncii, posibilitățile de desfacere și alte condiții specifice de realizare a unor produse, și în viitor vor exista unele excepții de încadrare în limitele cursului comercial unic.

Exigențe organizatorice

ÎN VEDEREA transpunerii în viață a orientărilor și sarcinilor date de plenarele C.C. al P.C.R. din martie și iulie a.c., în fața lucrătorilor din comerț exterior, precum și a celorlalți oameni ai muncii care participă la activitatea de export-import și cooperare stau probleme importante, care trebuie soluționate în perioada viitoare.

● Astfel, din concepția noului mecanism economic se desprinde ca sarcină prioritară **împletirea activității curente cu cea de perspectivă la toate eșaloanele, paralel cu întărirea răspunderii întreprinderii producătoare pentru realizarea fondului de marfă pentru export pentru modul cum comercializează marfa și cum este orientată producția pentru export**. În această ordine de idei, prima urgență o constituie diminuarea restanțelor pe care le au producătorii în realizarea fondului de marfă și luarea măsurilor necesare executării exemplare a contractelor încheiate. Totodată, întreprinderile de comerț exterior au sarcina de a contracta integral volumul de export planificat și de a-și spori preocuparea pentru creșterea eficienței economice a comerțului nostru exterior.

● În al doilea rînd, necesitățile practice de comerț exterior impun: **utilizarea în mai mare măsură a importurilor ca pirghie de promovare a exporturilor în contextul lărgirii preocupărilor de echilibru import-export; asigurarea importului de materii prime pe perioade de lungă durată prin contracte și acțiuni de cooperare;**

● Apare necesară realizarea unui salt calitativ și în ceea ce privește **orientarea producției interne, așezarea ei cu fața către economia mondială și, în această ordine de idei, compararea curentă a rezultatelor ei cu cele ale producției din alte țări, orientarea investițiilor către produsele viitorului, adîncirea cooperării și specializării în producție cu alte țări.**

În acest cadru mai general de orientare în viitor a producției și exporturilor intră și o serie de măsuri proprii activității de comerț exterior, respectiv: **elaborarea de programe de dezvoltare a schimburilor comerciale și a cooperării economice pe zone geografice și țări.**

Pentru a răspunde mai bine noilor exigențe legate de perfecționarea mecanismului economic intern, devine necesar ca și cadrul legislativ și organizatoric al activității de comerț exterior să reflecte și concretizeze orientarea de a se muta centrul de greutate către unitățile economice, care să fie sprijinite pe toate căile pentru a face față noilor sarcini și răspunderi.

G. CRISTEA
I. NIȚA

Interpretare

PRIN H.C.M. nr. 1004/1971 (art.1) se prevede ca lucrările executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, pentru C.A.P., să fie plătite în natură sau bani, potrivit tarifelor legale. Avându-se în vedere cointeresarea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii în rezultatele cooperativei agricole de producție deservite și în sporirea producției agricole a acestora, în anexa nr. 1 la hotărârea respectivă s-au stabilit culturile și lucrările la care plata se va face proporțional cu producția realizată, însă nu mai puțin de 80 la sută din cantitățile sau sumele convenite, stabilite potrivit tarifelor legale.

În statutul cooperativei agricole de producție aprobat prin Decretul nr. 346/1977 la art. 2 pct. d se prevede că „plata lucrărilor executate de stațiune se face în raport direct cu producțiile realizate”.

Începând cu acest an întâmpinăm greutăți în încasarea lucrărilor executate cu plata în bani. Banca ne impune să încasăm 80 la sută din valoarea lucrărilor la toate lucrările și culturile, pe motivul că în art. 2 pct. d din statutul C.A.P. nu se menționează culturile și lucrările pentru care plata se face proporțional cu realizarea produțiilor.

Cum H.C.M. nr. 1004/1971 nu a fost abrogată consider că la elaborarea statutului s-a avut în vedere cadrul legal în vigoare, nemaifiind cazul să se facă enumerarea lucrărilor și culturilor la care se aplică reducerea. Sau este vorba de interpretări greșite ale legislației în vigoare?

Gheorghe PĂUNESCU

contabil șef, S.M.A. Izbiceni,
județul Olt

Risipă de carburanți

UNITATEA NOASTRĂ – Oficiul de îmbunătățiri funciare Alba Iulia – are în diferite localități din județ diverse lucrări de îmbunătățiri funciare. La aceste puncte de lucru autobasculantele se deplasează zilnic în gol. Așa se întâmplă și la punctul de lucru din orașul Aiud, unde de aproape 5 luni 6 autobasculante pleacă și vin în gol la sediul Oficiului – cale de 35 km – pentru a... parca, deși există condiții de parcare la sediul întreprinderii meconice Aiud – beneficiarul lucrării.

O mare risipă de carburanți, ca să nu mai vorbim de consumuri de uleiuri, uzură de cauciucuri, timp pierdut pe drum etc. (ca începerea programului la 8,30–9,00 în loc de ora 7).

Șefii punctelor de lucru au făcut în scris referate pentru a se parca în punctele de lucru (așa cum sînt parcate și utilajele grele), dar conducerea întreprinderii nici nu aprobă, dar nici nu-și justifică opoziția.

Aurel MUNTEANU

Alba Iulia

Facturi refolosibile

ÎN URMA trecerii la noul sistem de decontare între unitățile socialiste ne-au rămas în stoc importante cantități de facturi cu talon (3 500 blocuri în valoare de peste 60 mii lei).

Pentru evitarea pierderilor din casări, care pe economia națională ar putea totaliza sume de ordinul milioanelei de lei, propunem Băncii Naționale următoarele soluții:

1. Să se acorde derogare unităților care dețin stocuri să folosească facturile cu talon, pînă la epuizarea lor.

2. Să se acorde o derogare parțială numai în cazurile în care valoarea produselor expediate sau a serviciilor prestate nu depășește suma de 5 000 lei.

3. Facturile talon să fie colectate de centralele industriale. Una sau două întreprinderi din subordinea unei centrale să folosească imprimatale în cauză pînă la epuizarea stocurilor.

Prima soluție, după părerea noastră, este cea mai economică și asigură folosirea stocurilor chiar în cursul acestui an.

Constantin DAVID

economist

la I.F.E.T. Piatra Neamț

ECOURI

Simplificare

RAPORTAREA lunară a aprovizionării tehnico-materiale și a livrărilor de către întreprinderi a făcut obiectul notelor apărute în „R.E.” nr. 11 și 12 intitulate: „Statistică” și „Dări de seamă”.

În vederea aducerii la îndeplinire a sarcinii trasate Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe și celorlalte ministere de a lua măsuri pentru perfecționarea sistemului de evidență și urmărire a stocurilor și pentru introducerea de măsuri și reguli ferme de readaptare operativă a stocurilor în raport de nevoile imediate ale întreprinderilor s-a prevăzut ca, începînd cu anul 1978, dările de seamă statistice de stat privind realizarea aprovizionării tehnico-materiale și livrările de produse de către furnizori să fie întocmite lunar.

Întrucît din testările efectuate a rezultat că sistemul introdus necesită un volum mare de muncă, s-au luat măsuri ca raportările pentru primele două luni ale trimestrului să se efectueze într-o formă mult simplificată și anume:

– să se raporteze date numai pentru un număr de 124 de materii prime, materiale și produse în loc de circa 2 000 de poziții prevăzute în anexa 1 la H.C.M. nr. 1270/1975, cu modificările aprobate prin H.C.M. nr. 264/1977;

– s-a introdus o nouă dare de seamă privind realizarea aprovizionării tehnico-materiale, St. 1, care cuprinde numai 3 coloane în loc de 13 cite prevede darea de seamă Apr. 1 b ce se completează trimestrial.

M. CAPATA

director în Direcția Centrală
de Statistică

Piese de schimb

ÎN URMA analizării problemelor ridicate în articolul: „Etapă hotărîtoare pentru

întreaga producție agricolă a anului 1978”, publicat în nr. 13, menționăm că în vederea asigurării cantităților de piese de schimb, pe sortimente, necesare remedierii defecțiunilor ce apar în timpul lucrului tractoarelor și mașinilor agricole în campania agricolă, prin ordinul M.I.C.M. nr. 22/1978 s-a dispus urmărirea decadală, în expresie fizică, a realizării pieselor de schimb deficitare. Lista reperelor la care se aplică urmărirea decadală menționată mai sus s-a stabilit de comun acord cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Subliniem că realizarea pieselor de schimb respective, în expresie fizică, constituie sarcină proprie de muncă pentru acordarea retribuției personalului de conducere a secției sau fabricii în care se realizează aceste piese de schimb, potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974.

I. POPESCU

director general în M.I.C.M.

Consumuri reduse

REFERITOR la articolul apărut în nr. 15 al „R.E.”, intitulat „Economisirea energiei electrice și a combustibilului”, menționăm că în cadrul întreprinderii noastre există o preocupare constantă pentru reducerea consumului de combustibil convențional pe tona de negru de fum produsă. În acest sens amintim că au fost puse la punct tehnologii pentru fabricarea unor sorturi de negru de fum superioare, tip HAF și FEF, cu consumuri de combustibili convenționali relativ reduse față de sortul Carbomet. De asemenea, s-a acționat pe linia înlocuirii gazului metan cu hidrocarburi grele rezultate de la prelucrarea țiteiului și a cărbunelui.

În ce privește sortul de negru de fum Metanex D s-au efectuat cercetări pe o instalație pilot vizînd modernizarea tehnologiei. Nu s-au putut însă elimina, în totalitate, fazele discontinue ale procesului, nerealizîndu-se astfel economia de combustibil scontată. În această situație s-a solicitat beneficiarilor de negru de fum Metanex D să facă încercări cu alte sorturi, produse cu un consum mai mic de combustibil, în vederea înlocuirii sortimentului respectiv și sistării fabricației. La demersurile întreprinse atît în anul 1977, cît și în prezent, nu toți beneficiarii au fost de acord cu înlocuirea. Bunăoară, producătorii de articole de încălțăminte și bunuri de larg consum consideră că acest sortiment asigură produselor lor calitatea necesară care nu se poate realiza cu celelalte tipuri de negru de fum.

În continuare întreprinderea, cu sprijinul centralei, depune eforturi pentru sistarea fabricației acestui sortiment și înlocuirea sa cu altele mai eficiente, cu consumuri mai reduse.

Ion VOICULESCU

director
Întreprinderea chimică
„Carbosin” Copșa Mică

Tribuna „R.E.“

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINȚATE

Comisiile pe domenii

Important potențial de creativitate,
factor de înlăptuire a autoconducerii

A MPLUL PROGRAM de măsuri elaborat de partid pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei naționale, crearea unui mecanism economic îmbunătățit se înscriu pe linia **adâncirii democrației muncitorești**, lărgind cadrul organizatoric pentru **participarea nemijlocită a oamenilor muncii la elaborarea și înlăptuirea politicii de dezvoltare a societății socialiste**. În acest sens prezintă o deosebită importanță și Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (nr. 5/1978), recent adoptată.

Aceste măsuri — care îmbină armonios conducerea unitară, pe baza planului național unic, al activității economico-sociale cu asigurarea unei autonomii sporite a unităților economice — au o importanță deosebită și pentru industria cărbunelui. O serie de particularități ale mineritului carbonifer (între care dependența față de condițiile naturale de zăcămint, ponderea mare a forței de muncă în ansamblul activității de producție, dispersarea locurilor de muncă, factorii de risc etc.) fac să crească și mai mult importanța participării active a tuturor oamenilor muncii la dezbateră, adoptarea și înlăptuirea deciziilor, la soluționarea problemelor complexe ale extracției miniere.

Democrația muncitorească în acțiune

ÎN CADRUL UNITĂȚILOR Combinatului minier Valea Jiului se acordă o atenție deosebită înlăptuirii directivelor partidului privind perfecționarea continuă a formelor de conducere colectivă, realizarea unui sistem complex de conducere a întregii activități economice și sociale de către oamenii muncii, multiplicarea formelor și căilor de participare a acestora la conducere. Un rol însemnat a fost atribuit, în cadrul acestei preocupări, comisiilor pe domenii. **Peste 1 000 de muncitori, maiștri, cadre tehnice și de economiști** din unitățile miniere, de preparare, constructoare de mașini, de construcții, aprovizionare, transport, cercetare-proiectare și de informatică ale combinatului formează activul celor **125 de comisii** cărora le revine un rol sporit în contextul sarcinilor de dezvoltare și modernizare a mineritului, deoarece ele pot oferi cadrul corespunzător pentru manifestarea largă a două trăsături ce definesc în prezent activitatea colectivă de oameni ai muncii: **competența și participarea activă la soluționarea problemelor întreprinderii**.

Dintre comisiile constituite pe lângă consiliile oamenilor muncii, având ca

obiect de activitate ansamblul problemelor economice-sociale a întreprinderilor, ne vom ocupa, pentru exemplificare, de **comisia pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii**.

Un important domeniu de intervenție

ÎNSCRIINDU-SE în dezvoltarea de ansamblu a energiei românești, mineritul din Valea Jiului — unul din principalele bazine carbonifere ale țării — înregistrează în actualul cincinal însemnate transformări. Producția de cărbune cocsificabil și energetic va crește aici cu peste 40%, urmînd să asigure cel puțin jumătate din necesarul de coals al siderurgiei.

Căile de realizare a unui asemenea ritm rapid au fost indicate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu prilejul vizitelor de lucru făcute în Valea Jiului. Elementul principal al programului de dezvoltare a acestui vechi centru carbonifer al țării îl reprezintă mecanizarea complexă și automatizarea lucrărilor din subteran; în dotarea minelor intră mereu noi echipamente perfecționate, complexe mecanizate de abataj, combine pentru săparea mecanizată a lucrărilor de deschideri și pregătiri, instalații de mare capacitate pentru transport continuu, elemente de automatizare, permițînd extinderea tehnologiilor celor mai moderne.

Sporirea gradului de înzestrare tehnică și a complexității muncii mărește și mai mult rolul organizării superioare a conducerii, producției și a muncii, impunînd integrarea perfectă a activității fiecărui membru al colectivului cu obiectivele și exigențele de ansamblu ale procesului tehnico-productiv. Progresele în acest domeniu au avut o contribuție însemnată la rezultatele obținute, de pildă, de către colectivul Întreprinderii miniere Paroșeni, care recent a fost distins cu Ordinul Muncii clasa a II-a pentru ocuparea locului II

● 125 de comisii, cu peste 1 000 de membri — un important potențial de analiză și creativitate în sprijinul consiliilor oamenilor muncii de la unitățile Combinatului minier Valea Jiului

● 98 de lucrări prevăzute în programele de lucru pe anul 1978 ale comisiilor pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii

● Inițiativă, organizare, operativitate, eficiență — jaloane ale unei activități cu putere de exemplu

● „Instruiți-ne concret, cu tehnici, procedee și metode de muncă”, cer membrii consiliilor oamenilor muncii care conduc comisii

● Cabinetul de organizare economico-socială conlucrează cu aceste organisme cu caracter obștesc

● Poziția și rolul comisiei în angrenajul întreprinderii, în realizarea programelor, pregătirea și aplicarea deciziilor organelor de conducere colectivă

în întrecerea dintre unitățile industriale pe anul 1977.

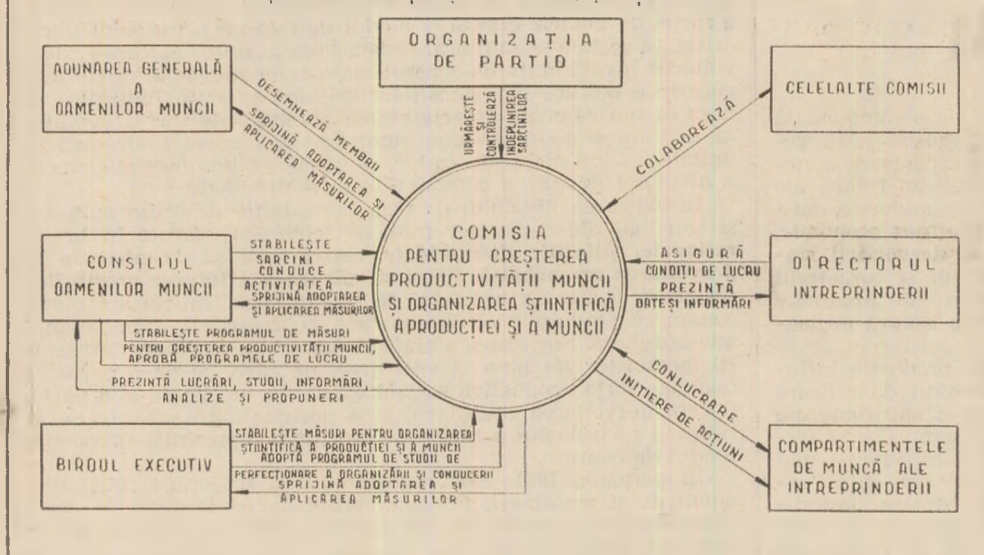
Cerința continuei perfecționări a pregătirii profesionale și politico-ideologice, a creșterii competenței și gradului de participare a fiecărui om al muncii din unitățile miniere la soluționarea problemelor producției a fost accentuată în mod deosebit de către secretarul general al partidului, care a indicat ca odată cu mecanizarea lucrărilor, să se acorde o atenție mai mare și perfecționării profesionale a oamenilor muncii; se impune schimbarea concepției însăși despre minerit, astfel încît să avem nu numai un miner specialist, ci și un miner tehnician, care să cunoască mașinile din dotare, să știe să le folosească cu randament înalt, să le întrețină și să le repare.

Faptul că în primul semestru din acest an planul la producția de cărbune nu a fost îndeplinit face cu atât mai necesară intervenția bunei organizări în folosirea judicioasă a forței de muncă, în asigurarea schimburilor complete de producție, în reducerea necesarului de personal la activitățile auxiliare prin raționalizarea acestora. Așa cum a indicat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. de la începutul acestei luni, „trebuie să acționăm cu toată fermitatea pentru a asigura în primul rînd muncitorii în abataj, la transport, și abia după aceea la serviciile de suprafață”.

Programe axate pe prioritățile unităților

COMISIILE pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii de la unitățile bazinului carbonifer Valea Jiului s-au afirmat prin contribuția adusă la rezolvarea unor probleme importante legate de modernizarea tehnologiilor din subteran și sporirea eficienței activității de extracție. Studiile, a căror tematică este aprobată de consiliile oamenilor muncii, pornesc de la analiza critică a situației existente, folosesc consultarea largă a celor ce lucrează la locurile de muncă sau în activitățile vizate și documentarea asupra unor experiențe din țară și de peste hotare, formulează variante de rezolvare și propun soluția optimă sub raport economic, tehnic și social, împreună cu măsurile necesare implementării. În acest fel, organele de

DIAGRAMA DE RELĂȚII A COMISIEI PENTRU CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

conducere colectivă au posibilitatea de a adopta decizii bine fundamentate.

În acest an, spre exemplu, în programele de lucru ale comisiilor au fost prevăzute aproape 100 de lucrări, printre care:

- organizarea muncii în abatajele frontale dotate cu complexe mecanizate; introducerea televiziunii în circuit închis pentru supravegherea principalelor puncte ale fluxului tehnologic (I.M. Paroșeni);
- îmbunătățirea metodelor de exploatare din stratul 3 (I.M. Vulcan);
- optimizarea fluxului de transport cu benzi de cauciuc; concentrarea producției în sectorul II (I.M. Lonea);
- îmbunătățirea programării, lansării și urmăririi producției (Întreprinderea de reparat și întreținere a utilajului minier Petroșani);
- îmbunătățirea sistemului informațional la secțiile Coroești și Lupeni (Întreprinderea de preparare a cărbunelui Valea Jiului);
- extinderea utilizării pe șantiere a produselor prefabricate și semifabricate (Întreprinderea de construcții și montaje miniere Petroșani).

Bilanțul activității acestor comisii în primele șase luni ale anului se prezintă, în ansamblu, pozitiv — temele prevăzute fiind soluționate și prevăzându-se, în urma aplicării lor, efecte economice favorabile încă în a doua jumătate a acestui an — datorită **inițiativii, operativității, spiritului de buni organizatori** de care membrii comisiilor au dat dovadă în acțiunile întreprinse.

Care sînt elementele care au stat la baza acestor realizări?

● În primul rînd, trebuie subliniat faptul că **însăși componența comisiilor asigură posibilitatea unei abordări competente a problematicii prevăzute**; responsabilității comisiilor dețin funcții importante în organizarea producției (director tehnic, inginer-șef), iar ceilalți membri sînt muncitori cu înaltă experiență (45% din total), ingineri, economiști, maiștri și tehnicieni. Marea majoritate a membrilor comisiilor fiind direct legați de activitatea practică productivă, sînt asigurate, de ase-

menea, mobilitatea și adaptabilitatea față de schimbările ce intervin în tehnologie și organizare.

● Pe de altă parte, organizarea și funcționarea acestor comisii constituie o ilustrare a orientării spre noi modalități de acțiune conjugată a **organelor de partid, celor de conducere administrativă, a organizațiilor de masă și obștești**. Astfel, pe lângă integrarea comisiei în ansamblul activității de conducere colectivă a întreprinderii, ilustrată în diagramă, comisiile sînt coordonate metodologic de către cabinetul teritorial de organizare, sub îndrumarea organului municipal de partid. Pe această cale se asigură orientarea unitară a preocupărilor fiecărei comisii spre rezolvarea, în condițiile specifice ale unității respective, a unor probleme prioritare pentru economia națională, pentru ansamblul activității productive din bazinul nostru carbonifer; coordonarea muncii cu acțiunile întreprinse de către Cabinetul municipal de organizare economi-

PRACTICA coordonării și sprijinirii comisiilor a dus la conturarea unor concluzii pentru orientarea activității de viitor — și care credem că pot și reținute pentru generalizare și în unitățile din afara Văii Jiului:

● **comisiile pot acționa în două direcții principale**: pe de o parte în direcția valorificării optime a creativității oamenilor muncii, iar pe de altă parte pentru cunoașterea temeinică a realităților producției și adoptarea unor decizii competente, fundamentate;

● **importanța și rolul comisiilor sporesc considerabil în condițiile autogestunii și autoconducerii**, prin atribuțiile sporite ce le revin în modernizarea tehnologică, îmbunătățirea calității și a nivelului de eficiență economică;

● pentru exercitarea în cele mai bune condiții a drepturilor și îndatoririlor ce decurg din adăncirea democrației socialiste, din aplicarea largă a principiului conducerii colective, este necesară **continua perfecționare a pregătirii politico-ideologice, a cunoștințelor profesionale, economice, din domeniul organizării ale unui număr cât mai mare de cadre de toate categoriile, potențiali colaboratori ai comisiilor**;

● de un real folos în îndrumarea metodologică a comisiilor pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii s-a dovedit a fi **conlucrarea cu cabinetul de organizare economico-socială**;

● **precizarea, prin recenta lege nr. 5/1978, a poziției și rolului comisiilor în angrenajul întreprinderii impune eliminarea unor aspecte de formalism, ca și valorificarea deplină a potențialului comisiilor de către consiliile oamenilor muncii, astfel încît ele să contribuie în mod permanent și organizat la afirmarea creativității colectivelor de muncă. Ia asumarea efectivă a răspunderii tuturor oamenilor muncii pentru buna gospodărire și utilizare a bunurilor materiale ce le-au fost încredințate.**

Lazăr FILIP, Zoltan KIRALY, Bujor BOGDAN
Cabinetul municipal de organizare economico-socială Petroșani

co-socială, evitîndu-se eforturile paralele; generalizarea unor metode eficiente de analiză și de acțiune, a experienței pozitive.

Căi de îmbunătățire a activității

EXIGENȚELE SPORITE legate de accentuarea autoconducerii, de necesitatea de a accelera creșterea productivității muncii, de a pune de acord modernizarea rapidă a tehnicii de lucru cu organizarea pentru a se putea obține efecte maxime impun **îmbunătățirea în continuare a activității acestor comisii, sub triplul aspect al bazei de masă, al instrumentarului științific utilizat, al valorii gândirii colective.**

Un prilej de identificare a unor astfel de posibilități l-a oferit instruirea-schimb de experiență organizată luna trecută de către Cabinetul municipal de organizare economico-socială, la care au participat responsabilii comisiilor din toate unitățile economice ale Văii Jiului. Cu acest prilej au fost făcute numeroase propuneri, au fost clarificate o serie de aspecte capabile să asigure sporirea funcționalității comisiilor. Notăm, spre exemplificare:

— utilitatea cooptării unui număr sporit de specialiști în efectuarea analizelor și urmărirea înlăptuirii lor, aplicîndu-se metoda conducerii prin proiecte;

— corelarea mai bună a planificării activității comisiei cu obiectivele prioritare ale acesteia;

— cerința ca toți membrii consiliilor oamenilor muncii să fie bine informați și edificați asupra importanței potențial de creativitate de care dispun comisiile, pentru folosirea lui cît mai bună;

— instruirea membrilor comisiilor și ai consiliilor oamenilor muncii cu tehnici, procedee și metode specifice organizării conducerii, producției și a muncii;

— stabilirea semestrului ca perioadă de planificare și apreciere a activității comisiilor, corelat cu adunările generale ale oamenilor muncii.

Mic dicționar economic

NIVEL DE TRAI

PROBLEMA NIVELULUI DE TRAI constituie o componentă de bază a teoriei și practicii economice contemporane. În general prin nivel de trai se înțelege gradul de satisfacere a necesităților materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condiții de producție date. Prin natura sa, nivelul de trai prezintă un conținut economic, concret-istoric și de clasă. În fiecare moment al dezvoltării, starea și căile rezolvării lui depind atât de nivelul și caracterul forțelor de producție, cât și de natura relațiilor de producție și, îndeosebi, de natura relațiilor de proprietate asupra mijloacelor de producție.

Nivelul și caracterul dezvoltării forțelor de producție influențează în mod determinant posibilitățile societății de ridicare a gradului de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor. Cantitatea, calitatea și diversitatea bunurilor și serviciilor ce pot intra în consumul populației sînt cu atât mai sporite cu cât forțele de producție sînt mai moderne, cu cât nivelul productivității muncii este mai ridicat. Aceste posibilități obiective, asigurate de starea dezvoltării forțelor de producție, contribuie la ridicarea nivelului de trai al membrilor societății în mod deosebit, de la o orînduire la alta. În capitalism, unde întreaga activitate economico-socială este subordonată nemijlocit intereselor de clasă ale burgheziei, concretizate, în primul rînd, în obținerea de profituri cât mai ridicate, accesul membrilor societății la posibilitățile ridicării nivelului de trai se prezintă extrem de inegal. Marea masă a nonproprietarilor, producători ai bunurilor și serviciilor, are un acces limitat la aceste posibilități. Consumul parazitărilor, discrepanțele, inegalitatea și inechitatea sînt trăsături esențiale ale nivelului de trai în condițiile proprietății private. Socialismul, instaurînd proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, lichidînd orice formă de exploatare a omului de către om, subordonează întreaga dezvoltare economico-socială ridicării nivelului de trai și de civilizație al poporului. Rațiunea însăși a construcției socialiste este asigurarea bunăstării generale, dezvoltarea pleneră a personalității umane.

În politica Partidului Comunist Român, ridicarea nivelului de trai al populației se înscrie ca un scop suprem la baza căruia stă dezvoltarea rapidă și armonioasă a întregii economii naționale și a întregului teritoriu. În fiecare etapă a construcției socialiste în țara noastră se urmărește realizarea unei corelări judicioase între dezvoltarea economică și bunăstarea poporului, precum și îmbinarea, pe această cale, a intereselor prezente cu cele de perspectivă ale celor ce muncesc. Este meritul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi fundamentat teoretic și militat pentru aplicarea consecventă în practică a tezei potrivit căreia ridicarea nivelului de viață material și spiritual al poporului „nu se poate realiza fără construirea unei baze tehnico-materiale puternice a societății, fără asigurarea unui ritm înalt al dezvoltării forțelor de producție. Nici un popor care vrea să progreseze nu poate consuma atât cât produce sau mai mult decît produce. Orice reducere a acumulărilor, orice slăbire a ritmului de dezvoltare, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, nu pot decît să condamne națiunea la inapoiere pentru o lungă perioadă de timp, să pună în pericol atît prezentul cît și viitorul poporului”.

Alocarea, în ultima perioadă, a unei treimi din venitul național pentru dezvoltare a asigurat progresul accelerat al economiei, progres reflectat, în esență, în creșterea bogăției naționale, a venitului național. În 1978 venitul național era de 12 ori mai mare decît în 1950. Se preconizează, în continuare, un ritm sporit de creștere, astfel încît în anul 1985 venitul național pe locuitor să fie de 2 400—2 500 dolari, față de circa 1 000 dolari în 1975. Sporirea sistematică a produsului social și venitului național este o premisă certă a ridicării bunăstării celor ce muncesc. Optimizarea structurii de ramură a economiei naționale, determinarea direcțiilor și volumului producției materiale și serviciilor sînt subordonate satisfacerii nevoilor crescînde și în continuă diversificare ale societății. În acest sens industria a devenit ramura de bază a economiei românești, a devenit condiția esențială a sporirii veniturilor reale ale populației, a valorificării potențelor creatoare ale întregului popor stăpîn pe propriul său destin, asigurînd totodată o gamă tot mai diversificată și de calitate ridicată de bunuri de consum.

Nivelul de trai are un conținut complex și dinamic. El se formează sub acțiunea unui ansamblu de factori care se inter-pătrund și se influențează reciproc și care au intensități și tendințe diferite în timp. Principalii factori sub influența cărora se formează nivelul de trai sînt: mărimea și dinamica produ-

sului social și venitului național, nivelul productivității muncii, mărimea veniturilor reale ale membrilor societății, volumul și calitatea bunurilor de consum și a serviciilor prestate, condițiile de muncă, de locuit, de odihnă, de transport, gradul de ocupare a forței de muncă, durata și modul de folosire a timpului liber, asistența socială și sanitară, satisfacerea nevoilor culturale, dezvoltarea învățămîntului, accesul maselor la știință, artă, cultură, cuceririle politice etc. Acești factori sînt totodată indicatori în baza cărora se poate aprecia starea nivelului de trai și evoluția sa în timp și spațiu. Numai analizînd toți acești indicatori, în unitatea și interdependența lor, se poate obține imaginea exactă a nivelului de trai, o comparație a evoluției sale.

În ridicarea nivelului de trai, necesitățile de ordin material și spiritual ale oamenilor muncii trebuie satisfăcute în limite raționale, științifice determinate, astfel încît să contribuie la dezvoltarea armonioasă, fizică și spirituală a tuturor membrilor societății. Ridicarea nivelului de trai în socialism nu are nimic comun cu tendințele consumatoriste, cu risipa și grandomania mic-burgheză. Societatea socialistă urmărește ridicarea bunăstării membrilor săi pînă la acel nivel pe care, pe de o parte, îl îngăduie forța productivă socială existentă, iar, pe de altă parte, îl cere dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Sursa ridicării nemijlocite a nivelului de trai o reprezintă, în esență, fondul de consum.

În perioada 1951—1977, ca rezultat al majorării retribuției nominale și menținerii indicelui prețurilor și tarifelor în limitele planificate, veniturile din retribuție ale personalului muncitor au sporit de mai bine de 15 ori. Veniturile obținute de populație din fondurile sociale s-au majorat în această perioadă de cca. 18 ori. Cheltuielile pentru învățămînt au sporit de aproape 15 ori, pentru sănătate de 18 ori, iar pentru pensii de peste 35 de ori. Volumul mărfurilor vîndute prin comerțul socialist a crescut în aceeași perioadă de cca. 14 ori. La toate acestea trebuie adăugată ampla acțiune de construcție de locuințe, școli, spitale, creșe, cămine și alte așezăminte etc.

Standardul de viață al poporului nostru muncitor cunoaște și în perspectivă o dinamică ascendentă. Lucrările Congresului al XI-lea al partidului, hotărîrile Conferinței Naționale din decembrie 1977 acordă un spațiu larg problemelor ridicării nivelului de trai. O expresie a grijii permanente a partidului și statului nostru față de oamenii muncii, producătorii nemijlociți ai bunurilor materiale, o reprezintă Programele adoptate de Conferința Națională cu privire la creșterea mai accentuată a nivelului de trai al poporului în anii 1978—1980 și reducerea duratei săptămîinii de lucru. Analiza temeinică a realizărilor din primii doi ani ai acestui cincinal a evidențiat potențele suplimentare ale economiei românești atît în domeniul creșterii suplimentare a producției, cît și al sporirii mai accentuate a nivelului de trai al poporului. Amplul program de ridicare mai accentuată a nivelului de trai are la bază prevederile referitoare la creșterea suplimentară a producției în perioada 1978—1980. Caracteristica dominantă a acestui program este creșterea mai susținută a veniturilor directe ale personalului muncitor, în primul rînd pe calea retribuției, majorarea acesteia cu valori superioare celor inițiale realizîndu-se în două etape.

Programul ridicării nivelului de trai asigură diferențierea veniturilor în concordanță cu munca depusă, o corespunțare materială corespunzătoare și, în același timp, înfăptuirea în viață a principiilor eticii și echității socialiste. Concomitent cu sporirea veniturilor nominale din muncă, programul ridicării nivelului de trai pune în evidență sarcina creșterii retribuției reale. Menținerea sub control a prețurilor, corelate cu sporirea fondului pentru retribuția nominală, va permite o creștere a retribuției medii reale, pînă la finele cincinalului, cu 32%, superioară celei de 18—20% din prevederile Congresului al XI-lea.

În strînsă legătură cu creșterea veniturilor oamenilor muncii, programul stabilește un complex de măsuri menite să asigure o mai bună aprovizionare a populației cu bunuri și servicii. Creșterea nivelului de trai se va asigura într-o măsură însemnată și pe seama fondurilor sociale de consum.

Conferința Națională a stabilit un program detaliat de trecere, începînd cu 1.I.1978, la reducerea treptată a săptămîinii de lucru, de la 48 ore la 44 ore. În cadrul acestui program reține atenția legarea nemijlocită a reducerii săptămîinii de lucru de creșterea productivității muncii sociale. De fapt întregul program al creșterii mai accentuate a nivelului de trai pînă la finele acestui cincinal este condiționat în mod hotărîtor de realizarea programului privind creșterea suplimentară a producției. În Raportul la Conferință tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea ca „fiecare cetățean să înțeleagă faptul că programele privind creșterea suplimentară a producției și a nivelului de trai constituie un tot unitar. Numai realizarea lor concomitentă și în întregime poate asigura dezvoltarea accelerată a economiei naționale, ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor”.

conf. dr. Viorica NICOLAU

RAPORTUL DINTRE LEGI ECONOMICE OBIECTIVE, CATEGORII ECONOMICE ȘI MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR (II)

SE ȘTIE că legea creșterii productivității muncii exprimă relația obiectivă în cadrul căreia mișcarea, dezvoltarea forțelor de producție, care alcătuiesc baza materială a progresului social, dă naștere sporirii eficienței muncii.

Luarea în considerare a conținutului legii creșterii productivității muncii presupune acțiuni practice îndreptate spre promovarea continuă a factorilor de sporire a rodniceii muncii, precum și un susținut efort de estimare, de cuantificare și, implicit, de folosire a unor pirghii și categorii economice.

Productivitatea muncii constituie o categorie economică deosebit de importantă în procesul cunoașterii științifice; cu ajutorul ei se poate ști în ce măsură nivelul atins al rodniceii concordă cu posibilitățile existente, dacă ea apare ca efect cauzal al dezvoltării, dacă se abate sau nu de la ceea ce la un moment dat reprezintă „norma socială” în folosirea resurselor alocate. Parcursirea unui asemenea moment al cunoașterii, cum este compararea rezultatelor individuale cu cele sociale obligă însă la utilizarea și a altor categorii, ca: productivitatea individuală a muncii și productivitatea socială a muncii.

Pe linia raportului dintre legi economice și categorii economice, se poate spune că **productivitatea muncii** nu este decât o altă expresie a gradului de dezvoltare a forțelor de producție. Așa cum exprimarea în bani a valorii mărfii, adică prețul acesteia, evidențiază munca înmagazinată în marfă, care nu este direct sesizabilă de către om, la fel **productivitatea muncii exteriorizează**, dă la iveală, prin cuantificare, **capacitatea pe care o au forțele de producție**; ea apare astfel ca măsură a dezvoltării forțelor de producție. Evident, dinamica potențialului forțelor de producție ale societății se reflectă în dinamica rodniceii muncii.

O altă categorie economică legată de utilizarea legii creșterii productivității muncii și a legii economiei de timp este **eficiența muncii**. Categoria eficiență are un conținut în mare măsură comun cu cel al productivității muncii, între ele existând o anumită sinonimie; și una și alta exprimă raportul dintre rezultat și cheltuiala de muncă, având un mare rol în procesul cunoașterii și conducerii științifice a economiei. Mai mult decât atât: înșiși productivitatea muncii se definește ca eficiență cu care este cheltuită forța de muncă; în practică, atunci când se ridică problema aprecierii gradului de eficiență se apelează mai întâi la productivitatea muncii, al cărui nivel și dinamică dau expresie mișcării eficienței. Viața economico-socială a impus, totuși, utilizarea ambelor acestor categorii; surprinderea multitudinii de laturi, de nuanțe, ale activității economice deosebit de complexe, necesită și oferirea de către știința economică a unui instrumentar adecvat. Categoria eficiență a muncii are o sferă de cuprindere mai largă decât productivitatea: aceasta din urmă se utilizează în ramurile producătoare de venit național, în timp ce categoria eficiență se folosește și în celelalte domenii de activitate: în toate ramurile și la toate verigile, societatea socialistă urmărește creșterea eficienței activității, obținerea de rezultate cât mai bune. Noțiunea de eficiență vizează obținerea de rezultate — nu numai economice, ci și social-politice, culturale etc.

Utilizarea categoriei productivitatea muncii presupune cunoașterea creșterii ei. **Creșterea productivității muncii** reflectă direcția progresivă a mișcării efectelor economice. De fapt, ea oglindește un dublu aspect: pe de o parte, **mărirea cantității de produse** ce se obține la fiecare unitate de efort iar, pe de altă parte, **micșorarea cheltuielii** cerute de producerea fiecărei unități de produs. Astfel, creșterea productivității muncii dă expresie concentrată perfecționărilor ce au loc în producția socială. Relația cauzală dintre dezvoltarea forțelor de producție și eficiența cu care este cheltuită forța de muncă, exprimată de legea creșterii productivității muncii, are astfel și o formă materială

de manifestare, fiind întrupată concret în economia de muncă ce se obține.

Utilizarea conștientă a acțiunii legii creșterii productivității muncii, ca și a legii economiei de timp, în societatea noastră socialistă înseamnă și desfășurarea unei activități organizate de **mobilizare a oamenilor la buna gospodărire a resurselor** de care dispunem atât în întreprinderi, unde se creează bunuri materiale, cât și în unități social-culturale, în instituții. O asemenea activitate, larg desfășurată și sistematic promovată, în procesul general de mărire a rezultatelor obținute la fiecare unitate de efort, a determinat utilizarea categoriei **regim de economii** care dă expresie concentrată acestui amplu proces.

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare pe baza hotărârilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. presupune înnoiri și în modul de calculare a productivității; exprimarea acesteia prin producția netă obținută pe unitate de cheltuială efectuată sau prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs va permite o apreciere mai realistă a rezultatelor obținute și cheltuielilor ocazionate, a nivelului și dinamicii productivității muncii, la un moment dat. Folosirea legii creșterii productivității muncii antrenează astfel, după sine, un susținut efort de cunoaștere, precum și elaborarea unor categorii prin care să se poată măsura și exterioriza în forme concrete laturi și legături din realitatea economică. Se observă că înseși categoriile economice respective marchează **trepte** în procesul cunoașterii. Toate acestea, ca și alte elemente fac parte din mecanismul însuși al acțiunii și realizării cerințelor legii creșterii productivității muncii, ele reprezintă înseși formele de manifestare a legii.

Se impune aici subliniat faptul că așa cum acțiunea legilor economice are loc nu izolat una de alta, ci în interdependență, la fel și categoriile economice nu pot fi strict delimitate ca fiind în exclusivitate cerute de folosirea numai a uneia sau a alteia dintre legile obiective. De exemplu, categoriile preț și cost de producție, deși sînt legate indisolubil de legea valorii, nu pot fi deloc ignorate în folosirea acțiunii legii economice fundamentale a socialismului, legii creșterii productivității muncii, legii repartiției după muncă, legii acumulării socialiste etc.

Cunoașterea acțiunii legii economice fundamentale a socialismului, realizarea în practică a cerințelor ei implică o activitate foarte cuprinzătoare și complexă, sub conducerea partidului comunist, de cunoaștere a tuturor relațiilor economice, de mobilizare și utilizare eficientă a resurselor, de continuă perfecționare a producției și de răcodare a ei la nevoia socială mereu dinamică. Totodată, aceasta necesită determinări cantitative și, implicit, utilizarea unor **categorii**, ca: nevoi sociale de consum, producție socială, venituri reale, consum individual, consum social, nivel de trai și altele. Fiecare dintre acestea desemnează anumite momente în procesul cunoașterii științifice avînd, în același timp, și expresii concrete, materiale. De pildă, categoria nivel de trai se oglindește în consumul personal de bunuri materiale, gradul de școlarizare a populației ocupate, condițiile de locuit, starea sănătății populației, durata medie de viață a oamenilor etc.; nevoia de consum a oamenilor se bazează pe o serie de calcule, și, implicit, pe folosirea a o serie de **mărimi** concrete, ca: numărul populației și structura ei pe sexe, vîrstă, numărul și structura socială și profesională a persoanelor ocupate în economia națională, nivelul optim al consumului diferitelor bunuri, norme fiziologice de consum de alimente etc. În afara lor nu se poate asigura reflectarea concretă în viața economico-socială a acțiunii legii fundamentale, nu sînt posibile evaluări și aprecieri asupra satisfacerii necesităților de trai ale oamenilor. Emiterea unei judecăți de valoare în legătură cu înșăși **dinamica** elementelor de conținut ale legii economice fundamentale a socialismului necesită și utilizarea altor categorii ca: forțe de producție, productivitatea muncii, venit național, fond

le consum, fond de dezvoltare, repartiție după muncă, progres științifico-tehnic, contradicție etc.

Acțiunea legilor economice și respectarea cerințelor lor antrenează, astfel, după sine un sistem de categorii care, la rândul lor, apelează la forme specifice de exprimare ce marchează **gradual adâncirea cunoașterii științifice**: toate acestea laolaltă ajută reflectării cât mai veridice a tabloului complex al realității economico-sociale în continuu progres.

În cunoașterea și conducerea economică științifică o mare însemnătate are **mecanismul economico-financiar**. Există o strinsă legătură între legile economice și mecanismul economico-financiar. Utilizarea legilor economice necesită prezența unor pîrghii sau instrumente economico-financiare, ca: planul, stimulentele materiale ale oamenilor muncii, beneficiul, prețul, bugetul, creditul, dobînda, contractul economic etc., precum și un anumit mod de reglementare și funcționare a relațiilor economice dintre unități, dintre acestea, oamenii muncii și statul socialist etc. Cu ajutorul lor, factorul conștient — partidul și statul — intervine direct în economie, creînd condiții mereu mai favorabile impulsivității întreprinderilor, centralelor, ministerelor, a tuturor celor ce muncesc în direcția respectării cerințelor legilor economice și a folosirii lor eficiente. Se poate spune, deci, că însăși manifestarea legilor, exteriorizarea conținutului lor sînt inseparabile de o serie de pîrghii economice financiare sau instrumente prin care se acționează practic. Adoptarea și funcționarea unui anumit mecanism economico-financiar pornește de la cerințele realității mereu dinamice, de la legile obiective ale dezvoltării. Astfel, perfecționarea mecanismului economico-financiar din țara noastră în lumina hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c. presupune, în esență, **înnoirea modalităților concrete de folosire a pîrghiilor economico-financiare, a sistemului de indicatori economici** în așa fel încît să se asigure punerea în mișcare cu mai mare randament a intereselor economice, a inițiativei și răspunderii unităților economice și oamenilor muncii în procesul dezvoltării economico-

sociale unitare. Lărgirea competențelor și răspunderii unităților în privința utilizării beneficiului pe care-l obțin stimulează însăși respectarea cerințelor legii valorii, legii creșterii productivității muncii, legii economice fundamentale a socialismului, legii repartiției după muncă etc.; știind că de mărirea beneficiului rămas la dispoziția lor depind fondurile proprii ale fiecărei întreprinderi (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul de participarea oamenilor muncii la beneficii, fondul pentru acțiuni sociale și altele), unitățile economice vor fi și mai mult interesate în respectarea normelor de cheltuieli de muncă socialmente necesare, în gospodărirea resurselor materiale și bănești, în sporirea rodniceii muncii, în lupta împotriva risipei. În aceeași direcție, se stimulează activitatea economică și prin intermediul bugetului întreprinderilor, al creditului și dobînzii, prin participarea oamenilor muncii la beneficii. Astfel, cadrul organizatoric democratic larg existent în țara noastră poate fi deplin valorificat atunci cînd unitățile economice și cele teritoriale-administrative pot dispune și de mijloacele economico-financiare necesare, pe care să le poată utiliza în conformitate cu cerințele reale ale dezvoltării economico-sociale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., **„întreprinderile și centralele vor dispune, în cadrul planului și bugetului de venituri și cheltuieli, atît de mijloacele necesare activității de producție, retribuției oamenilor muncii, cît și de mijloace pentru dezvoltarea capacităților de producție, pentru satisfacerea directă a unor necesități sociale, inclusiv în domeniul construcției de locuințe”**. Ca urmare, vor spori inițiativa și răspunderea, se va realiza o mai mare cointeresare a unităților economice și a celor teritoriale-administrative în valorificarea cît mai eficientă a resurselor. Astfel, la rîndul său, perfecționarea mecanismului economico-financiar atrage după sine perfecționări, îmbunătățiri în însăși manifestarea de ansamblu a legilor economice.

prof. dr. Constantin ENACHE

Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs

(Urmare din pag. 4)

decît piesele turnate din fontă sau oțel, ceea ce influențează sensibil eficiența economică.

Reciclarea deșeurilor și a materialelor secundare

O ALTĂ CAUZĂ a pierderilor încă mari de materiale o constituie și aceea că în unele întreprinderi nu se are în vedere la elaborarea programelor de fabricație, respectiv a celor de aprovizionare, asigurarea materialelor în gamă dimensională tipizată care să permită reducerea la minimum a pierderilor în diferitele faze de prelucrare. La întreprinderea de osii și boghiuri Balș, coeficientul de utilizare a metalului realizat în 1977, de pildă, a fost de numai 0,65 la osiile montate cu roți monobloc, în timp ce prevederile de plan erau de 0,75. O cauză principală a acestei situații o constituie faptul că pentru toate tipurile de produse se utilizează lingouri de o singură dimensiune, astfel că de aici decurg pierderi ridicate la unele grupe de osii monobloc, reprezentînd, în unele cazuri, surplusuri de 40% față de greutatea necesară. Pe de altă parte, unitățile M.I.M. livrează adeseori blumurile la alte dimensiuni decît cele convenite prin contracte, ceea ce a condus în anul trecut la un consum suplimentar de circa 1000 tone metal.

În multe întreprinderi constructoare de mașini rezultă importante cantități de capete, ștraifuri, cupoane care, așa cum arată experiența, pot fi valorificate la fabricarea de repere mai mici, evitîndu-se astfel retopirea lor ca fier vechi, ceea ce conduce la importante consumuri de combustibili, energie, precum și la manipulări și transporturi costisitoare. **Sînt organizate în unele cazuri, depozite sau gestiuni de asemenea resturi metalice și unde nu se eliberează materiale noi decît în măsura în care calitățile și dimensiunile necesare sau apropiate nu se regăsesc în**

stocul de resturi sortate în secțiile de debitare. Asemenea practici pozitive sînt prezente, de exemplu, la întreprinderea de autocamioane Brașov, I.U.T. Buzău și altele, dar, din păcate, ele sînt încă puțin răspîndite.

Una din căile concrete care trebuie folosită pe scară mult mai largă o constituie **gruparea, la lansarea în fabricație, a reperelor pe diverse comenzi, mergînd la asemenea cumulări pe perioade de 2-3 luni; în acest mod, cresc mult posibilitățile ca din unitatea de material livrată de producător să se poată obține, în mod optimizat, un număr maxim de repere, cu pierderi minime la debitare**. Conform unor date practice, lucrînd în acest fel, pierderile de metal în capete, ștraifuri și cupoane se pot reduce cu pînă la 30-40%.

În ansamblul activităților de reducere a consumurilor specifice de materii prime și materiale se afirmă astăzi, cu un rol preponderent, **reciclarea materialelor secundare și a deșeurilor**. Atît în România, cît și în alte țări, la multe materii prime hotărîtoare pentru economia națională — oțel, metale neferoase, resurse de căldură, cauciuc, mase plastice, materiale lemnoase, hîrtii-cartoane, materii prime textile și altele, ponderea acestor materiale secundare în totalul resurselor utilizate este mare, atîngînd în dese cazuri 20-40% din total. Dar, există un aspect deosebit care este important să fie abordat, anume cel în care intervine **conexiunea dintre valorificarea unor materiale secundare și deșeurii și reducerea poluării mediului inconjurător**. Se poate afirma fără ezitare că marea masă a reziduurilor care sînt deversate în mediul ambiant — gaze, lichide, solide — conțin importante cantități de materii prime, care recuperate ar avea un dublu efect: reducerea consumului de materii prime noi, pe de o parte, și obținerea unor efecte favorabile concretizate inclusiv prin resurse materiale suplimentare — ca efect al reducerii poluării — pe de altă parte. Așadar, în calculul eficienței economice a acțiunilor de economisire a materiilor prime este necesar să se evidențieze separat acele soluții și măsuri care, pe lîngă economisire, asigură și o reducere a poluării mediului inconjurător.

O LUCRARE DE REFERINȚĂ ÎN DOMENIUL ORGANIZĂRII MUNCII

PROCESUL DE ÎMBOGĂȚIRE ȘI CONSOLIDARE a unei literaturi originale românești de specialitate în domeniul organizării și conducerii — care a înregistrat un vizibil salt pe plan cantitativ și calitativ după Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 — a fost marele în ultima perioadă de apariția unor lucrări noi, valoroase, care completează în mod fericit o paletă de titluri în continuă extindere și diversificare. În acest context se înscrie lucrarea prof. univ. dr. Paraschiv Vagu și lector univ. Aurel Manolescu **Organizarea științifică a muncii**, apărută în prestigioasa colecție Biblioteca organizării și conducerii științifice^{*)}. Autorii, cunoscuți specialiști în țara noastră în domeniul organizării producției și a muncii, au realizat în cadrul lucrării un cuprinzător și în același timp sintetic tur de orizont, pe plan teoretic și mai ales practic, al domeniului vast și extrem de diversificat ea problematică al organizării științifice a muncii.

Lucrarea se impune prin caracterul ei riguros, prin numeroasele referiri de substanță făcute la literatura de specialitate, prin viziunea evoluată în care abordează problemele organizării muncii, în care limbajele sistemic, matematic și organizatoric se împletesc armonios. Legătura teorie-practică, prezentă în întreg cuprinsul lucrării și materializată prin ilustrarea cu exemple concrete a tuturor principiilor, metodelor și tehnicilor analizate, conferă lucrării un plus de valoare și lărgeste apreciabil aria ei de interes, care cuprinde deopotrivă cadre didactice și cercetători cu preocupări în domeniul organizării muncii, cadre de conducere, de specialitate și de execuție din unitățile economice, studenți. Gama apreciabilă de calități ale lucrării, care o investese cu autentice atribute științifice și metodologice, este completată cu construcția ei logică și echilibrată, în care înlănțuirea problemelor se face într-o accentuată viziune globală și totodată riguroasă, în care trecerile de la elementele teoretice la ilustrările practice apar firești și oportune, iar circumscrierea întregii problematice prin prisma aspectelor de eficiență îi imprimă un pronunțat caracter de instrument util în fundamentarea unor decizii ale conducerii unităților economice.

Inscrisă deplin în coordonatele de profundă factură științifică ale politicii Partidului Comunist Român de valorificare a tuturor rezervelor existente în organizarea și conducerea unităților economice, de asigurare a economiei de muncă și de sporire a eficienței acesteia, lucrarea se plasează pe un loc prioritar în ansamblul literaturii consacrate domeniului menționat. Citeva referiri la principalele deschideri teoretice și ilustrări aplicative realizate în lucrare îndreptățesc deplin aceste afirmații.

Este de subliniat modul în care autorii circumseriu locul organizării muncii în ca-

drul științei conducerii, focalizarea atenției asupra conținutului și sarcinilor primei făcându-se pe fundalul preocupărilor de ansamblu ale perfecționării continue a organizării și conducerii unităților economice. Atenția cititorului este de asemenea reținută de excelența pledoarie pentru abordarea sistemică a problemelor organizării muncii, în care principalele particularități ale sistemului om-mașină (universalitatea, adaptabilitatea, schimbabilitatea, dependența performanțelor de eficiența funcționalității componentelor etc.) oferă tot atâtea elemente solide de referință pentru efortul de inovare al cercetătorilor și proiectanților de mașini și utilaje.

În privința diviziunii muncii și cooperării în muncă, pe lângă sintetica trecere în revistă a formelor acestora, se cuvine relevat modul în care sint detaliate particularitățile lor în condițiile progresului tehnic contemporan, ale mecanizării și automatizării producției.

Tratind problemele organizării raționale a locului de muncă, se prezintă într-o formă vie, antrenantă, în care abundă scheme, grafice, desene, nomograme etc., principiile și regulile de proiectare și amenajare a locurilor de muncă, de con-

cepere a utilajelor, aparatelor și sculelor, de studiere și analiză a organizării locurilor de muncă. Se imprimă astfel, acestor analize caracteristicile unui adevărat ghid de lucru în abordarea și perfecționarea constructivă și funcțională a elementelor menționate. Plasarea în centrul preocupărilor a factorului uman, grija permanentă pentru ușurarea efortului fizic și îmbunătățirea condițiilor de muncă — componente ale politicii partidului și statului nostru de ridicare neconținută a nivelului de trai și spiritual al tuturor oamenilor muncii — evidențiază totodată dimensiunile sociale ale problemelor investigate.

În problemele condițiilor de muncă în întreprinderile industriale și cele ale regimului rațional de muncă și odihnă, detalierea factorilor de ambianță fizică și psihică a muncii, evidențierea incidenței lor asupra eficienței procesului de muncă, numeroasele incursiuni făcute în domeniile fiziologiei, psihologiei etc pentru a argumenta riguros științific necesitatea asigurării unei alternanțe judicioase lucru-odihnă, indispensabilă prezervării și dezvoltării capacității de muncă, asigură o totă ridicată de interes, mai ales pentru specialiștii în organizarea muncii, pentru întreg personalul muncitor cu sarcini de execuție.

Cercetarea consacrată nivelului și eficienței economice a organizării științifice a muncii încheie într-un mod logic lucrarea, în sensul că argumentează — cu forța de expresie a unor indicatori riguroși — faptul că perfecționarea acestei organizări nu constituie un scop în sine, ci are efecte nemijlocite asupra rezultatelor economice ale fiecărei unități. Relativa ușurință de calcul și posibilitățile interpretative largi pe care le oferă indicatorii de eficiență propuși, îi impun ca prețioase instrumente de analiză și de validare a oportunității măsurilor de perfecționare a organizării muncii, precum și de apreciere a nivelului atins de fiecare unitate în această direcție. Lucrării i se asigură astfel o finalizare corespunzătoare, pe măsura apreciatelor calități didactice-științifice ale autorilor și a pronunțatului spirit metodic și pragmatic dovedit de întregul ei conținut.

dr. Corneliu RUSU

Tîrgul internațional de la Viena

16.-24.
SEPTEMBRIE 1978

Messegelände,
Wien 2

Cea mai completă privire de ansamblu asupra pieței austriece

Tîrguri specializate (extras)

Juwelia
Tîrgul specializat de la Viena
ceasuri, podobe și bijuterii
Messegelände, Wien 7
8.-10. 9. 1978

WDW international
Săptămîna internațională
a modei pentru femei de la Viena
Messegelände, Wien 7
24.-26. 9. 1978

Interhoga Austria '78 + IKONDA
Tîrgul internațional specializat
pentru hoteluri, alimentație publică,
preparate culinare cu expoziție
internațională de produse de
cofetărie
Messegelände, Wien 2 **21.-26. 10. 1978**

Schule '78
Messegelände, Wien 2 **9.-12. 11. 1978**

Informații și permise de intrare:
consilierul comercial al Ambasadei Austriei
la București
str. Londra nr. 6
7000 — București

*) Editura politică, București, 1978, 324 p.

TEORIILE referitoare la structura economică și specializarea în producție a unei națiuni, sub aspectul relațiilor sale economice internaționale, a fost dominată timp îndelungat de doctrina ricardiană a costului comparativ. Potrivit acestei teorii, sursa principală a avantajului economic rezidă în diferențele naturale geografice moștenite de fiecare țară în parte care asigură productivități deosebite ale muncii între ramuri și țări. De aici rezultă atât necesitatea specializării în producție a țărilor, ținând seama de resursele disponibile și de avantajul schimburilor internaționale, cât și posibilitatea unei distribuiri echitabile a avantajelor din aceste schimburi pentru toate țările participante la diviziunea internațională a muncii, ca urmare a competiției ce are loc pe piața mondială.

Teoria cauzelor și a consecințelor specializării și schimbului internațional a lui Ricardo folosește însă o serie de ipoteze (restricții) care o îndepărtează de realitate: factorii de producție sînt lipsiți de mobilitate în relațiile internaționale; randamentele economiei de scară se consideră constante (sporirea producției, a serilor de fabricație etc. nu influențează în nici un sens randamentele economice); se face abstracție de progresul tehnic sau de diferențele în ce privește calitatea muncii la analiza diferențelor internaționale ale productivității absolute a muncii; diferențele relative în productivitatea muncii sînt asociate cu diferențele naționale inerente ale tehnologiilor, care se consideră ca fiind date și ale căror origini nu sînt definite. Teoria lui Ricardo duce în mod inevitabil la concluzii în sensul negării necesității și posibilității modernizării structurilor

TEORII PRIVIND AVANTAJUL COMPARATIV ȘI ÎNZESTRAREA CU FACTORI

economice pe baza industrializării țărilor în curs de dezvoltare; ea aduce la concluzia perpetuării structurilor economice tradiționale. Pentru aceste neajunsuri teoria ricardiană a avantajului comparativ a fost supusă fie unor testări sau confruntări cu realitatea economică pentru a se demonstra justetea sau injustetea unora din tezele sale teoretice, folosindu-se în acest scop ca bază documentară date statistice din economiile unor țări dezvoltate din punct de vedere economic (S.U.A., Anglia)*, fie unor critici aspre globale din partea multor economiști, care au considerat-o total inconsistentă. Criticile au fost determinate în-deosebi de neconcordanța dintre teorie și realitățile economice, neconcordanță care a devenit tot mai evidentă pe măsura adîncirii decalajelor dintre țări în ce privește dezvoltarea economică și tehnologică, productivitatea muncii, înrăutățirea raporturilor de schimb (terms of

trade), elaborarea unor politici protecționiste etc.

O dată cu critica sau respingerea teoriei avantajului comparativ au fost aduse și numeroase contribuții în ce privește elucidarea problemelor relative la evoluția structurii economice și specializarea în producție ca și relația acestora cu structura comerțului exterior nu numai din punct de vedere al descrierii teoretice pure, ci și al testării diferitelor teze teoretice elaborate. De cele mai multe ori însă aceste contribuții sînt asamblate pe o concepție care, respingînd teoria valorii-muncă, se lipsește de fundamentul teoretic explicativ sau prezintă elemente dispartate fără o legătură logică de ansamblu care să aibă în vedere totodată evoluția reală a fenomenelor economice. De asemenea, după cunoștința noastră, nu s-a găsit încă un răspuns suficient de clar, documentat și convingător la problema privind relația dintre structura economică și structura comerțului exterior, pe de o parte, și dotarea economiilor naționale cu resurse, pe de altă parte.

În scopul unei anumite simplificări, teoria costurilor comparative ia în considerare un singur factor de producție: munca. Însă, așa cum în mod just observă J. Viner, asemenea simplificare a ridicat o barieră în calea explorării consecințelor pe care le au diferențele dintre regiuni și țări în ce privește gradul de înzestrare cu factori de producție (fonduri de producție, infrastructuri, forța de muncă, pămînt fertil pentru agricultură, bogății naturale etc.).

Luarea în considerare a înzestrării cu resurse a economiei naționale la analiza și proiectarea structurii economiei și a co-

FIȘE

ION POPESCU

Teorie
și
practică
în
analiza
sistemelor
de
conducere

SCRISUL ROMÂNESC

● Volumul Teorie și practică în analiza sistemelor de conducere, vol. I, de dr. ing. Ion Popescu, apărut în Editura Scrisul Românesc, Craiova, 268, p., se

inscrie în sfera preocupărilor cercetării științifice din țara noastră destinate perfecționării proceselor de conducere și organizare la nivel macro și microeconomic. Folosind o bogată informație documentară, inclusiv realizările recente ale teoriei multimilor fuzzy și teoriei dinamicii calitative, autorul a realizat o lucrare teoretică și practică unitară, în viziune sistemică, ceea ce îi conferă atât valoare teoretică cât și practică. Modul de abordare a problematicii, făcîndu-se distincție între analiza calitativă a sistemului de conducere și tehnicile de modelare a acestuia, precum și numeroasele contribuții privind raportul dintre factorul uman al conducerii și auxiliarii tehnici ai acestuia, o recomandă cadrelor de conducere, cercetătorilor și studenților din domeniile tehnic și economic. Cuprinsul lucrării: I. Conducerea sistemelor; II. Organizarea conducerii sistemelor; III. Proiectarea conducerii sistemelor.

Premiile Academiei R. S. România pentru economie și sociologie pe anul 1976

● Premiul „Petre S. Surelian” – a) Lucrarea „Populație și economie”. Autor: Constantin Grigorescu; – b) Lucrarea „Coordonate ale conducerii planificate a activității economico-sociale în România”. Autor: Constantin Danciu; – c) Lucrarea „Munca productivă și neproductivă”. Autor: Constantin Sirbu.

Studiul dezvoltării și mecanismul economic

● În studiul Rozwiniety socjalizm a doskonalenie mehanizmu economicznego (Socialismul dezvoltat și perfecționarea mecanismului economic), publicat în numerele 1 și 2 a.c. ale revistei Ekonomista, Henryk Cholaj arată că nivelul înalt de dezvoltare a forțelor de producție realizat în R. P. Polonă a generat, în același timp, o contradicție esențială între starea econo-

miei și mecanismul economic. Totodată, susține autorul, modificarea mecanismului economic a necesitat un timp din cauza unei anumite inerții a formelor economice, precum și datorită dificultăților pe care le determină elaborarea conceptuală și aplicarea perfecționărilor. Autorul menționează că principala caracteristică a acestui proces a fost perfecționarea planificării centrale. O altă caracteristică a constat în utilizarea mai eficientă a categoriilor marfă-bani. Sprijinindu-se pe principiile generale ale orînduirii socialiste, mecanismul economic, spune H.C., nu poate să nu țină seama de specificul fiecărei țări socialiste.

Muncă de Sisif

● Este caracterizarea pe care o face săptămînalul britanic THE ECONOMIST – într-un articol cu titlul Moving the world uphill (Sprijinirea ascensiunii economice internaționale) – eforturilor „liderilor lumii capitaliste” de a scoate economia din impas. După unele evoluții dă-tătoare de speranțe, lucrurile re-

merțului exterior a devenit o problemă fundamentală a cercetării economice de care se ocupă insistent economiștii din diferite instituții științifice. Printre primii care au abordat această problemă se numără economiștii suedezi E. Heckscher (1919)** și Bertil Ohlin (1933)***.

Potrivit concepției lor distribuția geografică a factorilor productivi este deosebit de importantă, ea avind o influență hotărâtoare asupra costurilor de producție; în virtutea acestei situații, activitatea industrială ar urma să fie adaptată la variația ofertei unor asemenea factori în diferite locuri, numai pentru o parte limitată oferta factorilor de producție putind fi adaptată la cererea, diferitelor industrii.

Ohlin subliniază faptul că diferitele regiuni și țări sînt în mod foarte diferit înzestrate cu facilități pentru producția diverselor articole industriale. În aceste împrejurări, reiese că prima condiție a comerțului — după cum arată Ohlin — este ca unele bunuri să poată fi produse mai ieftin într-o regiune decît în alta, conform situației resurselor. În fiecare din aceste regiuni sau țări bunurile exportate conțin în mod relativ cantități mari de factori mai ieftini decît în altele, în timp ce bunurile importate încorporează resurse deficitare și scumpe pentru țara importatoare. Aceasta se poate formula pe scurt în așa-numita *teoremă a lui Heckscher — Ohlin: considerînd funcții de producție identice în condițiile unor dotări cu resurse în mod diferit a zonelor geografice, țările vor produce și exporta acele mărfuri care încorporează într-o proporție mai mare factori de producție abundenți și ieftini și*

vor importa acele produse care conțin într-o proporție mai mare factori deficițari și scumpi. Primul care a testat această teoremă a fost W. Leontief în condițiile în care căpătase o largă popularitate ideea că S.U.A. dispun de resurse relativ abundente de capital și de resurse mai restrînse de forță de muncă. Potrivit teoremei menționate, ar fi fost normal, ca producția și exportul de mărfuri ale S.U.A. să solicite un volum relativ mai restrîns de muncă în raport cu importul de mărfuri. Folosind analiza input-output cu datele statistice ale economiei americane din anul 1947 și din anul 1952 și determinînd consumurile totale (directe + indirecte) de resurse de muncă și de capital solicitate de exporturile și de importurile competitive de mărfuri, Leontief a ajuns la un rezultat contrar așteptărilor și așteptărilor generale. De aceea acest rezultat a fost denumit paradoxul lui Leontief. Concluziile la care s-a ajuns, ca și interpretarea acestora au fost fie criticate și contestate de unii cercetători, fie reevaluate, completate și extinse de alți cercetători prin noile studii efectuate. Cercetările întreprinse ulterior au lămurit faptul că nu este vorba propriu-zis de un paradox ci de o lipsă de relevanță a teoriei dotării cu resurse, față de realitățile și de necesitățile dezvoltării economico-sociale a națiunilor.

O analiză critică a teoriei dotării și o confruntare mai atentă a acesteia cu realitățile scot în evidență, pe de o parte, limitele teoriei menționate iar, pe de altă parte, necesitatea ca orientarea structurii industriei, în condițiile extinderii parti-

cipării la diviziunea internațională a muncii, să se facă ținînd seama nu numai de situația internă a factorilor de producție și de raporturile cantitative în care se află factorii de producție încorporați în produsele destinate exportului și în produsele importate. În orientarea structurii producției industriale, care formează unul din obiectivele centrale ale politicilor de industrializare, trebuie avute de asemenea în vedere: evoluția aspectelor calitative ale factorilor de producție cu care sînt dotate economiile și care sînt încorporați în producția destinată relațiilor de import-export. Totodată, un rol hotărîtor în modernizarea structurii industriei îl au condițiile noi în care se desfășoară activitatea economică, condiții dominate de facilitățile create de revoluția tehnico-științifică în substituția resurselor și produselor, în extinderea schimburilor internaționale în domeniile materiilor prime, energiei și a produselor prelucrate ca și în domeniul transferurilor tehnologice și a fluxurilor de capital.

dr. Aurel IANCU

*) Vezi Mac Dougal, G.D.A. "British and American Export": A Study Journal, vol. 61/1951, pp. 697-724; vol. 62/1952, pp. 487-522; Balassa, Bella "An Empirical Demonstration of the Classical Theory of Comparative Costs", in The Review of Economics and Statistics, vol. XIV, august 1963.

**) E. Heckscher. "The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income", Ekonomisk Tidskrift, vol. 21/1919.

***) Bertil Ohlin. "Interregional and International Trade", Harvard University Press, 1967. Așa cum menționează Ohlin, este cel mai puțin potrivit de a produce bunuri care solicită în proporții mari factori productivi existenți înăuntrul granițelor sale în cantități mici sau factori care lipsesc. Fiecare regiune sau țară are un avantaj în producția mărfurilor pentru care se consumă cantități considerabile de factori abundenți și ieftini existenți în aceea regiune sau țară.

vin mereu la punctul de pornire. Măsurile care se preconizează se referă în special la „simptomele” tulburărilor prezente, și nu la cauze — care ar fi „dezechilibrul fundamental din domeniul plăților mondiale”. Împotriva opiniilor prof. Milton Friedman care, într-o serie de conferințe ținute în Scoția, a încercat să convingă auditoriul că diferitele țări nu trebuie să urmărească împreună expansiunea economiilor lor, ci fiecare ceea ce consideră a fi propriul lor interes, „The Economist” este de părere că „mina invizibilă” a reglărilor internaționale automate ar funcționa cu succes doar într-o lume ideală și nu într-una care își ajustează ratele de schimb și beneficiile comerțului internațional. Astăzi, aceasta ar însemna să lași stînca lui Sisif să se rostogolească din nou pînă la poalele mîntelui. Dacă s-ar ridica acum cu puțin prețurile unor materii prime (cum e cuprul și altele, care au scăzut pînă la aproape 1/3 față de 1974, în timp ce prețurile alimentelor a crescut), s-ar da o mînă de ajutor țărilor cel mai puțin dezvoltate. Dacă guvernele țărilor occidentale vor să a-

sigure prosperitatea propriilor lor economii, ele trebuie să așigure un echilibru mai bun în întreaga lume. Dar, după opinia revistei, ele vor continua să urmărească ceea ce preconizează Milton Friedman, de unde ar rezulta că expansiunea generală nu va reuși.

Teorie microeconomică

● Cartea, devenită clasică, a lui Edmond Malinvaud *Leçons de théorie microéconomique (Lecții de teorie microeconomică)* a ajuns la ediția a IV-a (Colecția *Modules économiques*, Dunod, 334 p.). Autorul își propune să ușureze înțelegerea teoriei microeconomice și îndeosebi a chestiunilor echilibrului economic general. Teoria este examinată în structura și motivațiile ei, fără a se discuta însă nici aplicațiile concrete nici amănunțele regulilor deduse pentru economia aplicată, probleme amplu tratate în lucrările de specialitate. În schimb, se face turul aproape complet al punctelor de vedere necesare înțelegerii echilibrului general. Numărul mare de agenți economici acționează într-un cadru insti-

tuțional, în care autonomia fiecăruia e complex interdependentă de a celorlalți. Față de precizia teoriei microeconomice, în logica demonstrațiilor s-a ținut seama de dubla exigență a generalității și a simplității, arbitrajul pedagogic dînd preferință acestuia din urmă.

● La scurt timp după Consfățuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist a apărut primul număr al revistei

FIȘE

a cărei copertă o reproducem mai sus, elaborată de Institutul de economie comerțului interior și a turismului — Oficiul de informare documentară pentru comerț interior, în colaborare cu Ministerul Comerțului Interior.

Buletinul își propune să prezinte probleme de interes deosebit nu numai pentru lucrătorii din alimentația publică, ci și pentru publicul larg: consumul alimentar rațional, determinat științific; tehnologii moderne și experiențe în realizarea preparatelor culinare; creșterea eficienței economice, sporirea rentabilității; modul de aplicare a autoconducerii și autogestunii; trecerea unor unități mai mici la funcționarea pe principiul acordului global etc. Sînt prezentate, de asemenea, rețete din bucătăria tradițională românească și internațională. Buletinul, editat în tiraj de masă, va contribui la perfecționarea profesională a lucrătorilor dintr-un sector cu sarcini importante în ridicarea bunăstării populației.

60 de ani de la crearea statului național unitar român COMUNITATEA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR ROMÂNEȘTI DE-A LUNGUL VEACURILOR (I)

ÎN DECURSUL existenței lor de peste două milenii, românii, indiferent pe care parte a Carpaților au fost așezați au întreținut legături economice multilaterale, formînd o unitate economică indestructibilă. Perioade istorice îndelungate, pînă la apariția primelor formațiuni statale, românii și-au păstrat propria lor organizare social-teritorială și militară. Numeroase popoare migratoare au fost asimilate tocmai datorită existenței și bunei organizări a acestor formațiuni amintite. Popoarele migratoare, datorită faptului că din punct de vedere social se găseau pe trepte inferioare, nu puteau fi ele acelea care să-i asimileze pe români. Desigur unele influențe reciproce au existat, ele nu sînt excluse. „În timpul îndelungatei perioade a migrațiilor — scriu doi istorici prestigioși — comunitățile românești și-au păstrat organizarea social-teritorială și militară care, întemeiată pe îndelotnicirile agricole fundamentale, a asigurat viața și continuitatea acestor comunități. Mărturie pentru acest răstimp în care documentele lipsesc aproape complet, stau termenii rămași în limba română din vechea latină»¹ (domn, jude, județ, țară, popor etc.). Întecierea primelor formațiuni politice românești: cnezatele și voievodatele, constatate documentar în secolele IX—XII nu numai că n-a slăbit legăturile economice dintre români, dar, dimpotrivă, le-a amplificat. Dispunînd de organizare proprie, de forțe armate proprii, chiar de granițe proprii **primele formațiuni statale românești** nu s-au izolat unele de altele, n-au întrerupt legăturile economice ale populației românești. Oare puteau voievodatele din secolele IX—X din Transilvania și mai tîrziu, în prima jumătate a secolului al XIII-lea, cnezatele și voievodatele românești din Oltenia și Muntenia să aibă legături, cu imperiul bizantin, cu țaratul bulgar și apoi cu regatul maghiar fără să întrețină legături economice și politice între ele? Desigur că nu puteau. Inseși condițiile vieții materiale i-au împins pe români la continuu și strînsse legături economice. Documentele istorice demonstrează că pînă în veacul al XII-lea, și chiar în al XIII-lea cînd se fac încercări de consolidare a stăpînirii ungurești în Transilvania, toți românii de la Marea Neagră, din sînga Dunării și de pe amîndouă laturile ale Carpaților au trăit împreună, fără nici o graniță despărțitoare. Granițele voievodatelor și cnezatelor din punctul de vedere al circulației materiale și a persoanelor erau doar nominale. De asemenea nici stăpînirea străină niciodată n-a putut întrerupe legăturile economice dintre Transilvania și celelalte țări românești. Aceste legături au fost atât de trainice, organice și indestructibile, deoarece decurgeau din necesități firești, stabilite din vremuri imemorabile. De aceea nici o măsură politică a puterilor străine care au dominat în Transilvania n-a putut izola de celelalte țări române. Orientarea comerțului și a rețelei sale de drumuri demonstrează aceasta.

Încă în secolul al XIII-lea „constatăm, în legătură cu drumurile Transilvaniei — și e vorba numai de **drumurile de care** — că ele sînt orientate în special spre sud și est, adică spre Țara Românească și Moldova. Într-adevăr, în timp ce spre apus, spre Buda, duc trei drumuri și anume de la Oradea, de la Arad și de la Timișoara, spre Țara Românească duc nu mai puțin de **șase** drumuri, iar spre Moldova **patru**. Așadar, Transilvania, e legată prin **zece** drumuri de celelalte două țări românești, față de numai trei care o leagă de Ungaria. La o concluzie similară ajung trei cercetători maghiari, Cholnoky Jenő, Bosiczky Béla și Glaser Lajos în 1914, studiînd orientarea drumurilor Ungariei². Trebuie avut însă în vedere că pe lângă drumurile de care ce străbăteau Carpații existau numeroase poteci și drumuri necunoscute oficialităților nici mai tîrziu, pe unde puteau trece caii încărcăți cu poveri, unul din mijloacele de transport obișnuite în acele timpuri și mai tîrziu. Mihail Cantacuzino în „Istoria Țării Românești” enumera încă în 1776 un

număr de patruzeci și șase de locuri pe unde se putea trece din Țara Românească în Transilvania cu piciorul, cu calul sau cu carul. Desigur, drumurile și potecile orientate spre țările românești n-au fost o creație a secolului al XIII-lea sau a secolului al XVIII-lea. Existența lor este rezultatul unor vechi, permanente și multilaterale legături între locuitorii pămîntului intracarpatic. Munții, dealurile, podișurile, șesurile și cîmpiile României ca forme de relief și izvoare de avuții naturale s-au completat reciproc. Au influențat formarea unei diviziuni specifice a muncii, a legăturilor multilaterale și diverse ca urmare a diversității avuțiilor naturale, constituînd baza diversificării ocupațiilor și schimbului de activități dintre români.

Dezvoltarea și prosperitatea unor orașe: Brașov, Bistrița, Sibiu în secolele XIV—XV se explică tocmai prin legăturile lor cu Țara Românească și Moldova. Numai acolo aveau posibilitatea să-și procure materiile prime pentru manufacturile lor și tot acolo își puteau desface produsele acestora.

EXISTENȚA unor rețele dezvoltate de drumuri ce legau toate cele trei țări românești, adîncirea continuă a interdependenței orașelor lor, încă din cele mai vechi timpuri, cînd Transilvania nu căzuse sub stăpînirea străină, reprezintă doar un aspect al vieții economice interromânești. Un alt aspect al acestei vieți economice comune românești este și prezența în Transilvania, chiar după căderea ei sub dominația străină, a unor proprietăți ale domnilor și boierilor din Țara Românească și din Moldova. Se știe că „încă în epoca de cucerire și subjugare a Transilvaniei, feudalii maghiari au smuls din mîna populației autohtone românești pămînturile acesteia. Prin dreptul de dispoziție al regelui Ungariei asupra pămînturilor, prin instituțiile juridice corespunzătoare ale ordinii feudale ca donațiunea, activitatea fidei comisiorilor familiale și altele, de care beneficiau numai magnații și demnitarii regatului, privilegiile nobilare au fost întărite. S-a creat astfel o puternică nobilime, principala suport al dominației regatului ungar asupra Transilvaniei, care a dat întregului curs al vieții sociale și politice o orientare reacționară, profund dăunătoare țărănimii transilvănene, în majoritate românească, progresului social-economic, vieții publice în general”³. Dar oricît s-au străduit aristocrația ungurească din Transilvania și Ungaria ca și regalitatea maghiară, ele n-au putut stăpîni niciodată în întregime pămînturile Transilvaniei. Istoria de veacuri a Transilvaniei furnizează numeroase documente despre proprietățile domnilor din Muntenia și Moldova, ale претенденților la domnie în aceste țări și ale boierilor. Cert este că începînd din cea de-a doua jumătate a secolului al XIV-lea, după întemeierea Țării Românești, regii unguri sînt nevoiți să reîntoarcă adeseori mari teritorii și numeroase sate domnilor și boierilor români. Vlaicu Vodă, unul din urmașii lui Basarab, după ce zădărnicește visurile împărătești ale lui Ludovic cel Mare, primește de la acesta în stăpînire, în anul 1368, Banatul Severinului și Ducatul Făgărașului. Banatul Severinului cuprindea atunci și o parte din Țara Hațegului. Mircea cel Bătrîn mai adaugă la aceste două ținuturi și „ducatul Amlășului” (Amnaș) și cetatea Branului în 1412, unde numește castelani care de aici supravegheau negoțul sașilor cu Țara Românească și luau vamă pentru drumul muntean. Observăm că Mircea cel Bătrîn ajunge în stăpînirea unui teritoriu foarte întins din sudul Transilvaniei. Cu timpul domniile munteni pierd unele din aceste posesiuni din Transilvania. Dar domni ca Dan al II-lea, Vlad Dracul, Vladislav al II-lea și Vlad Tepeș stăpînesc încă multă vreme Ținuturile Făgărașului și Amlășului, iar Radu cel Frumos avea la 1474 în stăpînire satele făgărășene Șercaia și Mica. „Domniile munteni ca stăpîni de drept ai unui teritoriu ardelean așa de întins aveau voie să cinstescă pe credincioșii lor pentru diferite servicii, în război ori altundeva, cu sate ceea ce și făceau. În urma acestor danii s-a ridicat o clasă de oameni cu proprietate însemnată în Țara Făgărașului, care a păstrat veacuri de-a rîndul numirea de boieri, ca și în Țara Românească, întreținînd în decursul veacurilor adesea relații strînsse cu domni și boierii Țării Românești”⁴. Spre exemplu Mircea cel Bătrîn dăruiește la 20 iulie 1400 satul făgărășan

1). Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1975, vol. I, p. 156—157.

2). Ibidem, p. 235.

3). I. Cicală, Mișcarea muncitorească și socialistă din Transilvania 1901—1902. București, Ed. politică, 1976, p. 37.

4). Ștefan Meteș, Moșii domnilor și boierilor din Țările române în Ardeal și Ungaria. Arad, 1924, p. 18—19.

Mindra boierilor Micu și Stoia, Vlad Dracul, dăruiește fraților Roman și Ștefan Stan satul Voievodeni și niște locuri din Simbăta de Sus⁵.

Învins de Ștefan cel Mare în localitatea Baia, la 1467, Matei Corvin îi cedează domniului moldovean două cetăți transilvănene cu numeroase sate în jurul lor: Ciceul în nord și Cetatea de Baltă în mijlocul Transilvaniei. După moartea lui Matei Corvin stăpânirea asupra acestor cetăți este recunoscută și de alți regi ai Ungariei. Ștefan cel Mare și urmașii săi și-au sporit aceste posesiuni cumpărând noi sate. „Domeniul cetății Ciceului a fost domeniul lui Ștefan cel Mare, al lui Bogdan, Petru Rareș și altor domni ai Moldovei, întocmai ca și domeniul Cetății de Baltă.”

Stăpânirea domnilor Moldovei asupra Ciceului a fost durabilă. Cetății Ciceului îi aparțineau un teritoriu destul de mare, alcătuit din 63 sate. L-au pierdut uneori, dar li s-a restituit apoi, ca și Cetatea de Baltă. După cum spun hotărârile dietei din 1558, împăratul a conces din nou domniului Moldovei posesiunile sale din Transilvania. Petru Rareș pe lângă cele două cetăți amintite, a mai avut în stăpânirea sa: Rodna cu minele sale, în sechime cetatea Szentlelek, Brețcu, Prejmerul cu vama lângă Brașov, o casă în Bistrița etc.

DESIGUR au existat și transilvăneni care au avut unele moșii în celelalte țări române, dar acestea sînt mai reduse ca număr. Pe de altă parte, stăpânirea de moșii de către domnii munteni și boieri din Țara Românească în Moldova și invers era un lucru curent în secolele evului mediu. Referindu-se la o perioadă determinată în timp academicianul Ștefan Pascu consemnează: „Circulația bunurilor materiale și a oamenilor în veacul al XVIII-lea cunoaște o intensificare fără precedent... Schimbarea frecventă a domnilor fanarioți dintr-un principat în altul a avut ca urmare o oarecare unificare a practicilor politice, administrative și judiciare. Consecința acestor schimbări a fost împreunarea, în același blazon al multor domni fanarioti, a stemelor Moldovei și Țării Românești. Și nu numai domnitorii se schimbau, dar și boierii, însoțindu-i pe cei dinții, dar și independent de aceștia, treceau dintr-o țară în alta. Căsătoriile dintre munteni și moldoveni, la rîndul lor, deveniră cu totul obișnuite. S-a ajuns la o asemenea situație, ca numeroase familii de boieri să aibă rude în amîndouă principatele⁶. Și desigur, întrucît avuția principală a clasei feudale este pămîntul, numeroase moșii din Moldova aparțineau muntenilor și numeroase moșii din Țara Românească aparțineau boierilor moldoveni.

Stăpînirea unor moșii, cetăți și sate de către domnii și boierii din Moldova și Țara Românească, indiferent de căile prin care au fost obținute și de scopurile politice ale regilor maghiari și principilor Transilvaniei, a jucat un rol deosebit de însemnat în menținerea ideii de unitate de neam și de unitate națională de-a lungul veacurilor. Prin intermediul lor domnii și boierii au exercitat o influență deosebit de mare asupra stării materiale și a culturii spirituale a populației românești majoritare în Transilvania, iar regalitatea și feudalitatea maghiară s-au simțit întotdeauna în nesiguranță și datorită acestor posesiuni. De aceea ele au folosit toate mijloacele pentru a le acapara.

În satele transilvănene în care aveau moșii și trăiau pretenedenții la domnie în țările române se desfășura o adevărată viață românească, deosebită de aceea a feudalității maghiare. Adeciori românii transilvăneni au încercat să scape de dominația străină tocmai cu ajutorul celor ce trăiseră o anumită perioadă în mijlocul lor și deveniseră între timp domnitori ai Țării Ro-

mânești sau ai Moldovei. Voievozii și domnii români care au primit sau au cucerit moșii în Transilvania au înființat aici biserici și mănăstiri așezînd în fruntea lor conducători subordonați în mod nemijlocit mitropoliților din Tîrgoviște sau Suceava. Numai în prima jumătate a secolului al XV-lea se cunosc peste 20 de mănăstiri în Țara Făgărașului. Mircea cel Bătrîn a construit la Scorei, în 1391, o biserică, a sprijinit material construirea mănăstirii Prislop în Țara Hațegului, Radu Vodă a construit biserica de la Rășinari etc. La rîndul său Ștefan cel Mare înființează la Vad (jud. Cluj) episcopia Vadului și Feleacului, construiește biserica din Feleac ș.a. Bisericile sînt zidite în stil arhitectonic moldovenesc. În satele aparținătoare cetății Ciceu și Cetății de Baltă era o adevărată viață românească. Caracterul românesc al localităților Ciceului este confirmat și de instituția voievodatului și cnezatului. În fruntea lor existau voievozii și cnezii, spre deosebire de satele ungurești, care aveau în fruntea lor juri. Un voievodat cuprindea mai multe sate, iar voievodul răspundea față de autorități în numele satelor sale, împreună cu cnezii satelor. Desigur ele nu pot fi considerate stat în stat, ci erau adaptate nevoilor domeniilor feudale. Dar oricum perpetuarea voievodatelor și cnezatelor se explică prin faptul că ele aparțineau domnilor români. Sarcinile feudale erau mai ușoare în aceste domenii. Stăpînirea unor domenii de către domnii Moldovei și ai Țării Românești în Transilvania a contribuit la intensificarea legăturilor economice dintre țările românești. Cetatea de Baltă era atunci un tîrg destul de însemnat pe care-l vizitau adeseori negustorii din Moldova și Țara Românească. În vremuri de restriște provocate de pericolul otoman domnii din țările române își căutau desigur, adeseori, refugiul la frații lor de peste munți, unde dețineau moșii. De fapt frica față de imperiul otoman i-a și determinat pe regii unguri și mai tîrziu și pe austrieci nu numai să „tolereze” proprietăți românești, prin propaganda spirituală, prin răspîndirea cnezilor prietăți și să le caute prietenia.

Dacă privim harta cu proprietățile domnilor și boierilor din Moldova și Țara Românească observăm că ele au existat pe întreg cuprinsul Transilvaniei și au ocupat teritorii mari și o populație numeroasă. Spre deosebire de feudalitatea și regalitatea maghiară care au pompat, datorită proprietăților lor, o mare parte din avuție în afara granițelor Transilvaniei, stăpînirea domnilor din Țara Românească și Moldova, dimpotrivă, au făcut ca avuția acestora să sporească.

PRIN CONSTRUCȚIILE pe care le-au făcut domnii și boierii, prin menținerea unei organizări specifice românești, prin propaganda spirituală, prin răspîndirea cărților sau prin legăturile personale ale domnilor, voievozilor, cnezilor și castelanilor lor s-a menținut mult timp o structură social-economică apropiată de cea din Moldova și Țara Românească. Atunci cînd cei ce au dominat în Transilvania și-au sporit eforturile de acapare și de lichidare a acestei vieți sociale specifice românești era prea tîrziu. Națiunea română și ideea comunității de limbă, de origine, de interese economice ș.a. erau deja formate. Unirea sub Mihai Vodă Viteazul și alte evenimente contribuiseră și ele mult la această conștiință de unitate de neam și națională.

Strînsele legături dintre Transilvania și celelalte țări românești sînt atestate și de modul și izvoarele de existență ale satelor de secui existente la graniță cu Moldova. Secuii au trăit, spre exemplu, în bună vecinătate cu Petru Rareș, îi vedem în oștirea lui Ștefan cel Mare contra turcilor. Ei treceau adesea în Moldova și Țara Românească, ca să „are și să semene”, cîștigînd aici cele necesare traiului, căci pămînturile lor dintre munți nu puteau să li le asigure.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

Bilanțurile energetice

(Urmare din pag. 7)

AȘADAR, analiza bilanțului energetic în economia națională și, implicit, a randamentelor energetice contribuie la definirea strategiilor viitoare de structurare a producției în care, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „criteriul economiei de combustibil va trebui să guverneze însăși concepția generală a dezvoltării în perspectivă

a economiei noastre naționale, principiile pe baza cărora vom acționa pentru profilarea producției de bunuri materiale, în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre”.

Problemele pe care le implică elaborarea unui bilanț energetic național sînt deosebit de complexe. Evident, am abordat aici numai unele aspecte pe care le-am considerat esențiale. Posibilitățile de analiză pe care le oferă bilanțul energetic la nivelul economiei na-

ționale credem că justifică orientarea eforturilor specialiștilor din cadrul Consiliului de coordonare a dezvoltării bazei energetice și a altor institute, în perfecționarea elaborării acestuia, îndeosebi în direcția detalierii pe ramuri și subramuri ale economiei naționale sau chiar la nivel teritorial.

⁵) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, 1974, pag. 618.

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

MODIFICĂRILE ÎN STRUCTURILE ECONOMICE ȘI SEMNIFICAȚIILE INDICATORILOR DE INTENSITATE

MODIFICAREA structurilor în economia națională este un obiectiv fundamental în edificarea noii ordini economice internaționale. Cuprinderea în timp a dimensiunii acestui proces face necesară compararea indicatorilor care măsoară intensitatea sa în epoci diferite și pe grupe de țări. În realizarea unei asemenea comparații poate fi folosită seria dinamică a indicatorilor de intensitate a modificării structurii economice obținută pe baza formulei de calcul a unui coeficient global, caz particular al formulei abaterii medii patratice¹⁾. Acest indicator reflectă gradul de implicare a ramurilor economice în procesul de transformări structurale în economie atît pe plan național, cît și pe plan mondial.

În comparația noastră am pornit de la un indicator ipotetic absolut, care ia în considerare o presupusă modificare totală a ponderii ramurilor economice într-un sistem bisectorial, într-o perioadă de 200 de ani, după modelul :

Ramuri	X ₀	X ₁	În acest caz, I=10
I	100	0	
II	0	100	

Pe baza datelor reale privind structura economiei țărilor capitaliste avansate între 1770 și 1970, s-a calculat indicatorul real al intensității modificărilor structurale I=6,025. Aceasta înseamnă un coeficient de mărime de 0,6 față de indicatorul ipotetic maxim posibil, pe perioadă lungă.

Calculule făcute pe diferite perioade de 90—120 de ani pe baza datelor statistice provenite din diferite țări industriale avansate demonstrează existența unor diferențieri pronunțate ale indicatorilor de intensitate a modificărilor de structură, după cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Țara	Perioada	Indicatori de intensitate
Anglia	1770—1895	3,83
Franța	1786—1900	2,02
S.U.A.	1850—1961	4,42
Japonia	1880—1969	7,25
România*	1850—1970	8,40

Pentru țările în curs de dezvoltare, din lipsă de date statistice, nu deținem seriile necesare calculării indicatorului de intensitate pe termen suficient de lung. Ele au pășit pe calea industrializării, deci a diversificării structurale, abia după 1945—1950. În cazul lor ne stau la dispoziție date complete numai pe o perioadă scurtă, de aproximativ 20—25 de ani.

În aceste condiții, pentru a realiza totuși comparația față de țările avansate, se pot calcula indicatori de intensitate pentru perioade relativ egale (de două decenii), defalcate pentru țările avansate din procesul lor secular de transformări structurale (sfârșitul sec. XVIII pînă la sfârșitul sec. XIX)²⁾.

* Indicatorul de intensitate a modificării structurii economice a României pe termen lung a fost calculat pe baza unor date referitoare la structura de producție a țării noastre așa cum rezultă din lucrarea V. Axenciuc, Principalele tendințe în structura economică a României între cele două războaie mondiale, în „Contribuții românești la Congresul al V-lea internațional de istorie a economiei” (Leningrad, 1970), CDISP, 1971, p. 163, lucrare ce apreciază la 80% ponderea agriculturii în economia românească pe perioada 1850—1890, și din Anuarul statistic al R.S. România, date pe 1969—1975.

¹⁾ În formula $I = \sqrt{\frac{X_0 - X_1}{n}}$, X₀ este ponderea producției unei ramuri în perioada de bază, X₁ este ponderea în perioada actuală, iar n este timpul în care s-a produs modificarea de structură.

²⁾ Date suficiente oferă cercetările statistico-economice de istorie ale lui S. Kuznets, P. Bairoch, J. W. Kendrick ș.a.

³⁾ Observația este valabilă și pentru România.

Nivelul comparativ al indicatorilor de intensitate, calculați pe perioade egale de 20 de ani, se poate urmări în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	Țări avansate		Țări în curs de dezvoltare	
	Sec. XVIII—XIX	Sec. XX	1950—1970	
Anglia	1,75	—	Algeria	3,06
Franta	0,66	—	Nigeria	8,82
S.U.A.	0,66	—	Brazilia	3,06
Europa occ.	—	2,12	Iran	5,24
America de Nord	—	0,73	India	0,48
Pe ansamblul țărilor înglobate	0,6	1,45	Pe ansamblul țărilor înglobate	3,02

Din această comparație rezultă că curba indicatorilor de intensitate a modificărilor structurale pe termen lung (circa 200 ani) în principalele țări astăzi avansate arată :

— un demaraj anevoios, și extins pe o perioadă mare, a procesului de transformări structurale în economie, deci o durată mare și un ritm scăzut al dezvoltării industriale ;

— o intensitate scăzută a modificărilor structurale în primele decenii ale perioadei biseculare, sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX ; cauza o găsim în ritmul la început aproape egal al dezvoltării industriale și al dezvoltării agrare ;

— saltului realizat în ritmurile de creștere industrială îi corespunde o intensificare a modificărilor structurale în economie, remarcată spre mijlocul și sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX ;

— indicatorii de intensitate a modificării de structură scad din nou după mijlocul sec. XX, între 1950—1970, cînd începe să se afirme un proces de epuizare a creșterii industriale clasice și cînd economia țărilor avansate trece spre așa-numita epocă „postindustrială“.

Este de remarcă faptul că, cu cît o țară intră mai tîrziu în competiția economică internațională (Statele Unite, Japonia), cu atît și indicatorii de intensitate calculați pe baza modificării structurii lor economice sînt din ce în ce mai mari.³⁾

Analiza comparativă pe perioade de cîte două decenii a intensității modificărilor structurale în economia țărilor lumii necesită să ducă la concluzia că :

— țările în curs de dezvoltare au realizat indicatori superiori față de cei din epoca revoluției industriale în țările azi avansate ;

— țările în curs de dezvoltare ating indicatori de intensitate superiori și în perioada 1950—1970, depășind substanțial indicatorii țărilor avansate ;

— și în cazul țărilor în curs de dezvoltare se observă o creștere a indicatorilor de intensitate pe măsura progresiunii mai accentuate a procesului de industrializare, deci a desfășurării acestuia în ritmuri mereu mai înalte ; ele încă nu și-au epuizat potențialul de transformări structurale și ne putem aștepta, în viitor, la indicatori de intensitate și mai înalți.

Concluziile prezentate au, fără îndoială, în mod obiectiv un caracter limitat din cauza termenului istoric scurt al perioadei comparate.

Diferențele semnificative constatate între indicatorii intensității modificărilor în structura economică a țărilor în curs de dezvoltare și a țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial din lumea nesocialistă provin în esență din :

— diferențele profunde dintre factorii social-economici care au acționat în sec. XVIII—XIX și cei din prezent ; acțiunea

benefică a transformărilor declanșate de procesul revoluționar socialist în lume ;

— ritmurile de creștere ridicate pe care le imprimă ramurile economice, îndeosebi industriei, revoluția științifică și tehnică la scară planetară ;

— existența posibilității de a folosi experiențe datorate pioneratului țărilor industriale care au defrișat o cale istoricește nestrăbătută (în special Anglia) ; posibilitatea de a prelua experiențe în domeniul organizării, conducerii și producției de la țările industriale capitaliste și de la țările socialiste ;

— extinderea procesului de conducere conștientă, planificată a procesului de dezvoltare ;

— existența și afirmarea treptată a valențelor benefice ale unui efort concentrat pe plan național și a unei strategii globale de dezvoltare pe plan internațional.

Transformările petrecute în structura economiei lumii nesocialiste, pe ansamblu, nu au cunoscut aceeași intensitate ca cele petrecute în structura economiilor naționale. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția globală, industrială și agrară, a lumii nesocialiste, nu a progresat în mod semnificativ. Evoluția încetărilor de pondere a țărilor în curs de dezvoltare în principalele ramuri ale economiei lumii nesocialiste este lentă. În acest domeniu, decalajul creat de secole de dezvoltare inegală se manifestă încă puternic și, parțial, chiar se adâncește.

Datele din tabelul nr. 3 reprezintă raportul dintre ponderea producției țărilor industriale dezvoltate (T.I.D.) și ponderea pro-

Tabelul nr. 3

Raportare între ponderi TID și ponderi TCD în producția lumii nesocialiste

Perioada	Raportul ponderilor totale	Raportul ponderilor prod. agricole	Raportul ponderilor prod. industriale
1950	5,53:1	1,13:1	10,98:1
1970	5,03:1	0,94:1	7,36:1
2000	2,82:1	0,53:1	3,15:1

ducției țărilor în curs de dezvoltare (T.C.D.) în producția lumii nesocialiste. Ele au fost calculate pe baza formulei B_q (TID) : B_q (TCD), în care B_q reprezintă ponderea producției globale, industriale sau agricole a fiecăruia dintre cele două grupuri de țări în totalul respectiv pe ansamblul lumii nesocialiste. De exemplu, în 1950 țările industriale dezvoltate dețineau 84,68%, iar țările în curs de dezvoltare 15,31% din producția totală a lumii nesocialiste, rezultând un decalaj de 5,53:1.

Datele privind volumul producției și ponderile corespunzătoare pentru anul 2000 au fost calculate prin extrapolarea cifrelor privind producția totală, industrială și agricolă a țărilor industriale dezvoltate și respectiv a țărilor în curs de dezvoltare, pe anul 1970, aplicându-se ritmurile de creștere preconizate de Strategia internațională pentru Deceniul dezvoltării 1971—1980.

Există, incontestabil, un proces de diminuare a decalajului. La producția agricolă raportul se inversează, chiar, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Ordinul de mărime al decalajului la producția totală și producția industrială se modifică relativ lent. Decalajul nu dispăre însă nici în perspectiva anului 2000, rămânând chiar ridicat.

Scăderea ponderii țărilor dezvoltate în economia mondială, încă înceală și puțin semnificativă, semnaleză totuși apariția unui fenomen nou. Aici își găsește explicația teama centrelor tradiționale ale puterii financiare și economice față de orice progres pe calea dezvoltării de sine stătătoare a țărilor pînă acum subdezvoltate, refuzul încăpăținat și nejustificat al celor dinții de a coopera la stimularea creșterii economice mai rapide, opoziția manifestată în negocierea elementelor concrete care pot constitui o contribuție la crearea unei noi ordini economice internaționale.

Problema modificării structurale a economiei lumii nesocialiste, deci a decalajului, ia un aspect alarmant dacă introducem în calcul și factorul demografic, dinamica înaltă a ponderii

populației țărilor în curs de dezvoltare în populația lumii. Raportînd ponderea producției acestor țări la ponderea populației lor, obținem în dinamica fenomenului o imagine puțin încurajatoare (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Decalajul rezultat din raportarea producțiilor pe locuitor

Perioada	Prod. totală	Prod. industrială		Prod. agrară
		$\frac{P_q(TID)}{P_d(TID)}$	$\frac{P_q(TCD)}{P_d(TCD)}$	
1950	9,75:1	19,53:1	2,01:1	
1970	11,77:1	17,35:1	2,22:1	
2000	10,12:1	11,06:1	1,85:1	

Tabelul nr. 4 reprezintă raportul dintre ponderile producției țărilor industriale dezvoltate, respectiv a țărilor în curs de dezvoltare, în producția lumii nesocialiste, după corectarea lor cu ponderea populației din fiecare grup de țări în populația totală a lumii nesocialiste, de aici rezultînd ponderea producției respective la 1 procent al populației din fiecare grup. Este un indicator sui generis al producției pe locuitor, obținut potrivit formulei $\frac{P_q(TID)}{P_d(TID)} : \frac{P_q(TCD)}{P_d(TCD)}$, în care P_q este ponderea producției și P_d — ponderea demografică.

Rezultă fără echivoc că cel puțin pînă în 1970 decalajul se adâncește la producția totală și la cea agricolă pe locuitor, și are o tendință de scădere la producția industrială, datorită faptului că ritmul de creștere industrială devansează cu un coeficient suficient de mare ritmul creșterii demografice. Abia în anul 2000, potrivit calculelor noastre pe aceleași baze ca cele anterior citate pentru acest an, tendințele de scădere a decalajelor prind contur pozitiv.

Explicația acestui fenomen contradictoriu se află în următorii factori principali cu acțiune negativă a căror înlăturare este condiția sine qua non a unei dezvoltări economico-sociale capabile să pună capăt subdezvoltării și marilor decalaje existente astăzi în lume :

— un ritm foarte înalt al creșterii demografice care devansează pe acela al creșterii economice ;

— ritmul îngrijorător de lent al creșterii producției agricole, rămînerea acestui sector în urma cerințelor alimentare crescînde ;

— nivelul scăzut al productivității muncii sociale determinat de înapoierea tehnologică, lipsa forței de muncă calificate și a cadrelor de specialiști, dar și de structuri social-politice anacronice ;

— o diviziune socială a muncii, exprimată în structura economiei naționale, neadaptată exigențelor revoluției tehnico-științifice ce se desfășoară în lume ;

— o poziție inechitabilă și inegală în diviziunea internațională a muncii.

Este evident că pentru a rupe definitiv lanțurile înapoierii seculare, pentru a promova o nouă ordine economică mondială, toți acești factori cu acțiune negativă trebuie înlăturați. Principalele soluții nu sînt doar cele din domeniul tehnic și economico-financiar, ci îndeosebi cele social-economice, izvorînd dintr-o politică de transformări sociale profunde, o planificare științifică, îndrăzneată, vizînd printr-o judicioasă dirijare a investițiilor, ridicarea substanțială a ratei de creștere a producției agricole, menținerea și continuarea intensificării a ritmului creșterii industriale corelate cu creșterea demografică. Aceste măsuri, în cadrul unei cooperări efective și eficiente pe plan internațional, pot constitui elemente stimulativă fundamentale necesare edificării noii ordini economice internaționale, în cadrul căreia să fie soluționate problemele lichidării decalajului dintre națiuni, ale subdezvoltării.

Andrei VELA

În țările capitaliste industrializate

SOLUȚIILE ANTICRIZĂ SE LASĂ AȘTEPTATE (II)

Constrîngerile politicii monetare și marasmul cererii

APROAPE PRETUTINDENI în țările capitaliste, autoritățile monetare și-au luat angajamentul față de factorii de răspundere interni și, în anumite cazuri, față de unele foruri internaționale — cum ar fi Fondul Monetar Internațional — să mențină circulația bănească în limitele hotărâte în vederea reducerii ritmului inflației. În numeroase cazuri, însă creșterea volumului instrumentelor monetare în circulație a depășit considerabil aceste limite, fără ca depășirea să fi avut vreo influență pozitivă asupra producției.

Această situație este explicată prin prioritatea care s-a acordat în numeroase țări politicii de stabilizare relativă a nivelului dobânzilor și cursurilor valutare. Finanțarea nevoilor statului, de exemplu, nu a contribuit decât în puține cazuri — Belgia, Italia, Japonia — la expansiunea masei monetare; mai des, această expansiune s-a datorat unor intrări de fonduri externe. Astfel, în R.F.G., Anglia și Italia au fost efectuate cumpărări oficiale de valute străine (de obicei dolari) pentru susținerea cursurilor. Acestea au dus la creșterea volumului circulației bănești interne, avînd drept contrapondere sporirea activelor externe.

Față de această evoluție nefavorabilă a masei monetare, dobânzile au început să depășească perioada de stagnare din ultimii doi ani. În S.U.A., dobînda pe termen scurt a crescut cu 2—3 puncte. În schimb, în țările care au dus o politică fermă de combatere a inflației, nivelul dobânzilor a rămas staționar sau chiar a scăzut: este cazul Elveției și Japoniei.

Aceeași situație contrastantă s-a înregistrat și în domeniul schimburilor și plăților internaționale. Ritmul de dezvoltare a comerțului mondial s-a redus considerabil, cu consecințe asupra activității economice din diferite țări. Unele țări importatoare de petrol au continuat să beneficieze — în mod surprinzător — de o balanță de plăți excedentară, un caz spectaculos în acest sens fiind cel al Japoniei. S.U.A., în schimb, au înregistrat cel mai mare deficit de balanță din istoria lor, ceea ce a provocat o agitație febrilă pe piețele valutare și, pentru prima oară de la începutul acestui deceniu, acumularea nedorită a unor mari sume în dolari în principalele state partenere de schimburi ale S.U.A.

Volumul comerțului mondial nu a crescut în 1977 decât cu 4%, adică de-

abia cu o treime din creșterea înregistrată în 1976. Progresia schimburilor comerciale mondiale începuse să fie frînată încă de la sfîrșitul lui 1976, iar în primul semestru al anului 1977 cedența anuală scăzuse la 2%. Este probabil ca în 1978 creșterea să nu fie mai mare decât aceea din 1977.

Contrastînd cu reducerea ritmului de creștere cantitativă a schimburilor și reflectînd în parte slăbiciunea dolarului S.U.A., creșterea prețurilor internaționale (exprimate în dolari) la produsele care fac obiectul comerțului mondial a trecut de la 1,5% în 1976 la 9% în 1977. În felul acesta creșterea în valoare a comerțului mondial a fost aceeași — de 13%, adică un spor de 130 miliarde dolari — ca în anul precedent. Totalul comerțului mondial s-a situat în 1977 la 1140 miliarde dolari.

Caracterul lent al dezvoltării schimburilor internaționale în 1977 s-a datorat în primul rînd marasmului cererii interne din țările capitaliste dezvoltate. În parte, influența depresivă a comerțului țărilor dezvoltate a fost compensată de importul țărilor exportatoare de petrol, al cărui volum a crescut cu 17%. În ansamblu, volumul cumpărărilor din străinătate ale țărilor exportatoare de petrol a crescut în medie cu 30% pe an în perioada de după majorarea prețurilor la petrol.

Raporturile de schimb par să nu se fi modificat în 1977 în cadrul nici uneia din principalele grupe de țări.

Politicele economice naționale : de la frinare la „recesiune de creștere“

„ÎN CE PRIVEȘTE creșterea economică și utilizarea forței de muncă, anul 1977 a fost un an al speranțelor înșelate“, se afirmă în deschiderea părții din raportul B.R.I. consacrată în-cercărilor de a depăși situația descrisă.

La începutul anului s-a crezut că dezvoltarea economică se va putea realiza în cadrul politicilor naționale în curs de aplicare. S-a constatat însă curînd că, pe de o parte, aceste politici erau prea eterogene pentru a duce la un rezultat global așteptat, iar pe de altă parte, diferitele măsuri restrictive luate într-un mare număr de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, pentru rațiuni atât interne cît și externe, au exercitat o acțiune de frinare de o intensitate neașteptată. În final, creșterea volumului producției și al schimburilor comerciale s-a redus considerabil, iar cursurile valutare au trebuit reajustate.

Începînd din toamna anului trecut, unele state și îndeosebi Japonia și R.F.G. au luat noi măsuri de relansare economică. După decepțiile din trecut, se consideră că există o speranță temperată într-o traiectorie ascendentă a producției țărilor industriale dar — adaugă raportul B.R.I. — „nu este sigur că un asemenea rezultat va putea fi atins“ fără a se adopta noi măsuri de stimulare. Rămîne deci de văzut înainte de toate dacă declarația de intenții în acest sens, cu care s-a soldat reuniunea economică occidentală la nivel înalt (Bonn, 16—17 iulie a.c.), va duce la măsuri efective de stimulare.

Adevărul este că problemele stabilizării interne și echilibrării externe sînt înțelese în mod foarte diferit de țările occidentale. Această înțelegere diferită își găsește expresia, în parte, în locul pe care îl ocupă în politica economică cele trei obiective fundamentale : lupta contra inflației, reducerea șomajului și echilibrul balanței de plăți. Dar ea se mai reflectă și în importanța care se acordă dezechilibrelor conjuncturale, în opoziție cu dezechilibrele structurale și, pornind de aci, în rolul atribuit măsurilor de dirijare a cererii în opoziție cu o politică bazată pe liberul joc al forțelor pieței.

De altfel, aproape pretutindeni unde s-a încercat o „relansare“ a cererii, au apărut probleme, îndeosebi din cauza

Evoluția ratel șomajului

Tabelul nr. 3

Țara	1957—1973 rata anuală		1975 decem- brie	1976 decem- brie	1977		1978 aprilie
	maximă	minimă			ianie	decem- brie	
	procente din populația activă civilă						
S.U.A.	6,8	5,0	8,3	7,8	7,1	6,4	6,0
Canada	7,1	5,5	7,0	7,5	8,0	8,5	8,6
Japonia	1,5	1,1	2,0	1,8	2,1	2,1	2,1
R.F.G.	3,5	1,4	4,9	4,4	4,6	4,5	4,4
Fransa	2,2	1,6	4,2	4,3	5,2	4,8	4,9
Anglia	3,8	2,2	5,0	5,6	5,7	6,0	5,8
Italia	4,2	4,0	3,5	6,8	7,7	7,1	---
Belgia	6,3	3,7	8,7	9,8	9,2	11,0	10,8
Olanda	2,7	1,5	5,5	5,2	5,4	5,1	5,0

sensibilității sporite a factorilor economici la fluctuația prețurilor, salariilor, dobinzilor. Din această cauză, au început să se examineze posibilități de adoptare a unei strategii concertate care să aibă ca obiectiv o ușurare reciprocă a constrângerilor externe pe care țările sînt obligate în prezent să le suporte. Pînă în prezent, nu există semne că o asemenea strategie comună ar fi pe cale să se elaboreze.

Realitatea este că țările industrializate se află în prezent într-o situație fără precedent de la sfîrșitul războiului încoace. Comparativ cu tendința anterioară a producției, actuala „recesiune de creștere” este de departe cea mai profundă și mai lungă din cîte s-au cunoscut înainte. De la punctul inferior înregistrat de producție în 1975, redresarea n-a atins nici măcar obiectivul modest de creștere pe care și l-au propus de comun acord autoritățile țărilor în cauză. Nu trebuie deci să fie de mirare că numărul total al șomerilor (vezi tabelul nr. 3) a ajuns la niveluri record în perioada postbelică și că totuși, deși se menține un șomaj foarte ridicat, producția nu reușește să ajungă la ritmul precedent. Aceasta în timp ce inflația și amploarea dezechilibrelor de balanță au atins și ele noi recorduri de la criza petrolului încoace, chiar dacă rata inflației s-a diminuat ulterior.

Eșecul doctrinei „locomotivelor”

ÎN REZUMAT, guvernele occidentale n-au reușit să realizeze nici unul din cele patru obiective ale politicii lor macro-economice, stabilite încă la încheierea celui de-al doilea război mondial: creștere economică, nivel ridicat al utilizării forței de muncă, stabilitate a prețurilor și balanțe de plăți echilibrate.

Pe fondul acestor carențe, doctrina „locomotivelor” — deși contestată în anumite cercuri — a căpătat o oarecare credibilitate atunci cînd guvernele țărilor occidentale au prezentat previziunile lor de creștere a volumului producției pe anul financiar 1977, în speță aproximativ 5% în S.U.A. și R.F.G., 6,7% în Japonia. Aceste trei țări au luat măsuri bugetare de stimulare a economiei, afirmîndu-se hotărîrea de a veni cu noi măsuri pentru menținerea producției pe traiectoria prevăzută pe termen mediu, menită să concilieze realizarea unei creșteri moderate cu încetinirea ritmului inflației. Avînd în vedere forța economică a acestor țări, s-a considerat că prin măsurile luate pe plan intern, ele vor declanșa o reanimare a cererii în majoritatea țărilor partenere de schimb.

În practică, „locomotivele” au dat greș. Cu excepția cîtorva cazuri particulare, orizontul economic în ansamblu s-a întunecat „întrucîtva”. Situația generală n-a fost modelată de punerea în aplicare a doctrinei „locomotivelor”, ci mai ales de eforturile viguroase întreprinse de un mare număr de țări deficitare care aveau un ritm ridicat de inflație, în scopul realizării obiectivelor lor de stabilizare și echilibrare a balanței de plăți. Nu este mai puțin adevărat că incapacitatea principalelor economii occidentale, cu excepția S.U.A., de a furniza un stimul mai activ pentru cererea mondială a avut

un rol determinant în încetinirea creșterii reale.

Un alt factor depresiv l-a constituit deprecierea unor monede în raport cu dolarul S.U.A. Cel puțin pe termen scurt, această depreciere a dus la amputarea beneficiilor realizate de industria exportatoare din cîteva țări vest-europene și din Japonia, zdruncinînd din nou rezultatele calculelor anticipative ale patronatului și făcînd să planeze îndoiele asupra perspectivelor noilor investiții.

Problema care se pune este dacă situația actuală este aptă să permită în viitor o redresare mai mult sau mai puțin generală a activității economice, însoțită de o îmbunătățire a balanței de plăți și de o evoluție moderată a prețurilor.

Răspunsul este greu de dat. Dacă obiectivele se cunosc, exista divergențe fundamentale cu privire la mijloacele de acțiune cele mai potrivite pentru realizarea lor. Unele cercuri din Occident subliniază necesitatea reducerii șomajului prin recurgerea la stimulentele tradiționale ale „gestiunii cererii”, astfel dozate încît să accelereze creșterea. Alte cercuri insistă, dimpotrivă, asupra necesității ca economiile naționale să li se acorde un răgaz care să le permită să se însănătoșească în urma multor ani de inflație puternică și de acumulare a unor distorsiuni structurale; ca urmare, guvernele n-ar dispune decît de o marjă îngustă de manevră pentru a stimula în mod liberat cererea.

Marea diversitate a rezultatelor înregistrate de unele sau altele dintre state, sesizată de-a lungul întregii analize a B.R.I., reflectă probabil și influența respectivă a acestor două concepții diametral opuse cu privire la politicile naționale.

Pe panta unei creșteri lente: pericole și incertitudini

EXAMINAREA evoluției economice din țările capitaliste în ultimul deceniu duce la concluzia că țările industriale s-au angajat pe o pantă de creștere lentă. Este totuși dificil, chiar pe baza unor previziuni mai modeste, să ne dăm seama pe ce cai va putea fi menținută dezvoltarea într-un ritm satisfăcător dacă țările cu balanță de plăți excedentară nu vor face un efort deliberat și susținut pentru a reanima progresiv cererea de bunuri și servicii în cadrul economiilor naționale respective.

Într-un capitol final al raportului băncii, directorul general al B.R.I., René Larre, punctează unele concluzii care se degajă din analiza întreprinsă de experții acestui organism. Este puțin probabil — se afirmă în acest text — că influențele depresive vor fi suficiente de puternice pentru a împinge economia mondială și mai mult în recesiune. Se pare însă că este la fel de puțin probabil ca activitatea economică să regăsească un ritm de creștere satisfăcător dacă nu va beneficia de o nouă doză de stimulente care să i se administreze ținînd cont de dezechilibrele balanțelor de plăți și de necesitatea continuării luptei împotriva inflației. Dacă nu va interveni nici o schimbare în politicile urmate în prezent, există

primejdia ca activitatea economică și comerțul mondial să continue să se dezvolte într-un ritm foarte anemic.

„Deși o atare evoluție — se afirmă în textul menționat — ar putea fi cu greu calificată drept criză mondială, sau comparată cu depresiunea din anii '30, ea ar comporta anumite complicații cu consecințe ample atît pentru lumea industrializată, cît și pentru țările în curs de dezvoltare”.

Una din consecințe ar fi menținerea șomajului ridicat, mai cu seamă în cazul în care politica investițiilor s-ar orienta cu fermitate spre economii de forță de muncă. O alta ar fi încetinirea procesului normal de transferare permanentă a resurselor productive din sectoarele aflate în pierdere de viteză spre cele aflate în dezvoltare. Într-adevăr, stagnarea activității economice ar face dificilă căutarea unor soluții pentru problemele structurale: în asemenea condiții statul este tentat să acorde protecție vamală și sprijin financiar tuturilor întreprinderilor, iar numeroși patroni, sub influența incertitudinilor generale care însoțesc o creștere nehotărîtă, ezită să investească masiv chiar și în sectoarele al căror viitor apare promițător. În felul acesta, modificările de structură care ar fi de dorit sînt amînate.

În sfîrșit, stagnarea producției în țările occidentale industrializate ar avea efecte negative asupra țărilor în curs de dezvoltare. Dintre acestea cele care sînt cel mai mult îndatorate și care au reușit să reducă deficitul balanței de plăți la un nivel rezonabil riscă să asiste la prăbușirea acestor eforturi, iar celelalte ar vedea serios compromise șansele lor de dezvoltare economică. Această evoluție s-ar putea repercuta la rîndul său asupra lumii occidentale industrializate, în general, și asupra sistemului său bancar, în special, puternic angrenat în finanțarea balanțelor de plăți.

Consecințele unei evasi-stagnări în statele occidentale, conchide directorul general al B.R.I., sînt suficient de serioase pentru a justifica un efort comun la scară internațională, cu scopul readucerii economiei mondiale pe calea unei dezvoltări mai satisfăcătoare. Însă chiar în prezența celui mai fericit concurs de împrejurări favorabile, apreciază autorul citat, țările occidentale industrializate ar fi incapabile să regăsească ritmul de dezvoltare pe care l-au avut pînă în 1973. Urmărirea unor obiective ambițioase în materie de dezvoltare ar fi sortită eșecului în condițiile micșorării potențialului de producție care rezultă din slăbiciunea prelungită a investițiilor. O asemenea orientare ar fi chiar primejdiuoasă, avînd în vedere că nimic nu este mai ușor decît reanimarea inflației.

Recenta analiză a Băncii Reglementelor Internaționale scoate la iveală trăsături elocvente ale situației economice actuale din lumea capitalistă. Impasul este general, iar soluțiile nu sînt recomandate decît cu jumătate de gură, deoarece efectele lor pozitive într-o direcție sînt dublate de efecte negative în alte direcții. De altfel impasul a încetat demult să fie al politicii economice; el a devenit impasul unui sistem economic.

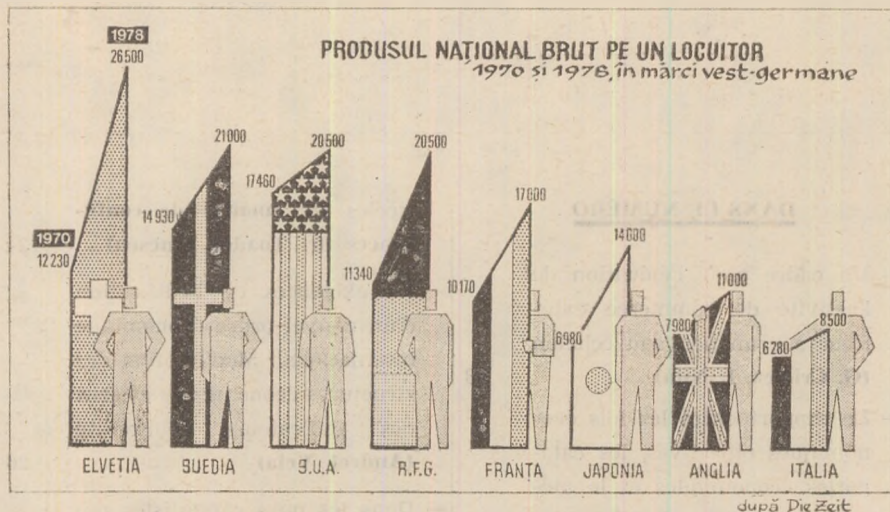
dr. Costin KIRIȚESCU

„Ierarhia“ P. N. B. și cursurile de schimb

ÎN CONDIȚIILE flotării generalizate a cursului de schimb al monedelor occidentale, modificarea diferențiată a cursului exercită o influență suplimentară asupra „clasamentului“ nivelurilor de dezvoltare. După datele cele mai recente, încorporate în grafic, Elveția a trecut pe primul loc printre țările capitaliste la indicatorul „P.N.B. pe un locuitor“ — evoluție de care continua

repreciere din ultimul timp a francului elvețian în raport cu dolarul și cu alte monede nu este străină. După cum accentuarea diferenței dintre primele clasate și cele de la capătul opus nu este străină de slăbiciunea relativă a lirei sterline sau a lirei italiene. La începutul deceniului actual, sub regimul cursurilor de schimb fixe, P.N.B. pe locuitor al Italiei reprezenta ceva mai mult de jumătate din cel al Elveției; în prezent, după datele din grafic, el reprezintă mai puțin de o treime. Dealtfel, cifrele pentru Elveția, a cărei monedă s-a întărit și față de marca vest-germană, prezintă și cea mai abruptă curbă de creștere.

U.R.S.S.: centrale electrice in tandem

CENTRALA ATOMICĂ Iujno-Ukrainskaia (regiunea Nikolaev) reprezintă un complex energetic unic, în care energia atomică și cea hidroelectrică se completează reciproc. Din complex vor face parte trei lacuri de acumulare — Konstantinovskoe, Tașlikskoe și Alexandrovskoe (care vor fi legate între ele de râul Iujnii Bug), o centrală electrică atomică, o hidrocentrală și o centrală hidroelectrică de acumulare.

Construirea unei centrale atomice electrice în tandem cu o hidrocentrală și cu o hidrocentrală de acumulare va oferi posibilitatea utilizării complexe a resurselor de apă, atât pentru producția de energie electrică, cât și pentru irigația unor pământuri. Fiecare din lacurile de acumulare ale complexului va avea câteva funcțiuni. De pildă, lacul Konstantinovskoe reprezintă un regulator al apelor Bugului în vederea utilizării lor pentru irigații. În afară de aceasta, apa lacului — în cădere — pune în mișcare turbinele hidrocentralei de acumulare. Aceleași ape sînt folosite, în circuit, pentru răcirea apei supraîncălzite de la centrala atomoelectrică. Întregul complex va produce anual o cantitate de 30 miliarde kWh energie electrică, adică de trei ori mai mult decît produce în prezent întreaga cascadă de centrale electrice de pe Nipru.

Valorificarea Amazoniei

ÎN CAPITALA BRAZILIEI, orașul Brasilia, a fost semnat recent un tratat de cooperare pentru punerea în valoare a regiunii Amazonului, denumit Pactul amazonian. La el participă — alături de Brazilia — Bolivia, Columbia, Ecuador, Guyana, Peru, Surinam și Venezuela.

Regiunea Amazonului reprezintă un teritoriu imens — circa 7 milioane kmp, respectiv o treime din America Latină — populat doar de aproximativ 3,5 milioane de locuitori. Există aici un imens potențial de apă și hidroenergie (debitul Amazonului variază, în funcție de anotimp, între 30 și 150 mii mc pe secundă), o amplă rețea de căi navigabile, păduri cu esențe variate care se întind pe aproape 3 mil. kmp, bogate zăcăminte de fier, bauxită, cositor, magneziu, petrol etc. După opinia ecologilor, prezervarea acestui adevărat „plămînc“ de oxigenare a planetei noastre, cel mai mare din cîte posedă ea, este o sarcină esențială.

Tratatul încheiat între cele 8 țări sud-americane menționate prevede un complex de măsuri de cooperare și anume: în explorarea bogățiilor naturale din bazinul Amazonului, în domeniul navigației fluviale, al cercetărilor științifice și tehnologice, în domeniul ocrotirii sănătății, al turismului, al transporturilor și telecomunicațiilor, al protejării lumii vegetale și animale din zonă, al comerțului de frontieră și așa.

Albania: progresul agriculturii

TRANSFORMAREA socialistă a agriculturii albaneze, care înainte de cel de-al doilea război mondial fusese cea mai înapoiată din Europa, a creat condiții pentru practicarea unei agriculturi intensive. Ca urmare, producția globală a ramurii este în prezent de peste patru ori mai mare decît înaintea instaurării puterii populare, iar sporirea de 5—6 ori a recoltei la hectar la cereale panificabile a permis să se renunțe la importul de cereale.

Datorită unor ample lucrări hidrotehnice au fost desecate terenuri însumînd peste 55 mii ha și ameliorate peste 220 mii ha, iar în prezent irigațiile cuprind mai mult de jumătate din suprafața agricolă cultivabilă. În perioada 1960—1975 cantitatea de îngrășăminte folosită în agricultură s-a mărit de 8 ori, iar numărul tractoarelor (calculat în unități de 15 CP) a sporit de peste 4 ori. După cum arată revista *L'Albanie Nouvelle*, aceste transformări au fost posibile datorită politicii statului de alocare a unor fonduri de investiții crescînde pentru agricultură — în fiecare cincinal 15—17% din ansamblul investițiilor în economie.

Transfer „murdar“

UN STUDIU recent publicat la Washington semnaleză, pentru prima oară pe baza unor date concrete, apariția și intensificarea transferului de industrii poluante sau cu grad mare de pericolozitate din țări capitaliste dezvoltate în țări în curs de dezvoltare. Este vorba de întreprinderi care produc sau folosesc azbest, arsenic, zinc, mercur, coloranți pe bază de benzidină, pesticide. În multe țări occidentale industrializate, reglementări oficiale obligă firmele să introducă în astfel de întreprinderi măsuri sau echipamente pentru reducerea poluării și protejarea personalului de materiile toxice utilizate. Nedorind să suporte costul unor asemenea măsuri, multe firme preferă însă să exporte industriile „murdare“ spre țări în care legislația este mai puțin exigentă, unde penalizările în caz de contravenție sînt reduse etc. În plus, produsele pot fi reimportate din țările în curs de dezvoltare în condiții avantajoase pentru exportatorii de industrii poluante. Studiul menționează de exemplu că într-unul din anii recentți s-a constatat în S.U.A. o creștere însemnată a importului de țesături din azbest. Căutîndu-se cauzele fenomenului, s-a constatat că, după introducerea reglementărilor antipoluare, o firmă americană din această ramură a închis întreprinderea sa din S.U.A. și după un an a început să importe produsul din Mexic. Deplasarea poluării spre țările în curs de dezvoltare, constată autorii studiului, este „o problemă potențial gravă și de proporții crescînde“, pe care decamdată nici foruri naționale, nici foruri internaționale nu sînt pregătite să o abordeze.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- ACȚIUNI CONCRETE PENINĂ ÎN
FAPTUIREA SARCINILOR STABILITE
DE PLENARA C.C. AL. P.C.R.
- Constructorul și beneficiarul față în
față în acțiunea de scurtare a du-
rărilor de execuție (B. Vasile,
F. Bogdan) 1
  - Un factor de bază al sporirii eficienței
muncii și producției nete. Reducerea
consumurilor materiale pe unitatea de
produs (Mircea Fijel) 3
  - Economisirea energiei — cerință
majoră în procesul dezvoltării. Bilanțurile
energetice și diminuarea consumurilor
de energie (Ștefan Răgălie) 5
  - Opinii ale specialiștilor. Reducerea
duratei ciclului de fabricație (dr.
Nicolae Maftei) 8
  - Investigație într-un consiliu inter-
cooperatist pentru accelerarea
creșterii venitului net. Eficiență spo-
rită a fondurilor fixe și a cheltuielilor
materiale (Mihai Levițchi,
Martin Tempfli) 9
  - Perfecționarea mecanismului eco-
nomico-financiar
  - Autogestiunea economico-financiară,
condiție și stimulente în ridi-
carea calitativă a activității întreprinderii
(conf. dr. Florea Stăicu) 11
  - Cadru favorabil pentru ridicarea
pe o treaptă superioară a activității
de comerț exterior (G. Cristea,
I. Niță) 13
  - Cuvorii au cuvântul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Tribuna R.E. Generalizarea experienței
înaintate. Comisiile pe domenii. Important
potențial de creativitate, factor de înfăptuire
a autoconducerii (Lazăr Filip, Zoltán
Király, Bujor Bogdan) 16
- IN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ
ÎN ÎNVĂȚĂMINTUL POLITICO-IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Nivel de
traie (conf. dr. Viorica Nicolau) 18

TEORII ● IDEI

- Raportul dintre legi economice
obiective, categorii economice și
mecanismul economico-financiar
(II) (prof. dr. Constantin Enache) 19
- O lucrare de referință în domeniul
organizării muncii (dr. Corneliu
Rusu) 21
- Școli-curenți-economiști. Teorii privind
avantajul comparativ și înzestrarea
cu factori (dr. Aurel Iancu) 22
- Comunitatea economică a țărilor
românești de-a lungul veacurilor
(I) (conf. dr. Toader Ionescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cerințe ale edificării unei noi
ordini economice internaționale. Modificările
în structurile economice și semnificațiile
indicatorilor de intensitate (Andrei Vela) 26
- Tendințe-conjuncturi 28
- În țările capitaliste industrializate.
Soluțiile anticriză se lasă așteptate
(II) (dr. Costin Kirițescu) 29

ÎN SUPLEMENTUL ACESTUI NUMĂR:
Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

- A favourable framework for
raising foreign trade activity
to a higher stage (G. Cristea,
I. Niță) 13
- The correlation between ob-
jective economic laws, econo-
mic categories and the econo-
mic-financial mechanism (II)
(Prof. Dr. Constantin Enache) 19
- The economic community of
Romanian lands along the cen-
turies (I) (Reader Dr. Toader
Ionescu) 24
- The requirements of creating a
new international economic
order. Changes in economic
structures and the meaning of
intensity indicators (Andrei
Vela) 26
- In the developed capitalist
countries. Still waiting for so-
lutions to the crisis (II) (Dr.
Costin Kirițescu) 29

DANS LE NUMÉRO

- Un cadre pour l'élévation de
l'activité de commerce exté-
rieur sur un nouveau échelon
(G. Cristea, I. Niță) 13
- Le rapport entre les lois eco-
nomiques objectives, les caté-
gories économiques et le mé-
canisme economico-financier
(II) (dr. Constantin Enache) 19
- La communauté économique
des pays roumains au long des
siècles (I) (maître de confé-
rences dr. Toader Ionescu) 24
- Les exigences de l'édification
d'un nouvel ordre économique
international. Modification des
structures économiques et sens
des indicateurs d'intensité
(Andrei Vela) 26
- Dans les pays capitalistes de-
veloppés. Les solutions anti-
crise se font attendre (II) (dr.
Costin Kirițescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Благоприятные условия для под-
нятия внешнеэкономической дея-
тельности на более высокую
ступень (Г. Кристя, И. Ница) 13
- Соотношение между объективными
экономическими законами,
экономическими категориями
и экономическим-финансо-
вым механизмом (II) (проф.
др. Константин Энаке) 19
- Экономическое сообщество ру-
мынских краев в течение ве-
ков (I) (старший лектор др.
Тоадер Ионеску) 24
- Требования создания нового меж-
дународного экономического
порядка. Изменения в эконо-
мической структуре и значе-
ния показателей интенсивности
(Андрей Вела) 26
- В развитых капиталистических
странах. Антикризисные ре-
шения заставляют себя ждать
(II) (др. Костин Киритеску) 29

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11-25, 71131 București,
telefon 12 13 39. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1
București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scinteli”.

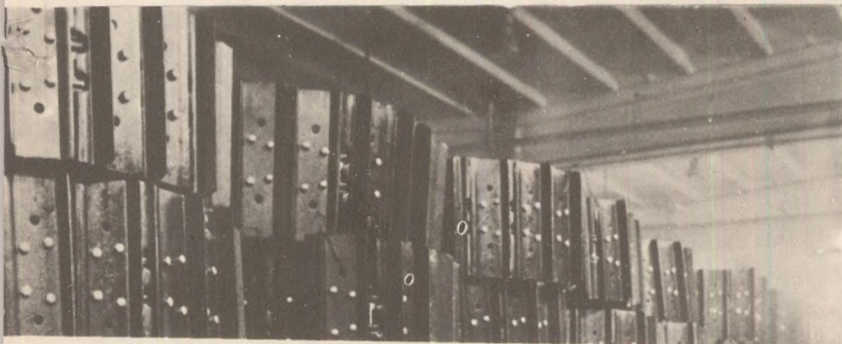
сUPs
M-CIUC

Strada Harghita 113

Telefon: 133 43; 133 44; 133 45;

122 44; 122 45.

Telex: 02 72 01.

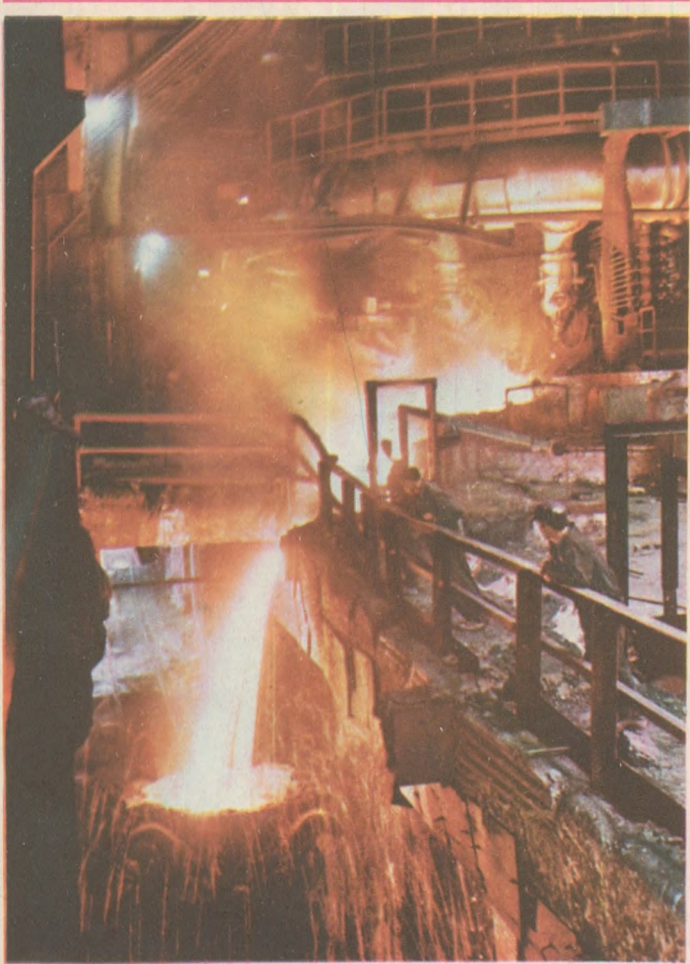
Realizatoare a unei game foarte bogate de piese, ansamble și subansamble, destinate echipării tractoarelor cu șenile de diferite capacități, **INTREPRINDEREA DE UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB din MIERCUREA CIUC** își va aplica marca fabricii pe aproape 100 de produse aflate la ora actuală în diferite faze: concepție, asimilare, experimentare, producție curentă. Dintre acestea menționăm: reperele și subansamblele pentru tractoarele S 651 pe șenile și tip Fiat 45; cadrele tip SUP 29-10 și 48-10, realizate în colabo-

rare cu întreprinderea „Ceahlăul” din Piatra Neamț; mecanismul de rulare complet asamblat pentru tractorul tip S 651; șenilă asamblată; role de susținere cu suport, asamblate; suporturi ghidaj; lanțuri șenilă; mecanisme de rulare complet asamblate pentru tractoarele tip S 445 Fiat; role asamblate; garnituri de etanșare; dispozitive de tracțiune; carcasa cuplei; steaua interioară a cuplei; furcă ambreiaj; axul rolei de susținere; suport rolă susținere; bușca șenilei; bușca brațului de închidere; lagăre stânga-dreapta; plăci de fixare; suport post dreapta; suport post stânga; suport automat stânga; suport automat dreapta; ax intermediar; arbori; pinioane; role; mecanisme de rulare stânga; mecanisme de rulare dreapta și multe altele.

CENTRALA SIDERURGICĂ REȘIȚA

Produsele combinatului bicentenar sînt solicitate atît în țară cit și peste hotare, fiind mesagere ale măiestriei profesionale a siderurgiștilor reșițeni. Instalațiile moderne și de înaltă tehnicitate din secțiile combinatului oferă posibilitatea de a se produce :

- fonte de afinare.
- o mare varietate de mărci de oțeluri, într-o gamă foarte largă de sortimente și calități :
  - oțeluri carbon de calitate și oțeluri carbon superioare pentru construcția de mașini ;
  - oțeluri aliate și oțeluri aliate superioare pentru construcția de mașini ;
  - oțeluri pentru țevi de cazane și cup-toare ;
  - oțeluri pentru țevi destinate industriei petroliere ;
  - oțeluri pentru autovehicule și tractoare ;
- profile laminate din oțeluri aliate cu mangan, siliciu, crom, nichel, molibden, titan și vanadiu și din oțeluri carbon ;
- semifabricate : blumuri și țagle din oțeluri necalmate, calmate, slab aliate și aliate ;
  - tablă groasă (10–40 mm) ;
  - șină de cale ferată normală și îngustă ;
  - material mărunt pentru cale ferată normală și îngustă ;
  - bandaje și discuri pentru vagoane și locomotive.

CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ REȘIȚA

Telefon: 12 72 3

Telex: 04 42 14